

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

11/2022

Listopad

**Finanční a ekonomické
INFORMACE**
Dokumentační bulletin MF
**Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů**

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Mgr. J. Machonský, Bc. H. Nováková,
S. Pelech, PhDr. L. Tvrda,
Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 30. 11. 2022

Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)

[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. I. Janoušková, Mgr. M. Lukeš,
Bc. H. Nováková, PhDr. L. Tvrda,
S. Pelech, Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám listopadové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

Ještě v prvním desetiletí 21. století se zdálo, že svět čeká pouze více a více globalizovaná budoucnost. Pandemie koronaviru následovně bezprecedentní Ruskou agresí vůči Ukrajině ovšem synergicky zasadily hluboké rány roky budovaným dodavatelským řetězcům a tím i globalizaci samotné. V rubrice podrobně k tématu publikovaný článek Propojený svět ve stínu černých labutí: globalizace pod tlakem koronaviru a války na Ukrajině shrnuje celou paletu názorů na budoucí směřování globalizace. I přes různé závěry, se většina komentátorů shoduje, že současný vývoj je obdobím změn v prioritách, motivacích a postojích k mezinárodní integraci a obchodním i politickým zájmům. Důraz na čistě ekonomické priority, reprezentované především stárnoucí generací, je nahrazován ekologicko-etickým aspektem podnikání. Rozvinuté západní ekonomiky zároveň horečnatě řeší léta naivně zanedbávaná bezpečnostní rizika plynoucí z nevyvážených ekonomických vazeb na státy jako je Čína či Rusko.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Machonský

člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Generální ředitelství pro hospodářské a finanční záležitosti EK zveřejnilo **European Economy Forecast. Autums 2022**, viz: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/european-economic-forecast-autumn-2022_en

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (RILSA) vydal publikaci **Inflační nerovnost v České republice**, ve které jsou mj. vypočítány indexy spotřebitelských cen pro různé skupiny domácností, viz: <https://www.rilsa.cz/2022/08/24/novy-policy-paper-vupsv-rilsa-inflation-inequality-in-the-czech-republic-inflacni-nerovnost-v-ceske-republice/>

EU schválila **rozpočet na rok 2023** viz: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/evropska-unie-rozpocet-2023_2211150636_ako

Publikováno na webu MF

Makroekonomická predikce listopad 2022: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2022/makroekonomicka-predikce-listopad-2022-49272>

Fiskální výhled ČR listopad 2022: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/fiskalni-vyhled/2022/fiskalni-vyhled-cr-listopad-2022-49281>

Monitoring tisku

Pravidelný speciální monitoring za období 1. 11. 2022 – 30. 11. 2022 se tentokrát věnuje tématu:

Důchodová reforma

Byl zpracován z tištěných médií, televize, rozhlasu a internetových serverů a naleznete jej včetně archivu starších monitoringů v sekci Monitoring médií na adrese:

<http://knihovna.mfcr.cz/monitoring.php>

Vánoční provoz v Odborné knihovně MF.

Rádi bychom Vás upozornili, že v pátek 23. 12. 2022 bude Odborná knihovna MF otevřena pouze do 12:00 a ve dnech 27. - 30. 12. 2022 bude Odborná knihovna MF uzavřena. Děkujeme za pochopení. Ostatní služby v oblasti informační podpory poskytované oddělením 5904 - Informační podpora a knihovna zůstávají zachované. V případě urgentní potřeby lze i v období Vánoc zaměstnance Odborné knihovny MF kontaktovat e-mailem: knihovna@mfcz.cz nebo telefonicky: 257 042588.

O B S A H

Podrobně k tématu.....	4
Propojený svět ve stínu černých labutí: globalizace pod tlakem koronaviru a války na Ukrajině.....	4
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	11
Daně.....	11
Ekonomické vědy. Ekonomie	19
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	20
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny	28
Informatika. Počítače	32
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	32
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	33
Podnik a podnikání	36
Pojišťovnictví. Sociální péče	37
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	38
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	39
Právo.....	41
Statistika. Demografie. Sociologie	43
Účetnictví	44
Veřejná správa	46
Veřejné finance. Rozpočet.....	48
Zdravotnictví	52
Životní prostředí	52
Životní úroveň	53
Ostatní	53
Přehled nových knih	60

Propojený svět ve stínu černých labutí: globalizace pod tlakem koronaviru a války na Ukrajině

Mgr. Martin Lukeš

Oddělení 5904, Informační podpora a knihovna

Téma dodavatelských řetězců se v různých souvislostech objevuje v zahraničním tisku pravidelně, v posledních letech je mu však věnována zvýšená pozornost zejména kvůli dvěma hlavním faktorům, které zásadně ovlivnily jejich podobu: kvůli pandemii covid-19 a ruské invazi na Ukrajinu. První zmíněná událost vyvolala v první polovině roku 2020 vlivem lockdownů a dlouhodobého omezení osobní i obchodní dopravy a výroby poptávkový šok, a protipandemická opatření se silně podepsala na podobě nejen světové obchodní dopravy, ale i na podobě zavedených zásobovacích tras a dodavatelských řetězců. Rychlé a zásadní změny v zásobování napříč obory také nad rámec politické odezvy vyvolaly i trvající odbornou debatu o prioritách v zásobování klíčových odvětví, a fenoménu globalizace vůbec - od roku 2020 je předmětem studií, esejí a komentářů i deglobalizace a role Číny v obou oblastech. Druhou zásadní událostí, která se částečně časově překrývá s pandemií covidu a jejím omezujícím působením na pohyb zboží a osob, je ruská invaze na Ukrajinu v únoru 2022 a následné změny zejména v oblasti trhu s energiemi a palivy v důsledku uvalení sankcí na Rusko a jeho spojence. Článek se věnuje odezvě obou událostí a debatě o globalizaci (resp. deglobalizaci) ve světovém tisku a odborných periodikách.

Pandemie koronaviru v Číně, politika „nulového covidu“ a proměna obchodní politiky s těžištěm v Pekingu

První „černou labutí“, která ukončila období stabilizace a pozvolné konjunktury po finanční krizi v letech 2007-2008, bylo vypuknutí pandemie koronaviru na přelomu let 2019/2020. Protipandemická opatření, zaměřená především na omezení kontaktu osob, vedla k utlumení dopravy, včetně přepravy zboží. Důsledkem toho bylo vytvoření tzv. „bottlenecks“¹, tedy nerovnoměrného zatížení jednotlivých přístavů, a v důsledku toho jejich přetížení, strmý růst cen dopravy a zpomalení či výpadky subdodávek, které zpomalily hospodářství ve většině vyspělých zemí (zejména v oblasti spotřební elektroniky, polovodičů, exportu oceli a hliníku a součástek pro automobilový průmysl)². Po překonání prvotního celosvětového poptávkového šoku v průběhu roku 2020 se čínské vládě podařilo pomocí drakonických opatření pandemickou i hospodářskou situaci stabilizovat, aby došlo k dalšímu výraznému propadu v průběhu roku 2022. Ten byl způsoben zejména striktní „politikou nulového covidu“, tedy přístupem, kdy je uplatňován několikátý denní zákaz vycházení, omezení neesenciálních služeb a podniky tak často přicházejí o většinu dostupné pracovní síly. Pandemie a následné prodlužované lockdowny postihují především přístavní města (Šanghaj), a vedle omezení výroby a exportu jsou také terčem kritiky obyvatelstva i odborníků³.

Dopadem „zero-covid policy“ na čínský průmysl a export se zabývá článek Peh Hong Lima *China's zero covid policy creates supply chain chaos*⁴, zaměřený na Šanghaj a tamní automobilový průmysl, který v roce 2021 tvořil 10,9 % celkové čínské produkce v tomto odvětví. Text poukazuje na situaci,

¹ DUNN, Noah-Higgins. How China's strict Covid policies led to supply chain bottleneck. In: *CNBC* [online], 19. august 2022 [cit. 2022-11-9]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2022/08/19/how-chinas-covid-policies-lead-to-hampered-supply-chains-higher-inflation.html>

² Covid perfect storm puts exporters at the mercy of shipping lines. In: *Financial Times* [online], 28. 1. 2021 [cit. 2022-11-16]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2021/01/28/j8fa21230403.htm>

³ OLCOTT, Eleanor. China Zero-covid policy raises fear of growth. In: *Financial Times* [online]. 29. 4. 2022 [cit. 2022-11-15]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/04/29/j8fa22990401.htm>

⁴ LIM, Peh Hong. China's Strict Zero-COVID Policy Creates Supply Chain Chaos. In: *Voice of America News* [online], May 26, 2022 [cit. 2022-11-9]. Dostupné z: www.proquest.com

kdy omezení funkce podniků vede k výpadkům subdodávek a poškozuje další zahraniční podniky (mj. japonskou Toyotu), což v kombinaci se striktním přístupem vlády i místních samospráv zvyšuje rizikovost investic. To se odráží nejen na podobě finančních trhů, ale i na přístupu zahraničních podniků a obchodních organizací, které vlivem okolností zvažují přesun investic do bezpečnějších oblastí. Zmíněn je průzkum Evropské obchodní komory v Číně (*European Union Chamber of Commerce in China*), kdy 23 % respondentů zvažuje přesun současných či plánovaných investic z Číny v přímém důsledku tamní covidové politiky. Na posun v přístupu k čínským investicím a sílící „decoupling“ (odpoutávání se) poukazuje také Yanzbon Huang ve svém článku pro *Barron's*⁵, což podle autora povede k diverzifikaci ze strany investorů a urychlí uvolňování doposud úzkých obchodních vztahů s Čínou. Na příkladu USA to demonstruje Mathew Bency v článku *India–US trade surges as sourcing slowly shifts away from China*⁶ v *Journal of Commerce*, shrnujícím obrat USA v oblasti spotřebního zboží a dalších sektorů k Indii, kdy vzájemný obchod obou států od začátku roku 2022 rostl. Zdůrazňuje nepředvídatelnost a nárazovost opatření („stop-and-go“) jako primární důvod obratu ke stabilnějším dodavatelům, s dosavadními obchodními a celními spory jako druhotnými důvody.

Téma dlouhodobě sleduje i deník *Financial Times*. Diana Choyleva v článku *Zero-Covid policy is a warning for investors in China*⁷ stručně shrnuje podstatu čínského přístupu ke zvládnutí koronavirové pandemie, kdy nezanedbatelnou roli hraje i prezentace efektivity opatření mezinárodní veřejnosti. Politika nulového covidu se však již v době vydání článku (květen 2022) jeví jako v konečném důsledku neefektivní, protože vytváří společenské napětí mezi obyvatelstvem, místními samosprávami a centrální vládou, aniž by dosáhla kýženého trvalého výsledku. Podkopává také výsledky snah z let 2020 a 2021 o finanční a hospodářskou stabilizaci, zatímco rostla rizika pro finanční sektor, zejména v podobě nesplácených pohledávek. Postoji Evropské obchodní komory v Číně se věnuje Edward White⁸, kdy 90 % respondentů zmíněného průzkumu bylo do různé míry zasaženo čínskými opatřeními v podobě uzavírek přístavů či jiné formy narušení dopravních a zásobovacích řetězců. Zmiňuje také změnu postoje především evropských investorů v souvislosti s neutrálním stanoviskem Číny k ruské invazi na Ukrajinu – 7 % evropských společností díky tomu přehodnocuje své investice, pro více než třetinu se stal od začátku konfliktu čínský trh méně atraktivním. Podle průzkumu American Chamber of Commerce (Americké obchodní komory) v Šanghaji více než čtvrtina amerických podniků přesunuje produkci z Číny.

Mezinárodní dopad lockdownů v klíčových produkčních lokalitách, zejm. Šenženu (v oblasti spotřební elektroniky a polovodičů) spolu s propadem na hongkongské burze shrnuje Hudson Lockett⁹, dopadu ochromení logistiky zejména mezi pevninskou Čínou a Hongkongem se pak podrobněji věnuje Kathrin Hille¹⁰, podrobněji popisující situaci na příkladu technologické firmy Foxconn.

Situace se přechodně zlepšila v letních měsících roku 2022, kdy byla většina lockdownů zmírněna, včetně 70denního lockdownu v Šanghaji. Dopad na finanční, hospodářskou a společenskou situaci v Číně podrobně shrnuje Qinjang Kong v článku *Supply chains catch a breath as China lifts*

⁵ HUANG, Yanzhong. China is falling deeper into a zero-covid trap. In: *Barron's* [online]. May 16, 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: www.proquest.com

⁶ MATHEW, Bency. India–US trade surges as sourcing slowly shifts away from China. In: *Journal of Commerce* [online], September 22, 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: www.proquest.com

⁷ CHOYLEVA, Diana. Zero-Covid policy is a warning for investors in China. In: *Financial Times* [online]. 5. 5. 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/05/05/j8fa22a41102.htm>

⁸ WHITE, Edward. Zero-Covid plan detaches European bosses from China unit. In: *Financial Times* [online]. 21.6. 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/06/21/j8fa22b80402.htm>

⁹ LOCKETT, Hudson. China stocks in biggest fall since 2008 as Omicron forces Shenzhen lockdown. In: *Financial Times* [online]. 15. 3. 2022 [cit. 2022-11-9]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/03/15/j8fa22611103.htm>

¹⁰ HILLE, Kathrin. China Lockdowns create latest supply shock. In: *Financial Times* [online]. 17. 3. 2022 [cit. 2022-11-16]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/03/17/j8fa22631003.htm>

zero-COVID¹¹ pro *East Asia Forum*, kde chronologicky pokrývá změny v tamní proticovidové politice pod tlakem hospodářských faktorů. Od dubna 2022 je znatelné zmírnění přístupu v zavádění nových lockdownů, zavedení „whitelistu“ klíčových subjektů v dodavatelských i produkčních řetězcích, pro něž platí odlišná pravidla než pro zbytek veřejného sektoru. Kong dochází k závěru, že politika nulového covidu i přes mezinárodní hospodářský dopad neohroží plánovaný cíl růstu HDP ve výši 5,5 % pro rok 2022, ale zvýšila riziko společenských nepokojů vlivem výrazné nepopularity drakonických opatření, což je pravděpodobně dalším faktorem, hrajícím roli ve změně protipandemické politiky. Rostoucí čínský protekcionismus, stranické linie ekonomického a technologického nacionalismu, unilaterální sankce a diverzifikace zahraničních investic však zůstanou předními faktory, utvářejícími podobu mezinárodních dodavatelských řetězců, v jejichž rámci Čína podle autorova mínění postupně ztrácí své dosavadní postavení. K obdobnému závěru dochází i Ezekiel Emanuel v komentáři pro *Financial Times*¹², kdy změna politiky otevřenosti zahraničním investicím není pouze důsledkem vnějších okolností, ale realizace nastíněné vládní politiky, schválené na posledním sjezdu Komunistické strany Číny. Průběh covidové pandemie a čínský postoj v zahraniční politice i obchodu také snížil důvěryhodnost Číny jako obchodního partnera v důsledku období agresivnější diplomacie. Nový kurz postupného uzavírání se světu – i přes strmý růst za 21 let čínského členství ve Světové obchodní organizaci – tak posune zájem mezinárodních investorů z Číny k Vietnamu, Thajsku, Indii, Mexiku a k domácím kapacitám jak v oblasti produkce, tak vědy, výzkumu a inovací.

Dopadu pandemie Covid-19 na světové zásobovací řetězce se věnuje podrobná studie *Global Supply Chain Disruptions in the Wake of the COVID-19 Pandemic*¹³. Stať je zaměřena především na logistický sektor v USA a dopad jak covidové pandemie, tak čínské politiky nulového covidu, nicméně pojednává problematiku i na úrovni OECD. Shrnuje výkyvy v nabídce a poptávce, vývoj zejména lodní dopravy v letech 2020-2022, uvádí poznatky do kontextu mezinárodní obchodní politiky a reflektuje reakci finančního sektoru, včetně souvislostí s celosvětovým růstem inflace a kroky centrálních bank, zejména v podobě zvyšování úrokových sazeb. Shodně s ostatními zmíněnými články a příspěvky je však spíše retrospektivní analýzou a k prognózám přistupuje spíše okrajově a v krátkodobém horizontu do konce roku 2022.

Reakce na závislost na Číně v širokém spektru odvětví, včetně tak zásadních, jako farmacie, se stala předmětem politické i odborné debaty i v EU, v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu a přehodnocování „Ostpolitik“ a přístupu „Wandel durch Handel“ (změna obchodem) zejména v Německu. V komentáři pro *Frankfurter Allgemeine Zeitung*¹⁴ uvádí Manfred Schäfers důsledky pro USA a Německo, zejména v otázce přesunu klíčových odvětví produkce a inovací do bezpečnějších lokalit, s preferencí vlastního území. Poukazuje také na postupný odklon od multilaterálních, mezinárodních smluv a organizací k jejich bilaterálním ekvivalentům. Postupné selhání politiky „Wandel durch Handel“, zejména v oblasti dodržování lidských práv, nastiňuje ve vztahu k Číně Johannes Ritter¹⁵, kdy byly multilaterální rozhovory o lidskoprávních otázkách jednostranně ukončeny nezávisle na úspěšnosti obchodních smluv, stejně jako vstřícná hospodářská a investiční politika neovlivnila čínské velmocenské ambice. Caroline Ferstl v článku pro *Frankfurter Allgemeine*

¹¹ KONG, Qinjiang, Zhou, Weihuan. Supply chains catch a breath as China lifts zero-COVID. In: *East Asia Forum* [online]. 9 July 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.eastasiaforum.org/2022/07/09/supply-chains-catch-a-breath-as-china-lifts-zero-covid/>

¹² EMANUEL, Ezekiel. China's zero-Covid policy is self-defeating. In: *Financial Times* [online]. September 7, 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/f304117c-7682-4eb7-a976-b982b50ab2b0>

¹³ MORRISON, Meghan, MILLER, Steven R. *Global Supply Chain Disruptions in the Wake of the COVID-19 Pandemic* [online]. Michigan State University, Center of Economic Analysis, July 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Steven-Miller-22/publication/363541203_Global_Supply_Chain_Disruptions_in_the_Wake_of_the_COVID-19_Pandemic/links/632215b30a70852150f338bf/Global-Supply-Chain-Disruptions-in-the-Wake-of-the-COVID-19-Pandemic.pdf

¹⁴ SCHÄFERS, Manfred. Die ökonomische Zeitwende. In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* [online]. 17. 11. 2022 [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: www.proquest.com

¹⁵ RITTER, Johannes. Das Schweizer China-Syndrom. In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* [online]. 2. 8. 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: www.proquest.com

*Sonntagszeitung*¹⁶ zmiňuje současnou nepopularitu a nevyhnutelnost postupného odpoutávání německé a čínské ekonomiky a obchodu („Abkoppelung“), které sice bude mít nezanedbatelný dopad na německé hospodářství, zejména v oblasti odbytu automobilového průmyslu, ale je současně podporováno méně vstřícnou čínskou politikou a rostoucí nespokojeností německých firem jak s klesající spolehlivostí obchodního partnerství, tak společenskopolitickým kontextem.

Válka na Ukrajině, soumrak „Ostpolitik“, další narušení zásobovacích řetězců a rostoucí globální rizika

Kritika krátkozrakosti a výsledné neefektivnosti německé politiky vůči autoritářským režimům, zejména vůči Rusku a Číně, byla vedle covidové pandemie a čínského postoje značně zesílena únorovou ruskou invazí na Ukrajinu. Ta vedle stávajících problémů v globálním zásobování situaci dále zkomplikovala řadou uvalených sankcí a zásadními změnami na trhu s energiemi a palivy, jedním z hlavních ruských a běloruských exportů. Značný zásah také invaze přinesla do zemědělského sektoru a v širším měřítku do zásobování potravinami a hnojivy, jejichž předním exportérem byla právě napadená Ukrajina. Zlom v obchodní politice také ovlivnil další vývoj energetiky a ekologické politiky.

Ruská agrese vygradovala evropskou debatu o bezpečnosti a etice obchodování s Ruskem, potažmo autoritářskými režimy, zejména v Německu. Obrat v politice „porozumění Rusku“ znamená přelom v kurzu politiky, který trval přinejmenším od funkčního období kancléře Gerharda Schrödera, a jeho kořeny můžeme nalézt již v éře Willyho Brandta. Dosavadní německý postoj kriticky shrnuje komentář Alexandra Dworzaka ve *Wiener Zeitung*¹⁷, a to jak v éře vlády SPD, tak CDU-CSU, s přesahem k historickému kontextu vztahů Německa, Ruska a Ukrajiny. Současnou situaci označuje za bolestivé probuzení především pro německou levici. Kriticky se k orientaci na vlastní agendu a obchodní politiku bez dostatečného důrazu na ostatní rizikové i etické faktory vyjadřuje i Volker Friedrich pro *Frankfurter Allgemeine Zeitung*¹⁸, ačkoli v současné situaci spatřuje příležitost k efektivnímu přehodnocení energetické a ekologické politiky tak, aby nebyla závislá na nespolehlivých zdrojích v podobě autoritářských či autokratických režimů. Německý postoj, jeho východiska a jejich proměny v čase, retrospektivně shrnuje ukrajinský historik Kyrylo Tkačenko v příspěvku pro web *Ukraine Verstehen*¹⁹, kde se ohlíží za kořeny dlouhodobého německého (SRN i NDR) vztahu k SSSR od 70. let v období tzv. „neue Ostpolitik“ Spolkové republiky Německo pod vedením kancléře Willyho Brandta, a popisuje paralelu v zahraniční politice SSSR a Ruska v souvislosti s cenou ropy jako předního vývozního artiklu (a v důsledku jednoho z pilířů ekonomiky i politické stability). Dochází k závěru přímé souvislosti mezi sovětskými, potažmo ruskými příjmy z exportu ropy a zemního plynu a ochotou k ozbrojené intervenci, přičemž kritiku výslovně vztahuje i na projekty plynovodů Nord Stream 1 a Nord Stream 2 s odkazem na dlouhodobou kritiku diplomatických kruhů USA i řady evropských států.

Válka na Ukrajině také silně ovlivnila podobu zásobovacích řetězců v oblasti zemědělství a produkce potravin, způsobila ale také strmý nárůst cen mj. neonu, jehož je Ukrajina předním producentem (okolo 50 % celosvětové produkce), palladia, jehož export z Ruska omezily uvalené sankce²⁰, a dodávky jaderného paliva a souvisejících komodit²¹. Trh s energiemi byl ovlivněn především uvalenými sankcemi na export ropy a zemního plynu z Ruska a Běloruska, ačkoli sankcionované státy

¹⁶ FERSTL, Caroline. Das China-Problem. In: *Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung* [online]. 15. 5. 2022 [cit. 2022-11-14]. Dostupné z: www.proquest.com

¹⁷ DWORZAK, Alexander. Handel ohne Wandel. In: *Wiener Zeitung* [online]. 19. 4. 2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik/europa/2144614-Handel-ohne-Wandel.html>

¹⁸ FRIEDRICH, Volker. Handel erst nach Wandel. In: *Frankfurter Allgemeine Zeitung* [online]. 26. 5. 2022 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/ukraine-krieg-prinzip-wandel-durch-handel-gescheitert-17999762-p3.html>

¹⁹ TKACHENKO, Kyrylo. Der Mythos vom „Wandel durch Handel und das Problem von Nord Stream 2“. In: *Ukraine Verstehen* [online]. 7. 3. 2022 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://ukraineverstehen.de/tkachenko-mythos-wandel-durch-handel/>

²⁰ ANGHI, Mukesh, SINGH, Baljinder. The Ukraine crisis and the supply chain conundrum. In: *Financial Express* [online]. 1. July 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: www.proquest.com

²¹ DEMPSEY, Harry. Uranium rallies as energy crisis puts nuclear power in focus. In: *Financial Times* [online]. 13. 9. 2022 [cit. 2022-11-16]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/09/13/j8fa22d80802.htm>

využívají prostředků k jejich obcházení²² a exportu do zemí, jejichž trh je v rámci sankcí uzavřen. Sankcionované státy našly nová odbytiště v Číně, Íránu a některých bývalých svazových republikách.²³

Předním tématem reflektovaným v odborné literatuře je především otázka zásobování potravinami a dopad poklesu zemědělské a potravinářské produkce na Evropu a rozvojové země²⁴, dále komplikovaná ruskou blokadou černomořských obchodních tras jako nátlaku prostřednictvím zpomalení exportu zemědělské produkce z Ukrajiny²⁵. Základní přehled o problematice, zaměřený na statistiky růstu cen potravin, rozbor rizik v podobě snížené produkce hnojiv a růstu cen paliv a přehledu zemí nejohroženějších dopady rusko-ukrajinské války (Jemen, Súdán, Libanon, Srí Lanka, Etiopie, Haiti, Nigérie) přináší článek kolektivu autorů *The War in Ukraine and the rush to feed the world*²⁶. Zohledňuje také kombinovaná rizika, tj. další faktory, které prohlubují dopad potravinové krize ve zmíněných zemích (finanční, politické, klimatické, bezpečnostní a obchodní faktory).

Hlubší vhled do změn v mezinárodním obchodu nabízí studie *The Impacts of the Russia–Ukraine Invasion on Global Markets and Commodities*²⁷, porovnávací prostřednictvím metody TVP-VAR vzájemnou obchodní dynamiku zemí G7 a BRICS v období od října 2021 do března 2022. Stať zaměřená především na dopady konfliktu na finanční trhy dochází k závěru, že stabilními komoditami na porovnávaných trzích jsou především drahé kovy (zlato, stříbro), zatímco „absorbenty šoku“ jsou volatilní komodity původem přímo spojené s místem konfliktu (platina, zemní plyn, ropa). Vedle přehledného shrnutí výkyvu sledovaných komodit obsahuje bibliografický přehled, zaměřený na obchodní a ekonomické výkyvy ve sledovaných oblastech s důrazem na Ukrajinu a Rusko v letech 2020–2022. Další studií, zabývající se především dlouhodobými dopady narušení potravinových zásobovacích řetězců a schopností odvětví reagovat na výkyvy při identifikaci šesti předních odvětví zasažených konfliktem (produkce, zpracování a skladování potravin, logistiku, dopad na spotřebitele a závislé služby a dopad na kvalitu produkovaných a obchodovaných potravin), je *The Russia-Ukraine Conflict: Its Implications for the Global Food Supply Chains*²⁸. Uvádí alternativní zásobovací trasy pro regiony s nejménějším dopadem (Evropa, Afrika) v podobě nových řešení přes oblasti severní a jižní Ameriky, vybraných regionů Asie a Afriky a středního Východu. Ekonomická, finanční a politická rizika se zaměřením na zranitelné země Blízkého východu a Afriky popisuje článek *The War in Ukraine, Agricultural Trade and Risks to Global Food Security*²⁹.

²² KARNITSCHING, Matthew. Iran teaches Russia its tricks on beating oil sanctions. In: *Politico* [online]. November 9, 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/iran-russia-cooperation-dodging-oil-sanctions/>

²³ China's Energy Imports From Russia Spike to \$35B – Bloomberg. In: *Moscow Times* [online]. Aug. 22, 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.themoscowtimes.com/2022/08/22/chinas-energy-imports-from-russia-spike-to-35b-bloomberg-a78623>

²⁴ Indonesia: President calls for G7 support to facilitate Ukraine wheat exports. In: *Asia News Monitor* [online]. 29. June 2022 [cit. 2022-11-7]. Dostupné z: www.proquest.com

²⁵ RATHBONE, Paul John, TERAZONO, Emiko. Russia gains edge by choking global grain supply. In: *Financial Times* [online], 21. 6. 2022 [cit. 2022-11-8]. Dostupné také ze sítě resortu MF z Aktivních novin: <http://noviny.mfcr.cz/news/2022/06/21/j8fa22b80203.htm>

²⁶ COURSIN, Ertrain, BASKARAN-MAKANJU, Shruti, UNNIKISHNAN, Shalini, WOODS, Wendy, MITCHELL, Chris, HOO, Sonya. The War in Ukraine and the Rush to Feed the World. In: *BCG Insights* [online]. May 17, 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: www.proquest.com

²⁷ ALAM, Kausar, TABASH, Mosab I., BILLAH, Mabruk, KUMAR, Sanjeev, ANAGREH, Suhaib. The Impacts of the Russia–Ukraine Invasion on Global Markets and Commodities: A Dynamic Connectedness among G7 and BRIC Markets. In: *Journal of Risk and Financial Management* [online]. August 8, 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/jrfm15080352>

²⁸ JAGTAP, Sandeep, TROLLMAN, Hana, TROLLMAN, Frank, GARCIA-GARCIA, Guillermo, PARRA-LÓPEZ, Carlos, DUONG, Linh, MARTINDALE, Wayne, MUNEKATA, Paulo E. S., LORENZO, Jose M., HDAIFEH, Ammar, HASSOUN, Abdo, SALONITIS, Konstantinos, AFY-SHARARAH, Mohamed. The Russia-Ukraine Conflict: Its Implications for the Global Food Supply Chains. In: *Foods* [online]. 11/2022, 14. July 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/foods11142098>

²⁹ GLAUBEN, Thomas, SVANIDZE, GÖTZ, Linde, PREHN, Sören, JAGHDANI, Timoush Jamali, DURIC, Ivan, KUHN, Lena. The War in Ukraine, Agricultural Trade and Risks to Global Food Security. In: *Intereconomics* [online]. 57(3)/2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-agricultural-trade-and-risks-to-global-food-security.html>

Konkrétním vlivem současné situace na mezinárodní, hospodářskou a finanční politiku Evropské unie se zabývá článek *The Asymmetric Impact of War: Resilience, Vulnerability and Implications for EU Policy*³⁰. Blíže zkoumá dopad sankcí na ekonomiku EU, vliv sankcí a růstu cen energií na ekologickou a energetickou politiku, a souvislost se stále probíhající pandemií Covid-19, která se projevuje zvýšenými riziky ve finančním a bankovním sektoru, především v podobě nesplácených půjček a rostoucí inflace³¹. Akutní otázkou v rámci eurozóny i EU jako celku je přístup k vyrovnanému a dlouhodobě udržitelnému rozpočtu a postoj k přijatelné míře veřejného zadlužení. Otevřena je také otázka možné nastupující deglobalizace, nicméně autoři v současném stavu nespátřují počátek návratu k autarkistickým tendencím 20. a 30. let 20. století, ale za pravděpodobnější považují budoucí zformování nových mezinárodních ekonomických bloků, paralelních se současnými strukturami. Podobný pohled na globální dopad sankcí na EU, USA, Kanadu a Velkou Británii, rozšířený o sociologický rozměr prostřednictvím aplikace teorií o zájmových skupinách a společenské smlouvě, nabízí studie *Russian-Ukraine 2022 War: A Review of the Economic Impact of Russian-Ukraine Crisis on the USA, UK, Canada, and Europe*³².

Několik pohledů na budoucnost globalizace

Otázka budoucího vývoje globalizace se prolíná veřejnými i odbornými debatami o dopadech koronavirové pandemie i ruského útoku na Ukrajinu, často však spíše jako rétorická otázka. Jak dokazují v textu výše zmíněné články a odborné studie, skeptické pohledy, předpokládající brzký rozpad celosvětové hospodářské a logistické sítě, se ukázaly jako částečně oprávněné. Ačkoli nedošlo ke krajním scénářům dominance protekcionistických národních států, svázaných řadou bilaterálních smluv a marginalizace významu mezinárodních obchodních a finančních organizací, dosavadní vývoj a jeho odraz v odborné literatuře svědčí o křehkosti podoby mezinárodního obchodního a logistického systému, který dominoval v prvních dvou dekadách 21. století. Současně také dochází k přehodnocení společenské, politické a ekonomické motivace k otevřené, multilaterální politice (mj. i v oblasti obchodu) v kontextu nových rizik a výzev, s nimiž se mezinárodní společenství potýká.

Svébytný pohled na budoucnost globalizace nabízí text Grahame Thompsona *The Future of Globalization*³³, který staví na ohlédnutí za minulostí. Současnou „krizi globalizace“ srovnává s obdobím mezi lety 1850-1914, které pokládá za dobu mnohem intenzivnějšího hospodářského růstu, průmyslové i obchodní expanze a vytváření mezinárodních obchodních a politických struktur a vazeb, než následující období mezi lety 1945-1990 a dále. Jako klíčovou vidí skutečnost, že růst mezinárodního propojení zejména v posledních třech desetiletích, ale i formativním poválečném období není bezprecedentní, ale naopak nachází paralely s obdobím 1850-1914, kdy byla rychle postupující integrace ukončena událostí celosvětového dopadu, která řadu vazeb zpřetrhala, nebo zásadně změnila. Národní státy nedefinuje v nacionalisticky zbarveném významu minulého století, ale jako nepřehlédnutelnou vidí jejich roli jako stabilní jednotky v turbulentním období, která – ač je v mnoha ohledech regresem oproti rozvinuté mezinárodní integraci a spolupráci – je ve výsledku odolnější proti globálním otřesům, a tedy způsobem obrany před vlivy, které přesahují možnosti jednotlivých vlád, a funguje tak jako stabilizační prvek i na společenské úrovni. V závěru dochází k otázce hranic možností mezinárodního obchodu, které se v současnosti naše společnost může blížit, a rozvádí myšlenku integrace a atomizace jako dlouhodobého hospodářského cyklu na mezinárodní úrovni.

³⁰ CELI, Giuseppe, GUARASCIO, Dario, REJLIC, Jelena, SIMONAZZI, Annamaria, ZEZZA, Francesco. The Asymmetric Impact of War: Resilience, Vulnerability and Implications for EU Policy. In: *Review of European Economic Policy* [online]. Vol. 57, No. 3, May/June 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-ripple-effects-of-the-war-in-ukraine.html>

³¹ Téma inflace je blíže pojednáno zde: CORRADO, Macchiarelli. Russia's War in Ukraine Is Driving Global Inflation. Here's How Much. In: *Barron's* [online]. July 8, 2022 [cit. 2022-11-9]. Dostupné z: www.proquest.com

³² MBAH, Ruth Endam, WASUM, Divine Forcha. Russian-Ukraine 2022 War: A Review of the Economic Impact of Russian-Ukraine Crisis on the USA, UK, Canada, and Europe. In: *Advances in Social Sciences Research Journal* [online]. 9(3), 25 march 2022 [cit. 2022-11-10]. Dostupné z: <https://journals.scholarpublishing.org/index.php/ASSRJ/article/view/12005>

³³ HIRST, Paul, THOMPSON, Grahame. The Future of Globalization. In: *Cooperation and Conflict* [online]. September 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/42790417>

Názor, že změny v mezinárodních vztazích, způsobené silícím nacionalismem a protekcionismem budou v dlouhodobém měřítku marginální, stejně jako většina v dané době aktuálních rizik, zastává článek Faroka J. Contractora *The world economy will need even more globalization in the post-pandemic 2021 decade*³⁴. Stěžejní tezí je relativně malá odlišnost „nového normálu“ postpandemického světa od jeho předchozí podoby, a pokračování existence globalizace ve smyslu mezinárodní spolupráce a koordinace jako způsobu společného řešení rizik, hrozeb a problémů odpovídající úrovně. Zastává také názor, že nejvýznamnější výzvy v oblasti ekologie (a souvisejících hospodářských, finančních a společenských témat) budou vyžadovat nadnárodní koordinovaný postup, má-li být řešení efektivní; fragmentace a integrace tak dosáhnou rovnovážného bodu. Problematika je pojednána s důrazem na mezinárodní management a obchodní zákonitosti, s logickými základy a východisky mezinárodního obchodu jako těžištěm argumentace.

Předchozí úvaze kontruje článek ze stejného vydání *Journal of International Business Studies* *Why the world economy needs, but will not get, more globalization in the post-COVID-19 decade*³⁵. Oproti argumentaci založené na schopnosti tržních zákonitostí převládnout nad ostatními vlivy přikládá naopak větší význam společenským, neracionálním faktorům, které globalizaci naopak zpomalí a promění její podobu. Pandemie podle Ciravegny zdůraznila vnitrostátní i mezinárodní rozdíly a dále rozevřela společenské nůžky a zvrátila dosavadní vývoj v boji s chudobou. To posílí populistické a nacionalistické hlasy a příklon k uzavřenější, protekcionistické hospodářské politice. Pandemie také oslabilu pozici nadnárodních organizací, které dosud globalizaci ulehčovaly. To celkově pozměnilo řetězec hodnot, jehož výsledkem bude fragmentovanější světová ekonomika; zde se autor v dedukci shoduje s G. Thompsonem. Ciravegna upozorňuje na skutečnost, že většina světových vlád na pandemii reagovala v první řadě unilaterálně, a role nadnárodních organizací tak byla odsunuta do pozadí; globální řešení „nevzniklo“, ale bylo nahrazeno řadou jednotlivých lokálních řešení a přístupů, na což se adaptoval nejen světový trh, ale postupně se nové realitě přizpůsobují i nadnárodní organizace.

Jak vyplývá z představeného výběru článků, komentářů i odborné literatury, názory na budoucí směřování globalizace se značně různí, shodují se ale na faktu, že současný vývoj je obdobím změn v prioritách, motivacích a postojích k mezinárodní integraci a obchodním i politickým zájmům. Vzrůstá důraz na prioritu bezpečnostních a etických aspektů, které v některých převažují nad čistě ekonomickým přístupem. Zásadním faktorem v budoucím vývoji bude i hledání rovnováhy mezi protekcionismem a určitou atomizací a řešením problémů, které přesahují rozměr jednotlivých států, jak v oblasti obchodu, tak mezinárodních vztahů a nadnárodních institucí a organizací.

³⁴ CONTRACTOR, Farok J. The world economy will need even more globalization in the post-pandemic 2021 decade. In: *Journal of International Business Studies* [online]. (2022) 53 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41267-020-00394-y>

³⁵ CIRAVEGNA, Luciano, MICHAILOVA, Snežina. Why the world economy needs, but will not get, more globalization in the post-COVID-19 decade. In: *Journal of International Business Studies* [online]. (2022) 53 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41267-021-00467-6>

Daně

Nikhil Mediratta

A human-free structure : a " fixed establishment" under EU VAT?

Uspořádání bez lidí : "stálá provozovna" podle evropské DPH?

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 10, p. 411-424

Zatímco systém daně z přidané hodnoty je v rámci Evropské unie primárním a sekundárním právem značně harmonizován, objevují se stále častěji spory ohledně jurisdikce mezi členskými státy. Pravidla místa dodání (place of supply, POS) nebo poskytnutí služby udávají jurisdikci a alokují práva na výběr DPH členskými státy. Článek analyzuje koncept stálé provozovny ve vztahu k místu dodání. Autor rozebírá, jak pravidla POS a otázky jurisdikce mohou vést k tomu, že se podniky při zakládání stálé provozovny uchylují k použití "uspořádání bez lidí" (human-free structures). - Poznámky.

Natalia Şvidchi

Adjustment of deductions in case of capital goods : revocation of the VAT number

Úprava odpočtu daně u investičního majetku : zrušení identifikačního čísla k DPH

International VAT monitor, Vol. 33, (2022) No. 5, p. 200-204

Rumunské daňové úřady mohou za určitých podmínek zrušit subjektům identifikační číslo k DPH. Ustanovení platí od r. 2005 a jeho účelem bylo omezení podvodů na DPH. V praxi nemohou subjekty, jimž bylo identifikační číslo zrušeno, mj. uplatňovat daňové odpočty. Autorka shrnuje související judikaturu Soudního dvora EU (dle SDEU není rumunský postup v souladu se směrnicí o DPH) a dále se soustředí na možnosti odpočtů u investičního majetku (kapitálových statků), kterých se týkal nový rozsudek SDEU v případě C-627/21. - Poznámky.

Walter Niermann

Aktuelle steuerliche Entwicklungen in der betrieblichen Altersversorgung

Aktuální daňový vývoj v oblasti podnikového důchodového zabezpečení

Der Betrieb, Jg. 75, (2022) Nr. 40-41, S. 2367-2370

Přestože je zákonné důchodové pojištění v Německu stále základním kamenem zabezpečení ve stáří, demografický vývoj ukazuje, že nelze spoléhat pouze na zákonný důchod. To znamená, že podnikové důchodové zabezpečení hraje důležitou roli při zajišťování finančního zabezpečení na dobu po odchodu do důchodu. Článek upozorňuje na nejdůležitější změny v daňovém právu v r. 2022 v oblasti právních předpisů, rozhodnutí a správních pokynů v této oblasti. - Poznámky. -- Shrnutí viz s. M7.

Walter Niermann

Änderungen im Bereich der Arbeitnehmerbesteuerung durch die neuen LSt-Richtlinien 2023

Změny v oblasti zdanění zaměstnanců v důsledku nové směrnice o dani ze mzdy pro rok 2023

Der Betrieb, Jg. 75, (2022) Nr. 37, S. 2177-2180

V současnosti platné německé směrnice o dani ze mzdy (2015) jsou částečně zastaralé a vyžadují úpravu. Spolková vláda je proto v rámci nové verze zásadně přepracovala. Článek představuje nová ustanovení směrnic o dani ze mzdy pro r. 2023 a ukazuje možná řešení již rozpoznatelných sporných otázek. - Poznámky.

Dongmei Qiu

Assessing the impact of the OECD's Multilateral Instrument on China's tax treaties (2017-2022)

Zhodnocení dopadů Mnohostranné daňové úmluvy OECD na čínské daňové smlouvy z let 2017-2022

Bulletin for international taxation, Vol. 76, (2022) No. 9, p. 419-431

V květnu 2022 ratifikovala Čína tzv. Mnohostranný nástroj OECD (MLI), který zavádí opatření proti snižování daňového základu a přesouvání zisků ve vztahu k daňovým smlouvám. MLI ovlivní celkově 47 tzv. pokrytých daňových smluv (covered tax agreements, CTAs) uzavřených mezi Čínou a jinými státy, a dále pak některé smlouvy, které Čína uzavírala od r. 2017. Příspěvek popisuje, jakým způsobem se MLI do daňových smluv uzavřených Čínou promítne (mj. která volitelná ustanovení se Čína rozhodla přijmout). - Poznámky.

Marco Dietrich and Cormac Golden

DEBRA (& ILR) - the Commission's new tax initiative to create a level playing field for debt and equity
DEBRA (& ILR) - nová daňová iniciativa EK ke stanovení vyrovnaných možností pro dluhy a vlastní kapitál

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 10, p. 425-434

Článek přibližuje obsah a strukturu návrhu evropské směrnice přinášející snížení zvýhodnění dluhového financování (DEBRA, debt-equity bias reduction allowance) z května 2022. Má snížit atraktivitu dluhového financování společností ve prospěch financování z vlastního kapitálu prostřednictvím zavedení daňové uznatelnosti pomyslných úroků ze zvýšení čistého vlastního kapitálu. Zároveň má být zavedeno i přidružené pravidlo omezující odečitelnost úroků (výpůjčních nákladů) v případě dluhového financování. Autoři se dále zaměřují na rozpory v textu návrhu a identifikují řadu otázek, které budou potřebovat další vysvětlení. - Poznámky.

Luisa Bomke, Ben Mendelson

Deutsche Steueroasen im Visier

Německé daňové ráje na mušce

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 194 (7.10.2022), S. 9

Německé spolkové finanční orgány se zaměřily na tzv. vnitřní daňové ráje, tj. města s podprůměrnou sazbou živnostenské daně, a v důsledku na tzv. „schránkové firmy“ (Briefkastenfirmen), které kvůli výhodnější daňové sazbě uvádí jiné, než skutečné působiště. Jedná se např. o Zossen, Monheim, Grünwald, Lützen či Walldorf. Záměr spolkové vlády je motivován mj. kritikou zemských vlád a výzvami k zakročení, v současnosti pak ztíženou finanční situací.

Václav Benda

Dodatečná daňová přiznání a kontrolní hlášení

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 30, (2022) č. 12-13, s. 23-33

Podle příslušných ustanovení zákona o DPH mají plátcí povinnost předkládat kontrolní hlášení a vykazované údaje musejí odpovídat údajům vykázaným v daňovém přiznání. Plátcé je přitom povinen podat v případě zjištění chybných či neúplných údajů následně kontrolní hlášení. Autor shrnuje obecná pravidla pro podávání daňového přiznání, obecná pravidla pro podávání dodatečných přiznání a následných hlášení i základní pravidla pro podávání kontrolních hlášení. Dále vysvětluje praktické případy, kdy plátcí vzniká povinnost nebo právo podat dodatečné daňové přiznání, s jehož podáním může být spojena i povinnost podat následně kontrolní hlášení. Návazně shrnuje sankce za porušení povinností souvisejících s kontrolním hlášením a upozorňuje na jejich očekávané zmírnění vycházející z novely zákona o DPH s účinností od 1.1.2023.

Zdeněk Burda

Doručování v judikatuře správních soudů

Daně a právo v praxi, Sv. 27, (2022) č. 9, s. 37-46

Správné doručení písemností hraje v daňovém řízení důležitou roli. Pokud není realizováno zákonným způsobem, může ovlivnit celý průběh případného sporu mezi daňovým subjektem a správcem daně. Příspěvek po shrnutí východisek starších judikátů k problematice doručování přináší novější komentovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Jednotlivé judikáty se týkají doručení do datové schránky uplynutím lhůty v případě, že její konec připadne na sobotu, neděli či svátek; podávání písemností na finanční úřad e-mailem se zaručeným elektronickým podpisem namísto aplikace EPO; doručování subjektu v likvidaci; podání datovou schránkou podepsané zaručeným elektronickým podpisem jiné osoby; zhojení nesprávného doručení opakovaným doručením zástupci a běhu lhůt; pochybností o plné moci a doručování.

Miroslav Dvořáček

Dosavadní reflexe rozsudku SDEU ve věci Kemwater ProChemie v judikatuře českých soudů rozhodujících ve správním soudnictví

Právní rozhledy, Sv. 30, (2022) č. 19, s. 674-679

Rozsudkem ve věci Kemwater ProChemie (C-154/20) podal SDEU dlouho očekávanou odpověď na předběžnou otázku Nejvyššího správního soudu, zda je pro úspěšné uplatnění nároku na odpočet DPH na vstupu daňový subjekt povinen prokázat totožnost konkrétního dodavatele, který mu měl dodat

zboží či služby, z nichž je nárok na odpočet uplatňován. Příspěvek přináší reflexi závěrů rozsudku Kemwater ze strany NSS a krajských soudů rozhodujících ve správním soudnictví. Autor uvádí, že NSS i krajské soudy přejaly závěry plynoucí z uvedeného rozsudku do své rozhodovací praxe a tento rozsudek následují od okamžiku jeho vydání, aniž by vyčkávaly na právní názor rozšířeného senátu NSS. Rozebírá, zda všechny senáty NSS zastávají postoj nastíněný rozšířeným senátem, i význam prokázání deklarovaného odběratele v případě intrakomunitárního dodání plnění. - Poznámky.

Bogumil Brzeziński and Krzysztof Lasiński-Sulecki

Exit tax in Poland

Polská daň z odchodu

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 9, p. 367-371

Pravidla pro zdanění při odchodu (daň z příjmů z nerealizovaného zisku) byla v Polsku zavedena v r. 2019 a stala se novým, dříve neznámým prvkem polského daňového systému. Autoři v příspěvku analyzují znění těchto pravidel a jejich kompatibilitu s evropským právem. Zaměřují se na předmět daně, její sazbu, souvislost s daňovými smlouvami, kontroverzní prvky týkající se rozsahu zdanění, speciální pravidlo proti vyhýbání se dani (SAAR) i možnost splátkového režimu daně při odchodu. Přibližují rovněž zavedení exit tax pro fyzické osoby, která není harmonizována dle směrnice ATAD. - Poznámky.

Tom Maguire

Ireland's most recent finance act

Aktuální irský finanční zákon

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 10, p. 452-454

Příspěvek charakterizuje změny obsažené v irském finančním zákonu z prosince 2021. Ten mj. přináší implementaci ustanovení evropské směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD, č. 2016/1164/EU) do irského práva ve formě omezení úrokových nákladů (interest limitation rules, ILR) a pravidel pro reverzní hybridní nesoulady. Autor přehledně shrnuje také další změny v oblasti zdanění fyzických a právnických osob v Irsku. - Poznámky.

Mauro Manca

Italian revenue agency provides new CFC guidance

Italská daňová správa stanovuje nové pokyny pro ovládané zahraniční společnosti

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 9, p. 377-385

V r. 2018 byla v Itálii v souvislosti s implementací evropské směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD) aktualizována pravidla pro ovládané zahraniční společnosti (CFC rules). Záměrem bylo zefektivnit předcházení přesunu podnikových zisků do zahraničí. Příspěvek shrnuje nová italská CFC pravidla a zaměřuje se na pokyny italské daňové správy vydávané k objasnění obsahu a způsobu jejich využití (zejména oběžník č. 18/E z 27.12.2021). - Poznámky.

Lenka Nováková, Daniela Králová

Kdy jsou příjmy ze závislé činnosti vyplácené českou společností českému daňovému nerezidentovi zdanitelné v České republice?

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 64-68

Autorky nejprve shrnují právní úpravu zdanění příjmů ze závislé činnosti v České republice a zaměřují se na situace, kdy ČR právo na zdanění nemá. Uvádějí, že pokud je fyzická osoba považována za českého daňového nerezidenta, má v ČR daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR. Dále upozorňují na aktuální rozhodovací praxi českých soudů, v nichž soudy tato základní pravidla neberou v potaz a rozšiřují okruh příjmů, které by měly podléhat zdanění v ČR. Předmětným rozsudkům a závěrům v nich judikovaným se věnují ve druhé části článku. - Poznámky.

Martin Děrgel

Koordinační výbor o daňové uznatelnosti stravování zaměstnanců na pracovní cestě

Účetnictví, Sv. 2022, č. 10, s. 45-51

Autor v článku popisuje problematiku stravování na pracovních cestách z pracovněprávního a daňového pohledu. Dále představuje závěry koordinačních výborů (odborníků z řad daňových poradců i zástupců GFR) k tématu daňové uznatelnosti stravování zaměstnanců na pracovních cestách (na straně zaměstnance i zaměstnavatele).

Grahame Jackson

Let's talk about trust: the treatment of foundations as trusts under the Common Reporting Standard : a call for a new approach

Pojďme se bavit o svěřenských fondech: posuzování nadací jako svěřenských fondů podle Společného standardu pro vykazování : volání po novém přístupu

Bulletin for international taxation, Vol. 76, (2022) No. 9, p. 398-405

Příspěvek porovnává posuzování nadací a svěřenských fondů podle Společného standardu pro vykazování (Common Reporting Standard, CRS) OECD. Autor nejprve definuje pojmy "nadace" (foundation) a "svěřenský fond" (trust). Následně je popsána úprava nadací dle CRS a autor diskutuje o tom, do jaké míry mají finanční instituce volnou ruku v interpretaci CRS. Nadace jsou v CRS podle autora nedostatečně upraveny (některé analogie se svěřenskými fondy ve vymezení určitých pojmů nejsou zcela přesné, což by mohlo ve snaze splnit povinnosti CRS vést k porušení jiných předpisů, jako např. GDPR). - Poznámky.

Thuy Thi Diem Vo, Kristine Velasquez Tuliao, Chung-wen Chen

Managers' ethics of tax evasion : the roles of family, religion, and social conditions

Etika manažerů v oblasti daňových úniků : role rodiny, náboženství a sociálních podmínek

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 25, (2022) No. 3, p. 53-68

Daňové úniky jsou trvalým společenským problémem. Aby rozšířili poznatky o daňových únicích manažerů, použili autoři sociologickou teorii anomie Emila Durkheima a zkoumali souvislost mezi sociálním prostředím, vnímanou důležitostí rodiny a náboženství ze strany manažerů a jejich postojem k daňovým únikům. Výsledky ukázaly, že vnímaná důležitost rodiny a náboženství negativně souvisí s jejich etickým chováním v oblasti daňových úniků. Většina výsledků studie podpořila původní Durkheimova tvrzení, zatímco k vysvětlení těch, které jim odporovaly, byly nabídnuty doplňující argumenty. Zjištění mohou pomoci organizacím a vládám k zavedení sociálních programů, které sníží pravděpodobnost, že se manažeři budou vyhýbat placení daní.

Jaroslav Dombrowski, Gabriela Buchtová

Mezinárodní výměna informací pohledem správce daně : směrnice Rady 2014/107/EU (DAC II.)

Daně a právo v praxi, Sv. 27, (2022) č. 9, s. 31-36

Transpozicí směrnice DAC II. do zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní byla v ČR s účinností od 1.1.2016 zavedena automatická výměna informací o finančních účtech na základě tzv. Common Reporting Standard (CRS). Došlo ke stanovení povinnosti finančních institucí shromažďovat informace o svých klientech (daňových rezidentech daného státu) a tyto informace předávat v pravidelných intervalech finanční správě. Autoři vymezují problematiku směrnice DAC 2 a představují její vybraná ustanovení a pojmy (CRS, oznamovaný účet, vyňatý účet), zmiňují také automatickou výměnu informací dle FATCA. Dále popisují technický rámec zabezpečení výměny informací (GATCA) a problematiku ilustrují praktickým příkladem. - Poznámky.

Katerina Perrou

New tax incentives for business restructurings : Greece

Nové daňové pobídky pro podnikové restrukturalizace : Řecko

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 9, p. 396-400

Autorka představuje nový řecký zákon č. 4935/2022, který upravuje řadu daňových pobídek pro podnikovou restrukturalizaci a různé typy spolupráce mezi podniky, cílené zejména na malé a střední podniky. Měl by propagovat spolupráci mezi podniky, zvyšovat jejich produktivitu, úspory z rozsahu a zastavit zánik podniků v jejich začátcích. V článku je přiblížen obsah a působnost zákona, osvobození od různých daní a další výhody (osvobození od daně z příjmů, od daně z kapitálových příjmů, z převodu nemovitostí aj.) i podmínky pro získání úlev (30% sleva na dani z příjmů). - Poznámky.

Ivan Macháček

Nové limity pro daňové příspěvky na stravování

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 17, (2022) č. 12, s. 9-11

Zákon o daních z příjmů obsahuje dva hodnotové limity pro daňové řešení příspěvku zaměstnavatele na stravování zaměstnanců. Jedná se o limit pro osvobození od daně z příjmů ze závislé činnosti

u zaměstnance v případě peněžitého příspěvku zaměstnavatele (stravenkový paušál) a limit pro daňově uznatelné výdaje (náklady) zaměstnavatele v případě příspěvku na stravování poskytovaného jako nepeněžní plnění. Autor informuje o navýšení těchto limitů s účinností od 20.8.2022, ke kterému dochází na základě vyhlášky č. 237/2022 Sb. Problematiku dokresluje na několika příkladech.

Petr Koubovský

Novinky z dílny českých soudů aneb jejich zajímavé rozsudky z oblasti daní v roce 2022

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 30, (2022) č. 12-13, s. 42-46

Článek přináší komentovaný výběr judikatury českých soudů v oblasti daní publikované v r. 2022. Jednotlivé rozsudky se týkají: použitelnosti záznamů Policie ČR o pohybu motorového vozidla správcem daně; investičních pobídek a možnosti jejich snížení či zvýšení S1 a S2; zdanění příjmů z prodeje kryptoměn/bitcoinů z vlastního portfolia; zálohy na pořízení dlouhodobého majetku v cizí měně; nepřipustné kontrolní činnosti správce daně. - Poznámky. -- Více k problematice využití záznamů o pohybu vozidla k ověření knihy jízd pro účely DPH na s. 47-53.

Rainer Alt, Carmen Bachmann, Christopher Seifert

Nutzen und Einführung eines prozessbasierten Tax-Compliance-Management-Systems

Přínosy a zavedení systému řízení dodržování daňových předpisů založeného na procesech

Der Betrieb, Jg. 75, (2022) Nr. 39, S. 2308-2315

V důsledku vývoje právních předpisů nabývají na významu systémy pro správu dodržování daňových předpisů (CMS). Stupeň vyspělosti pravidelně používaného daňového CMS však zatím neodpovídá jeho praktickému významu. Článek proto podrobně představuje možnosti optimalizace daňového CMS pomocí metod řízení procesů. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M8.

Holger Stadie

Organisationseinheiten des Bundes und der Länder als Adressaten umsatzsteuerrechtlicher Rechte und Pflichten? : zum Leerlaufen des § 18 Abs. 4f UStG

Organizační složky spolkové vlády a zemí jako adresát práv a povinností plynoucích z práva o daních z obratu? k § 18 odst. 4f zákona o DPH

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 71, (2022) Nr. 19, S. 713-717

Daňový zákon na rok 2020 (Jahressteuergesetz 2020) vnesl do zákona o dani z přidané hodnoty (UStG) pasáže, přiřazující organizačním jednotkám místních samospráv daňověprávní funkci pro DPH, pokud z jejich činnosti vyplyne daňová povinnost. Článek systematicky rozebírá problémy tohoto v důsledku neplatného zákona, mj. v oblasti názvosloví v kontextu příslušných právních norem, nemožnosti spolkových samosprávných orgánů ve smyslu daného zákona vystupovat jako subjekt daňových práv a povinností, rekapituluje rozpory ve zmíněných právních normách a stručně se zabývá problematikou daně na vstupu. Stručně shrnuje reflexi v odborné literatuře a periodikách. - Poznámky.

Richard Vann

Origins of the OEEC work on tax treaties : continuity or fresh start?

Počátky práce Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci na daňových smlouvách : kontinuita, nebo nový začátek?

Bulletin for international taxation, Vol. 76, (2022) No. 9, p. 433-449

Článek uvádí okolnosti, za kterých Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (předchůdce OECD) začala připravovat mezinárodní daňové smlouvy. V r. 1954 vydal výkonný výbor Mezinárodní hospodářské komory (ICC) usnesení, na základě kterého se OEEC měla na přípravě daňových smluv podílet. Po několika měsících vznikl fiskální výbor (fiscal committee) OEEC. Příspěvek detailně popisuje na základě archivních dokumentů související jednání, včetně toho, které státy se na něm podílely. - Poznámky.

Heinrich Weber-Grellet

Rentenbesteuerung : neue Rechtsprechung und das Problem sog. Doppelbesteuerung

Zdanění důchodů. : nová judikatura a problém tzv. dvojího zdanění

Finanz-Rundschau, Jg. 104, (2022) Nr. 19, S. 869-874

Příspěvek pojednává o problematice dvojího zdanění příjmů v rámci německého důchodového systému. V úvodní části shrnuje výchozí právní normy v podobě zákona o důchodových příjmech a

zákona o daních z příjmu. Dále se podrobně zabývá podnětem ke Spolkovému finančnímu soudu ohledně dvojího zdanění důchodů a z něj plynoucí judikatury (X R 33/19 v kompetenci X. senátu BFH, aj.), kde stěžejní otázkou bylo dvojí zdanění v rámci tříúrovňového systému vč. důchodového pojištění. Stručně je zmíněna kritika stanoviska BFH. Autor dochází k závěru, že aktuální systém zdanění důchodů je vnitřně koherentní a ústavně nenapadnutelný. - Poznámky.

Jáchym Lukeš

Role fúzí v akvizičním procesu nemovitostních fondů a zneužití daňového práva [elektronický zdroj]
Český finanční a účetní časopis, Sv. 17 (2022), č. 1, s. 5-20

Autor v příspěvku zkoumá používané metody akvizice nemovitostí u nemovitostních investičních fondů v ČR. Jednotlivé metody se liší svými daňovými dopady, což může při volbě metody vstupovat do rozhodování (pro stát zde vzniká riziko škodlivé daňové optimalizace). Na základě analýzy 49 fondů registrovaných u ČNB autor zjišťuje, že nejčastější metodou akvizice bylo úvěrování dceřině nemovitostní společnosti (nepřímá forma akvizice). Tato metoda je zároveň daňově nejvýhodnější, riziko nadměrné daňové optimalizace je tak reálné. Pokud by bylo získání daňové výhody jediným důvodem transakcí, mohlo by toto jednání být posouzeno jako zneužití práva. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Cesky_financi_a_ucetni_casopis_1_2022_str_5-20.pdf

Kui Li

Should low-income countries sign tax treaties?

Měly by nízkopříjmové ekonomiky podepisovat daňové smlouvy?

Bulletin for international taxation, Vol. 76, (2022) No. 9, p. 406-417

Shrnutí argumentů, proč by nízkopříjmové ekonomiky (ne)měly podepisovat bilaterální daňové smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Obvykle se mezi výhodami uzavření dohody o zamezení dvojího zdanění uvádí budoucí příliv zahraničních investic. Nízkopříjmové ekonomiky tak někdy mohou podlehnout tlaku daňovou smlouvu uzavřít, ačkoli je tato smlouva pro ně méně výhodná (dochází k asymetrii). Nejprve jsou v příspěvku charakterizovány nízkopříjmové ekonomiky a jejich priority i omezení při uzavírání smluv (např. nedostatečné zkušenosti, omezená schopnost vyjednávání). Následně jsou zhodnoceny potenciální výhody smluv o zamezení dvojího zdanění i možné problémy (omezená práva zdanění, náklady). Na základě toho je analyzováno, z jakého důvodu vůbec nízkopříjmové ekonomiky uzavírají smlouvy vycházející ze vzorové smlouvy OECD, a zda by měly daňové dohody uzavírat (a příp. jaké). - Poznámky.

Bundesministerium der Finanzen

Stellungnahme des Wissenschaftlichen Beirats beim BMF zur OECD-Reform der Besteuerung multinationaler Unternehmen

Stanovisko vědecké rady při Spolkovém ministerstvu financí k reformě zdanění nadnárodních korporací OECD

Monatsbericht des BMF, Jg. 2022, Nr. 8, S. 27-32

Oficiální stanovisko vědecké rady německého Spolkového ministerstva financí k daňové reformě upravující zdanění mezinárodních korporací, vycházející z projektu BEPS pod záštitou OECD. Článek rekapituluje stěžejní body reformy, tj. první a druhý pilíř (upravující místo zdanění, resp. výši globální minimální daně), cíle reformy, jednotný základ vyměření daně a dopady na celkovou daňovou zátěž a fiskální efekt. Podrobněji se věnuje adaptaci do unijního daňového rámce, včetně národní úrovně jednotlivých členských zemí EU. - Poznámky.

Jens M. Schmittmann

Steurgerechtigkeit im Fokus : Internethandel

Zaostřeno na daňovou spravedlnost : internetové obchodování

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 191 (4.10.2022), S. 30

V reakci na přijetí evropské směrnice DAC 7 z 22.3.2021, upravující podmínky efektivního zdanění zisků z digitálních platform, vydalo německé Spolkové ministerstvo financí (BMF) obsáhlý návrh zákona, který aplikuje standardy DAC 7 na německé právní prostředí. Zavádí povinnost provozovatelů platform informovat finanční úřady o výdělcích uživatelů příslušných platform, doplněnou o automatickou výměnu informací o prodávajících s daňovou povinností v jiných státech EU se záměrem dosažení

transparentnosti transakcí pro daňové úřady. Přeshraniční sdílení informací považuje autor za zásadní bod návrhu německého zákona. Poukazuje také na německé specifikum, kdy je výkon finanční správy záležitostí především jednotlivých spolkových zemí. -- Viz také Betrieb č. 38/2022, s. 2181-2187.

Bundesministerium der Finanzen

**Steuerliche Behandlung von Arbeitnehmereinkünften bei Auslandstätigkeiten
(Auslandstätigkeitserlass)**

Daňové pojetí zaměstnaneckých příjmů při činnosti v zahraničí

Finanz-Rundschau, Jg. 104, (2022) Nr. 18, S. 860-862

Text výnosu Spolkového ministerstva financí (IV C 5 - S 2293/19/10012 :001), který v rámci § 34 zákona o daních z příjmů upravuje podmínky stanovení daně z příjmu v závislosti na místě výkonu práce a vzniku zisku. Výnos definuje možnosti daňového zvýhodnění zaměstnavatele, daňového zvýhodnění mezd a uvádí příklady uplatnění v případě kofinancování a minimálního zdanění. Plný text dostupný z: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Downloads/BMF_Schreiben/Steuerarten/Lohnsteuer/2022-06-10-LSt-Auslandstaetigkeitserlass.pdf?__blob=publicationFile&v=3

Emre Akin and Onur Demirci

Tax treaty interpretation in Turkey

Výklad daňových smluv v Turecku

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 9, p. 404-408

Spory z mezinárodních daňových smluv obecně vznikají, když jednotlivé smluvní státy uplatňují různé metody jejich výkladu. V příspěvku jsou představeny některé metody interpretace daňových smluv (Vídeňská úmluva o smluvním právu z r. 1969, komentáře vzorové smlouvy OECD a vzorové smlouvy OSN z r. 2017) a poté je prostřednictvím aktuální judikatury přiblížen stav výkladu daňových smluv v Turecku (zejména případ Ford Motor Company). - Poznámky.

Moritz Scherleitner

The ECJ's decision in A SCPI (C-342/20) - a missing piece of one puzzle and a new piece of another?

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci A SCPI (C-342/20): chybějící kousek jedné hádanky a nový kousek jiný?

European taxation, Vol. 62, (2022) No. 10, p. 443-450

Autor uvažuje nad rozsudkem Soudního dvora EU ve věci A SCPI (případ C-342/20) z dubna 2022, který uvádí, že finská daňová výjimka pro investiční fondy porušuje princip volného pohybu kapitálu. Posuzovaná daňová legislativa umožňuje využití režimu osvobození od daně pouze investičním fondům zřízeným dle smluvního práva, nikoli jiným právním formám. Dle závěrů SDEU samotná právní forma investičního fondu neospravedlňuje odlišné daňové podmínky. Návazně autor rozebírá důsledky uvedeného soudního rozhodnutí pro problematiku zdanění investičních fondů, kterou se často SDEU zabývá. - Poznámky.

Iman Deschatres and JP McCarthy

The indirect taxation of NFTs

Nepřímé zdanění nezaměnitelných tokenů

International VAT monitor, Vol. 33, (2022) No. 5, p. 193-194

Příspěvek stručně uvádí do problematiky zdanění tzv. nezaměnitelných tokenů (NFTs), kdy i přesto, že jde o novou technologii, tak daňové řešení v některých zemích již existuje. Některé státy (v příspěvku je zmiňováno Norsko či Španělsko) považují NFTs za elektronicky dodávané služby (předmětem daně je prodej tokenů). Z hlediska zdanění prostřednictvím DPH je třeba posoudit, odkud pochází zákazník a zda je platforma povinná k dani. Např. v USA je ale zdanění složitější kvůli odlišnostem v dani z obratu mezi jednotlivými státy. - Poznámky.

Kevin van Abswoude

The principle of fiscal neutrality and economic reality in EU VAT : two peas in a pod?

Princip fiskální neutrality a princip ekonomické reality u DPH v EU : podobné jako vejce vejci?

International VAT monitor, Vol. 33, (2022) No. 5, p. 211-216

Autor se zabývá z teoretického pohledu dvěma principy, na kterých je založena evropská DPH - jedná se o "princip fiskální neutrality" a "princip hospodářské (ekonomické) reality". O princip hospodářské reality se v poslední době stále častěji opírá judikatura Soudního dvora EU. Autor rozebírá význam obou principů a terminologii a identifikuje provázanost obou pojmů i jejich odlišnosti. - Poznámky.

Christos Papageorgiou, Zacharias Dermatis, Farlekas Panagiotis, Dimitrios Komninos and Athanasios Anastasiou

The role of excise duties on tobacco products and their effect on the quality of life of citizens in Greece [elektronický zdroj]

Role spotřebních daní z tabákových výrobků a jejich vliv na kvalitu života občanů v Řecku

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 3-21

V příspěvku jsou prezentovány výsledky šetření provedeného v Řecku, ve kterém byl zkoumán vliv zvýšení spotřebních daní z tabákových výrobků na kvalitu života respondentů. Bylo zjištěno, že lidé s nejvyššími příjmy a vzdělanější lidé pocítují nižší dopady růstu spotřebních daní na kvalitu života. Dotazníkového šetření, které zahrnovalo 22 otázek, se zúčastnilo více než 1200 respondentů z různých řeckých regionů. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

Krzysztof Lasiński-Sulecki

VAT groups in Poland

Seskupení pro účely DPH v Polsku

International VAT monitor, Vol. 33, (2022) No. 5, p. 195-199

V Polsku bude od 1. ledna 2023 v souladu s článkem 11 evropské Směrnice o DPH umožněno seskupování pro účely DPH. Vytvoření skupiny pro účely DPH bude na dobrovolné bázi. Autor v příspěvku shrnuje obsah nové legislativy (kdo bude moci vytvořit skupinu pro účely DPH, kdy se osoby povinné k dani považují za finančně, ekonomicky a organizačně propojené, obsah tzv. dohody o vytvoření skupiny - VAT Group Agreement, náležitosti registrace k dani, aj.). - Poznámky.

Tom Wilson, Mary McDougall, Nathalie Thomas, Derek Brower

Windfall taxes : good politics, tricky policy

Daň z neočekávaných zisků : dobrá politika, obtížná opatření

Financial Times, Vol. 2022, No. 41164 (5.11.2022). p. 8

Hlavní ropné společnosti vykazují uprostřed energetické krize rekordní zisky, zatímco na Ukrajině zuří válka a spotřebitelé se snaží vyjít s penězi. V posledních devíti měsících prudce vzrostla inflace, ceny akcií klesly a globální růst se zastavil. Zisky největší americké ropné společnosti ExxonMobil se ve třetím čtvrtletí r. 2022 ztrojnásobily na rekordních téměř 20 miliard dolarů. Největší evropská společnost Shell letos vydělala 30 miliard dolarů, z toho 9,5 miliardy za tři měsíce do září. Světoví politici v reakci na to vyhrožují nebo zavádějí stejnou politickou reakci: daň z neočekávaných zisků. -- Česká verze článku publikována v čas. Euro č. 46/2022, s. 40-45.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí

Sv. 27, (2022) č. 10

Dodání nemovité věci plátcem: 21 %, 15 %, osvobozeno, nebo mimo DPH? (s. 2-9); Daňové řešení méně častých benefitů zaměstnance (s. 10-15); Soukromé právo v právní úpravě zdravotního pojištění (s. 16-22); Specifika plátcovství spotřební daně v případě zjištění nezdaněného vybraného výrobku (s. 23-31); Dobrovolná likvidace společnosti s ručením omezeným - část I (s. 32-37); Mezinárodní výměna informací pohledem správce daně: Směrnice Rady 2015/2376/EU (DAC III.) (s. 38-40); Co už víme o zajišťovacím příkazu? (s. 41-46); Svědci - judikatura správních soudů (s. 47-56).

Daňová a hospodářská kartotéka : DHK**Sv. 30, (2022) č. 12-13**

Daňové řešení manažerského vozidla od roku 2022 (s. 3-11); Daňové novinky v roce 2023 (s. 12-14); Jednorázový příspěvek 5 000 Kč na dítě (s. 15); Úmrtí v rodině z pohledu daně z příjmů (s. 16-22); Dodatečná daňová přiznání a kontrolní hlášení (s. 23-33); Připravované změny v oblasti podnikání na digitálních platformách - směrnice DAC 7 (s. 34-35); Povinnosti identifikované osoby (s. 36-41); Novinky z dílny českých soudů aneb jejich zajímavé rozsudky z oblasti daní v roce 2022 (s. 42-46); "Bernák" může využít záznamy policie o pohybu vozidla k ověření knihy jízd pro účely DPH - prověřeno soudem (s. 47-53); Judikatura v daňové praxi - rozsudek NSS 3 Afs 223/2020-66 (s. 54-55).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty**Sv. 2022, č. 21**

DPH u dovozu zboží a vývozu zboží - speciál: celní režim 42 00, dočasný vývoz zboží do třetí země se zpětným dovozem do tuzemska (s. 1-4); Odpočet daně - opravy odpočtu daně - 3. část (s. 4-6); DPH u přeshraniční technické a konzultační činnosti - dotazy a odpovědi (s. 7); Místo zdanitelného plnění při poskytování průvodcovských služeb - dotazy a odpovědi (s. 7-8); DPH a vzorový dům - dotazy a odpovědi (s. 8).

Účetnictví**Sv. 2022, č. 10**

Vykazování nefinančních informací v České republice v kontextu aktuálního vývoje evropského práva - CSRD (s. 10-13); E-commerce s počátkem přepravy v tuzemsku - smluvně, účetně, daňově (s. 14-16); Stanovení místa plnění u služeb III. (s. 17-21); Promíjení příslušenství daně podle pravidel daňového řádu (s. 22-33); Koordinační výbor o daňové uznatelnosti stravování zaměstnanců na pracovní cestě (s. 45-51); Vybrané příjmy po skončení zaměstnání a zdravotní pojištění (s. 52-54).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Vernon Smith ; rozhovor vedla Malte Fischer

"Das hat schon Orwell'sche Züge"**"To už má orwellovské rysy"**

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 41, S. 38-39

Rozhovor s držitelem Nobelovy ceny za ekonomii profesorem V. Smithem, ve kterém varuje před vládními výdajovými programy na boj proti inflaci na příkladu USA, brání kapitalismus před útoky levice a prozrazuje, jak Nobelova cena změnila jeho vědeckou práci.

Štěpán Pekárek

Simulace "systémového" rizika v důsledku náhlých výprodejů aktiv : aplikace na bankovní sektor Evropské unie

Politická ekonomie, Sv. 70, (2022) č. 4, s. 440-476

Problematika simulace systémového rizika pomocí mikrostrukturálních modelů. Autor vytváří mikrostrukturální model bankovního sektoru schopný simulovat kanál nákazy v důsledku náhlých výprodejů aktiv. Identifikuje tak míru systémovosti individuálních bank ve vztahu k sekundárnímu efektu náhlých výprodejů aktiv, přičemž výsledky prokazují suboptimální schopnost identifikace systémové významnosti při použití pouze ukazatele tržního podílu; doplněním ukazatelů charakterizujících strukturu vzájemných vazeb se pravděpodobnost úspěšné identifikace zvyšuje. Dále autor ilustruje závislost výsledků modelu na vybraných změnách jeho parametrizace a zjišťuje schopnost modelu zohlednit behaviorální a regulatorní aspekty spojené se systémovým rizikem. Model je použit pro identifikaci bank s nejvyšším příspěvkem k šíření systémového rizika. - Poznámky.

Philip DeCicca, Donald Kenkel, and Michael F. Lovenheim

The economics of tobacco regulation : a comprehensive review**Ekonomie regulace tabáku : komplexní přehled**

The Journal of economic literature, Vol. 60 (2022), No. 3, p. 883-970

Rozsáhlý článek shrnuje dosavadní ekonomický výzkum na téma regulace tabákových výrobků (zejména cigaret) a jejich dopadů v různých oblastech. Autoři nejprve připomínají trendy spotřeby

tabákových výrobků, následně uvádějí ekonomické důvody pro jejich regulaci a zabývají se podrobněji i externalitami (mj. fiskálními). Zahnuty byly také studie, které analyzovaly dopady zdanění cigaret na spotřebitele, na jejich kuřácké návyky (u různých věkových skupin, včetně mladistvých) či na zdraví spotřebitelů. Dále se autoři věnovali vyhýbání se daňovým povinnostem u zdanění tabákových výrobků. Spotřeba tabákových výrobků reaguje podle autorů na regulaci předvídatelně. V závěru autoři shrnují zjištění týkající se elasticity poptávky po cigaretách, vyhýbání se daňovým povinnostem či účinnosti zákazů kouření. - Poznámky.

Hanna Halaburda, Guillaume Haeringer, Joshua Gans, and Neil Gandal

The microeconomics of cryptocurrencies

Mikroekonomie kryptoměn

The Journal of economic literature, Vol. 60 (2022), No. 3, p. 971-1013

Autoři představují dosavadní mikroekonomický výzkum na téma kryptoměn – poptávky po kryptoměnách, jejich nabídky, výzkum cen i konkurence mezi různými kryptoměnami. - Poznámky.

Sergei Guriev and Elias Papaioannou

The political economy of populism

Politická ekonomie populismu

The Journal of economic literature, Vol. 60 (2022), No. 3, p. 753-832

Rozsáhlé shrnutí dosavadního výzkumu na téma vzestupu populismu v nedávné době. Autoři do studie zařadili mj. i vývoj populistických režimů v historických souvislostech (od 19. století), zahrnují i ekonomické souvislosti (automatizace, přeshraniční obchod), vliv finanční krize v letech 2008-2009 a souvisejících úsporných opatření, či vliv internetu a sociálních sítí. - Poznámky.

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Meryem Türel, Ayhan Orhan

Asymmetries in exchange rate pass-through in Turkey : a threshold VAR analysis [elektronický zdroj]

Asymetrický vliv měnového kurzu v Turecku : analýza prostřednictvím metody "threshold VAR"

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 3-4, p. 276-295

Autoři v příspěvku zkoumají na příkladu Turecka jako otevřené ekonomiky s dvouciferou inflací a oslabenou měnou, jak se měnový kurz promítá do inflace. Měnový kurz ovlivňuje domácí inflaci prostřednictvím cen dovozu a vývozu, velikost efektu je pak také ovlivněna volatilitou kurzu. Na rozdíl od odborné literatury autoři předpokládají odlišný (asymetrický) dopad během oslabení a posílení měny. K analýze je použit model "TVAR" (threshold vector autoregression model). Je zjištěno, že pokud inflace a měnový kurz překročí nastavenou hranici, měnový kurz ovlivňuje inflaci více. Pozitivní a negativní šoky mají nestejně dopady (silněji se projevují pozitivní šoky). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.806>

Fernando Eguren-Martin, Andrej Sokol

Attention to the tail(s) : global financial conditions and exchange rate risks

Pozor na chvost(y) : globální finanční podmínky a kurzová rizika

IMF Economic Review, Vol. 70, (2022) No. 3, p. 487-519

Studie dokumentuje, jak výnosy z měnových kurzů reagují na zpřísnění globálních finančních podmínek, čímž se potvrzují některé narativy o bezpečných a rizikových měnách. Použitá metodika poskytuje diferencovanější obraz chování chvostu různých měnových kurzů a umožňuje určovat pravděpodobnosti velkých výkyvů ve výnosech vzhledem k finančnímu prostředí. Studie identifikuje také makroekonomické základy spojené s odlišnou dynamikou chvostu: měnové kurzy zemí s vyššími úrokovými sazbami, nízkou úrovní devizových rezerv a velkými fiskálními deficity mají zvýšenou pravděpodobnost velkých ztrát v reakci na zpřísnění finančních podmínek ve světě. - Poznámky.

René Bender

Bafin ordnet Sonderprüfung an : L-Bank

Bafin nařídil zvláštní šetření : L-Bank

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 201 (18.10.2022), S. 29

Bafin zahájil přezkumné řízení s L-Bank (Landeskreditbank Baden-Württemberg), čtvrtým největším poskytovatelem půjček v Německu, zaměřené na využití informačních technologií v praxi poskytování bankovních služeb a řízení podniku. Poslední dozorčí šetření v L-Bank proběhlo v r. 2016 pod záštitou Evropské centrální banky. Bafin od L-Bank také požaduje vyšší vlastní kapitál, v rámci dlouhodobého záměru ministra financí Ch. Lindnera zvýšit stabilitu německého bankovního sektoru.

Chris Giles, Delphine Strauss

Bank of England takes dovish stance despite biggest rate rise for 30 years

Bank of England zaujala vlažný postoj navzdory největšímu zvýšení sazeb za posledních 30 let

Financial Times, Vol. 2022, No. 41163 (4.11.2022), p. 1

Bank of England naznačila, že výpůjční náklady se v budoucnu nevyšší tak, jak trhy očekávají, i když v rámci boje proti rostoucí inflaci momentálně zvýšila úrokové sazby nejvíce za posledních třicet let (o 0,75 procentního bodu na 3 %). Libra se vůči dolaru propadla o téměř 2 %, což bylo podpořeno kontrastní zprávou Federálního rezervního systému, že sazby v USA porostou více, než Wall Street očekávala. Anglická centrální banka však vydala silné verbální závazky, že sazby nebude dále výrazně zvyšovat, aby se inflace vrátila na dvouprocentní cíl, částečně proto, že předpovídá prodloužení recese.

Yasmin Osman

Banken erschweren Kreditzugang

Banky ztěžují přístup k půjčkám

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 199 (14.10.2022), S. 27

Podle tzv. KfW-Ifo-Kreditürde, tedy indexu dostupnosti bankovních půjček s 9000 měsíčními respondenty, zpracovávaného od r. 2017 bankou Kreditanstalt für Wiederaufbau, označilo 27,9 % respondentů chování bank při poskytování úvěrů jako restriktivní, což je o 7,1 % více, než v předchozím čtvrtletí. Nejvíce problémů se získáním půjčky měl sektor služeb (33,2 % kladných odpovědí), živnostníci (27,7 %), stavebnictví (18,3 %) a velko- a maloobchody (cca 17 %). Počet žadatelů o úvěr se pohybuje o 20,3 % méně u malých a středních podniků a o 29,9 % méně u velkoobchodů a velkých podniků pod dlouhodobým průměrem žádostí o půjčky.

Ruchir Sharma

Biden should act now on the wrecking-ball dollar

Biden by měl ihned jednat v souvislosti s dolarovou destrukční koulí

Financial Times, Vol. 2022, No. 41141 (10.10.2022), p. 19

Rostoucí kurz dolaru v posledních měsících prohloubil napětí na finančních trzích. Většina analytiků připisuje prudký růst dolaru zvyšování amerických úrokových sazeb, které jsou nezbytné pro boj s inflací. Z dolaru se však stala demoliční koule, která stoupla mnohem výše, než by se dalo očekávat, a to na základě rozdílu mezi úrokovými sazbami v USA a ve zbytku světa. Za jeho mimořádným skokem stojí investoři, kteří si myslí, že dolar bude dál růst a je jediným útočištěm.

Tommy Stubbington

BoE spends just £22mn on gilts as signs of strain ease

BoE utratila pouhých 22 milionů liber za zlaté dluhopisy, protože známky napětí polevily

Financial Times, Vol. 2022, No. 41136 (4.10.2022), p. 6

Bank of England nakoupila dluhopisy v hodnotě pouhých 22 milionů liber v rámci své operace na uklidnění napětí na trhu se státními dluhopisy. Centrální bance se zatím podařilo zastavit chaotický výprodej, aniž by se přiblížila svému maximálnímu dennímu objemu nákupů ve výši 5 miliard liber.

Joao Manoel Pinho De Mello, Isabella Kanczuk-Alfaro

Central bank digital currency in Brazil

Digitální měna centrální banky v Brazílii

Finance a úvěr, Vol. 72, (2022) No. 3, p. 242-264

Centrální banky projevují stále větší zájem o vývoj vlastních digitálních měn (CBDCs). Příspěvek se zaměřuje na potenciální přínosy CBDC s ohledem na eliminování hotovosti a na potenciální náklady změny finančního zprostředkování. Autoři navrhnou model ke kvantitativnímu zkoumání tohoto vztahu, který je kalibrován na brazilskou ekonomiku. Finanční sektor v zemi je monopolně konkurenční a může narušit vazbu mezi výpůjčními a úvěrovými sazbami. Dostatečně atraktivní digitální měna snižuje držbu hotovosti i bankovních vkladů. Protože používání hotovosti je nákladné, může digitální měna zvýšit blahobyt. Pokud jsou však banky omezeny v likviditě, může digitální měna vést k menšímu počtu úvěrů a produkce a snížit blahobyt. Úrokovou odměnu digitální měny lze nastavit a v průběhu času upravovat tak, aby byl tento kompromis optimálně vyvážen. - Poznámky.

Currency-saving time

Je čas zachránit měnu

The Economist, Vol. 444, (2022) No. 9315, p. 66

Milton Friedman patřil mezi zastánce plovoucího měnového kurzu. Devizové intervence pak Friedman považoval za nefunkční, popř. za zbytečné (z důvodů nastíněných v článku). Prvotní odborné příspěvky Friedmanovy závěry potvrzovaly, jak ale článek uvádí, novější práce ekonomů dochází k odlišnějším zjištěním - intervence fungují a ačkoli jejich dopady nejsou trvalé, účinky nejsou zároveň výrazně krátkodobé. Nabízejí se různá vysvětlení, proč intervence fungují. Jedním z nich je možná omezená kapacita měnových spekulátorů nést riziko, dalším vysvětlením je pak signalizační povaha intervencí. Dle článku tyto poznatky však neznamenají, že by státy a centrální banky měly rezignovat na zpříšňování měnové a fiskální politiky. Devizové intervence mohou posloužit jako signál přísnějších opatření, nemohou je však nahradit. Velká Británie by tak nyní ve snaze "zachránit libru" měla rychleji zvýšit úrokové sazby nebo nastolit rozpočtovou disciplínu. Příspěvek okrajově zmiňuje vedle Velké Británie i další země, jejichž měna kolísá (Indie, Japonsko, Jižní Korea).

Christian Wermke, Michael Maisch

Das Milliarden-problem in Italiens Bankbilanzen : faule Kredite

Miliardový problém v italských bankách : špatné úvěry

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 212 (2.11.2022), S. 34-35

Italský bankovní sektor se potýká s rostoucím rizikem tzv. špatných půjček (bad credits, nedobytných pohledávek). Celkový objem půjček poskytnutých bankami překračuje 1,6 bilionu eur, přičemž u 0,9 % z nich hrozí výpadky splátek. Riziko je způsobeno očekávaným poklesem růstu italského hospodářství a značná část rizikových úvěrů je vázána na sektor nemovitostí.

Jens Münchrath

Das Versagen der Geldpolitik : Inflation

Selhání peněžní politiky : inflace

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 190 (30.9.2022), S. 16

Komentář k míře inflace v Německu, která je ve své současné desetiprocentní výši na nejvyšší hodnotě od r. 1951. Autor kriticky bilancuje peněžní politiku Evropské centrální banky ve vztahu k současnému stavu a ohlíží se za dlouhodobými příčinami, zejména za kořeny ukrajinsko-ruské války a evropského postoje k Rusku. Evropské centrální bance v závěru vytýká nejen značně opožděnou reakci na rostoucí inflaci v podobě zvýšení úrokových sazeb, ale i nekonceptnost v současném rozšířeném pokračování programů nákupu dluhopisů. Varuje před možným úpadkem mezinárodního významu eura.

Defying gravity : middle-income countries

Vzdorují obtížím : středněpříjmové ekonomiky

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9317, p. 62-63

Vždy, když v minulosti americká centrální banka Fed zpříšňovala měnovou politiku, restriktce spustily zároveň hospodářské zpomalení ve zbytku světa. Velké středněpříjmové ekonomiky (ať už v Asii či

Latinské Americe) se ale nyní překvapivě drží. V článku jsou rozebrány skutečnosti, které se nyní oproti dřívějšímu liší (lepší řízení, nezávislost centrálních bank, zásoba rezerv v cizí měně, možnost půjček ve vlastní měně, aj.). V současné hospodářské situaci nicméně nelze za zcela bezpečné prohlásit žádné trhy.

Bundesministerium der Finanzen

Die Modernisierung der Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht

Modernizace Spolkového úřadu pro dozor nad finančními službami

Monatsbericht des BMF, Jg. 2022, Nr. 8, S. 18-22

Přehled strukturálních změn v Bafinu vycházejících z reformy německého systému finančního a bankovního dozoru, které probíhají od r. 2020 v rámci hloubkové modernizace. Článek nastiňuje stanovení cílů a průběhu reformy, uvádí hlavní oblasti modernizace (digitalizace, analýza a řízení rizik, kontakt s trhem a zadavateli podnětů, řízení) a přináší výhled do budoucna, zaměřený mj. na aktivní řízení projektů, aktivní komunikaci a udržitelnou transformaci.

Colby Smith

Dilemma at the Fed

Dilema ve Fedu

Financial Times, Vol. 2022, No. 41158 (29.10.2022), p. 6

V současnosti se objevují signály o špatném stavu americké ekonomiky a Federální rezervní systém je kritizován, zda dělá dost. Předseda Rady guvernérů Jay Powell se snaží vyvrátit přetrvávající pochybnosti o odhodlání americké centrální banky bojovat s nejhorsí inflací za poslední desetiletí. Slíbil, že Fed bude pokračovat, dokud nedostane cenové tlaky pod kontrolu. V letošním roce zatím Federální výbor pro volný trh zvýšil svou základní úrokovou sazbu z úrovně blízké nule na 3 %, přičemž na posledních třech zasedáních narychlo postupoval po 0,75 procentního bodu, v rámci jedné z nejagresivnějších kampaní na zprísňení měnové politiky ve své 109leté historii. Na podporu úsilí centrální banka také začala zmenšovat svou rozvalu v hodnotě téměř 9 bilionů USD.

Frank Wiebe

DIW kritisiert Europäische Zentralbank : Geldpolitik

DIW kritizuje Evropskou centrální banku : měnová politika

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 193 (6.10.2022), S. 27

Deutscher Institut für Wirtschaftsforschung (DIW; Německý ústav pro ekonomický výzkum) kritizuje nástroj Evropské centrální banky proti fragmentaci (TPI, Transmission Protection Instrument, Nástroj na ochranu transmise). Jedná se o program cíleného nákupu dluhopisů států eurozóny tak, aby byla zachována stejná míra efektivity peněžní politiky snížením rizikových přírážek (spreads) vysoce zadlužených států. Analýza vytýká programu TPI riziko deformování akciového trhu, rozdílnost podmínek využití programu členskými státy, které zvýhodňují země s nižším státním dluhem, a redundanci vzhledem ke starším programům PEPP a OMT.

Jan Mallien, Frank Wiebe

Ein neuer Balanceakt : Geldpolitik

Nový krok k rovnováze : měnová politika

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 207 (26.10.2022), S. 36-37

Pohled na současnou měnověpolitickou situaci vybraných centrálních bank (Fed, Bank of England), zejména Evropské centrální banky. Článek shrnuje vývoj inflace v eurozóně, nastiňuje současné možnosti postupu ECB, očekává další zvýšení úrokových sazeb (hlavní sazby o 0,75 % na 2 % a diskontní sazby na 1,5 %). Blíže se věnuje prodloužení programu TLTRO.

Bundesministerium der Finanzen

Europäische Wirtschafts- und Finanzpolitik

Evropská hospodářská a finanční politika

Monatsbericht des BMF, Jg. 2022, Nr. 7, S. 86-90

Shrnutí zasedání rady ECOFIN ze 17.6.2022 a euroskupiny ze 16.6.2022. Zasedání euroskupiny navazovalo na jednání rady Evropské centrální banky a věnovalo se převážně situaci na finančních trzích v souvislosti se zvýšením úrokových sazeb ECB. Dalšími tématy byla situace Řecka a Portugalska, aktualizace konvergenčních kritérií a jednotná pravidla pro banky v rizikových situacích.

Zasedání ECOFINu se zabývalo mj. plánem na zřízení evropské instituce proti praní špinavých peněz (AMLA) a funkcemi Next-Generation-EU. Zmíněno je i maďarské veto při jednání o globální minimální dani v souladu s OECD.

Colby Smith

Fed advances front against inflation with fourth consecutive big rate rise

Fed postupuje proti inflaci čtvrtým výrazným zvýšením sazeb v řadě

Financial Times, Vol. 2022, No. 41162 (3.11.2022), p. 1

Federální rezervní systém počtvrté v řadě zvýšil svou základní úrokovou sazbu o 0,75 procentního bodu a pokračuje tak v dlouhodobém boji za snížení míry inflace v USA. Federální výbor pro volný trh po svém posledním dvoudenním zasedání jednomyslně odhlasoval zvýšení sazby z federálních fondů do nového cílového pásma 3,75 % až 4 %. Čtvrté po sobě jdoucí zvýšení sazeb přichází v době, kdy se Fed snaží potlačit cenové tlaky v ekonomice, které se zdají odolnější, než se původně očekávalo. -- K tématu viz komentář na s. 9.

Colby Smith

Federal Reserve's inflation fight enters new phase

Boj Fedu proti inflaci vstupuje do nové fáze

Financial Times, Vol. 2022, No. 41163 (4.11.2022), p. 3

Poté, co Federální rezervní systém počtvrté za sebou zvýšil úrokové sazby o 0,75 procentního bodu, bylo jasné, že boj proti trvale vysoké inflaci vstupuje do nové fáze. V doprovodném prohlášení ke zvýšení, které zvedlo sazbu federálních fondů do cílového pásma 3,75 % až 4 %, bylo naznačeno, že se chystá zmírnění tempa. Nyní bude Federální výbor pro volný trh brát v úvahu, o kolik se sazby v letošním roce již zvýšily, a také skutečnost, že určitou dobu trvá, než se nárůst sazeb promítne do reálné ekonomiky. To naznačuje pomalejší tempo zvyšování sazeb v budoucnu.

Sam Jones, Max Seddon

German police raid UBS over Russian tycoon

Německá policie provedla razii v UBS kvůli ruskému magnátovi

Financial Times, Vol. 2022, No. 41167 (9.11.2022), p. 3

Německá policie provedla razii v mnichovských a frankfurtských kancelářích švýcarské banky UBS v souvislosti s vyšetřováním praní špinavých peněz v kauze uzbeckého miliardáře Ališera Usmanova. Státní zastupitelství potvrdilo, že předmětem vyšetřování je prvotní podezření z praní špinavých peněz podnikatele z Ruské federace.

Victor Dragotă

How important is the time value of money in decision making? : results of an experiment

[elektronický zdroj]

Jak podstatná je při rozhodování časová hodnota peněz? : výsledky experimentu

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 3-4, p. 259-275

Příspěvek na základě experimentu provedeného mezi rumunskými vysokoškolskými studenty ekonomie zkoumá, zda jedinci berou v úvahu při svém rozhodování časovou hodnotu peněz. Respondenti rozhodovali o nákupu osobního automobilu, přičemž současná hodnota automobilů se lišila (později byly respondentům dodány i další informace). Ukazuje se, že časová hodnota peněz nebyla při výběru hlavním kritériem. Na výsledky nemělo vliv vzdělání ve finanční oblasti. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Prague_Economic_Papers_3-4_2022_s.259-275.pdf

How's your luck?

Zkusit štěstí

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9318, p. 65

Diskuze o tom, proč je inflace stále tak vysoká a proč s ní nepočítaly prognózy centrálních bank (Fed, Bank of England), ale ani např. Mezinárodní měnový fond, u příležitosti vydání nové analýzy MMF o příčinách inflace. Podle nynější analýzy MMF k současnému růstu cenové hladiny přispěly tři faktory - šoky, růst mezd, inflační očekávání. V článku jsou jednotlivé faktory blíže rozebrány. MMF např. nepovažuje riziko mzdově-cenové spirály za tak vysoké, jak se často uvádí, a to na základě zkušeností s podobnými situacemi v minulosti. Přísnější měnová politika v minulosti obvykle inflaci

zbrzdila, je však otázkou, do jaké míry se to podaří za současných poměrně neobvyklých okolností - v tomto směru je vypovídací schopnost předchozích inflačních epizod omezená. Inflační očekávání je obtížné měřit, pokud lidé začnou vnímat inflaci jako trvalou, centrálním bankéřům to boj s inflací ztíží. To je také důvodem, proč centrální banky v dohledné době ze zvyšování sazeb pravděpodobně nesleví, obzvláště, když se jejich prognózy opakovaně tolik mýlily.

China gives up the fight

Čína vzdává boj

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9316, p. 73

Příspěvek se zabývá aktuální kurzovou politikou v Číně a důvody, proč nyní Čína nepovažuje oslabení své měny jüanu vůči americkému dolaru za problematické, na rozdíl od minulosti. V článku je probírána také otázka tzv. měnového trilematu (impossible trinity) v rozvíjejících se ekonomikách - na rozdíl od rozvinutých zemí není výběr jednotlivých cílů tak "přísný", rozvíjející se ekonomiky je plně neodmítají, ale ani zároveň plně nepřijímají, což je i případ Číny. Dále je rozebráno, do jaké míry je čínská měna zranitelná vůči spekulacím. Většina analytiků se nyní neobává kapitálového odlivu jako v r. 2015.

Hudson Lockett

China state banks step up dollar sales to boost renminbi ahead of party congress

Čínské státní banky zvýšily prodej dolarů, aby podpořily renminbi před stranickým sjezdem

Financial Times, Vol. 2022, No. 41148 (18.10.2022), p. 10

Čínské státní banky zvýšily prodej dolaru a podpořily renminbi vůči rostoucí americké měně v době, kdy v Pekingu probíhal 20. sjezd Komunistické strany Číny. Obchodníci v Číně uvedli, že velké státní banky vyměňovaly renminbi za americké dolary na domácím forwardovém trhu a poté prodávaly dolary na pevninských trzích v rámci intervence na podporu domácí měny. Čínský renminbi se vůči dolaru obchodoval o 0,2 % níže na úrovni přibližně 7,2 Rmb. V letošním roce však čínská měna vůči dolaru klesla o téměř 12 %.

Kana Inagaki, Leo Lewis, Katie Martin

Japan in \$30bn intervention to prop up yen

Japonsko provedlo intervenci v hodnotě 30 miliard dolarů na podporu jenu

Financial Times, Vol. 2022, No. 41153 (24.10.2022), p. 4

Japonský premiér Fumio Kišida prohlásil, že vláda přijme vhodná opatření k řešení nadměrné volatility na měnových trzích způsobené spekulativním obchodováním. Podle odhadů obchodníků japonské úřady pravděpodobně vynaložily více než 30 miliard dolarů v rámci druhé intervence během jednoho měsíce na podporu jenu poté, co klesl na nové 32leté minimum vůči dolaru. Nejnovější intervence přišla poté, co kurz jenu dosáhl úrovně 151,94 jenu za dolar.

Leo Lewis, Kana Inagaki, Tommy Stubbington

Japan's central bank raises the stakes

Japonská centrální banka zvyšuje sázky

Financial Times, Vol. 2022, No. 41163 (4.11.2022), p. 17

Navzdory intervencím japonská měna nadále klesá na nová minima kolem 150 jenů za dolaru. Zvětšující se úrokový diferenciál mezi Japonskem a USA znamená, že si zatím málokdo je jistý, kde jen najde přirozenou spodní hranici. Vzhledem k tomu, že Japonsko je jedinou velkou ekonomikou, která stále uplatňuje politiku nulových úrokových sazeb, vypadá japonská centrální banka stále izolovaněji. Její guvernér Haruhiko Kuroda sází na balík makroekonomických opatření, který překoná řadu globálních tržních sil. Problémy se na tokijských trzích objevily letos na podzim poté, co Japonsko vynaložilo rekordních 62 miliard dolarů na boj s propadem jenu pod tříleté minimum, a to od září hned ve čtyřech samostatných intervencích. Současně však investoři upozorňují na krizi, která Japonsku hrozí.

Harald Thomeczek

Kritik an neuen Bafin-Regeln

Kritika nových pravidel Bafinu

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 200 (17.10.2022), S. 31

Bafin v rámci nových pravidel pro stanovení hodnoty nemovitostí bankami umožňuje silnější orientaci na trh, resp. tržní ceny. Dosavadní model fixního 5% a 6% úroku pro bytové a nebytové nemovitosti

byl nahrazen dynamickým modelem, kdy nejnižší možná stanovitelná úroková sazba hypotéky kopíruje výnosy z třicetiletých spolkových státních dluhopisů.

Muhammad Usman

Price efficiency, bubbles, crashes and crash risk : evidence from Chinese stock market
[elektronický zdroj]

Efektivita cen, bubliny, krachy a riziko krachu : zjištění z čínského akciového trhu

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 3-4, p. 236-258

Příspěvek se z teoretického pohledu zabývá formováním bublin a vznikem krachů na akciovém trhu. K bublinám i krachům dochází vlivem neefektivního oceňování na trzích v důsledku tzv. "hromadění špatných zpráv" (bad news hoarding) ze strany manažerů. Prostřednictvím analýzy výnosu akcií, který se mění vlivem hromadění špatných zpráv, je možné bubliny i krachy předvídat (rozdělení výnosů již není náhodné, jak by tomu bylo na efektivním trhu). Předložená teorie byla ověřena na datech z Číny z let 2000-2021. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Prague_Economic_Papers_3-4_2022_s.236-258.pdf

Anke Rezmer

Rendite deutscher Staatsanleihen erreicht Elfjahreshoch

Výnosy německých státních dluhopisů dosáhly jedenáctiletého maxima

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 197 (12.10.2022), S. 33

Výnosy německých státních dluhopisů dosáhly 2,36 %, nejvyšší hodnoty od r. 2011. Rostoucí výnosy jsou především reakcí kapitálových trhů na očekávané další zvýšení úrokových sazeb Evropskou centrální bankou. Obdobný vývoj vykazují i výnosy z dluhopisů USA, které dosáhly výše 3,93 %.

The chill spreads : financial markets

Ochlazení se šíří : finanční trhy

The Economist, Vol. 444, (2022) No. 9315, p. 61-62

Americká centrální banka zvyšuje úrokové sazby kvůli rostoucí inflaci, dolar výrazně posiluje. Na trzích panuje chaos. Některé země (Japonsko, Indie) spustily devizové intervence. Velkou neznámou je reakce finančního systému na tyto turbulence - od krize v letech 2007-2009 prošel finanční systém velkou proměnou. Banky jsou dle odborníků nyní spíše v bezpečí, jiné instituce se však mohou ocitnout v nečekaných problémech (případ britských penzijních fondů po reakci trhů na nadměrně štedrou fiskální politiku). Dalším zdrojem obav je trh soukromého kapitálu. Energetická krize pokračuje, vyhlídky světové ekonomiky nejsou příznivé ani kvůli dalším faktorům (problémy na čínském trhu s nemovitostmi). Nejvíce zasažena bude Evropa, ekonomika USA zatím zpomalení nevykazuje. Dokud se inflaci v USA nepodaří přesvědčivě snížit, bude zbytek světa hledět do budoucna s obavami. -- K boji s inflací viz i další příspěvky v čísle: "The great tightening: inflation fighting (1)" na s. 62 a "Last man standing: inflation fighting (2)" na s. 63.

The rumbling draws near : crisis watch

Dunění se blíží : hlídání, zda se blíží krize

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9316, p. 67-69

Zpříšňování měnové politiky americkou centrální bankou vnáší chaos do dění na finančních trzích. Nejbolestivější situace nastávají, když dochází k selhání institucí - při platební neschopnosti nebo nedostatku likvidity, přičemž přísnější měnová politika může způsobit obojí. V článku je rozebrána situace na různých finančních trzích (akciové trhy, úvěrový trh, penzijní fondy) a je diskutováno, která oblast finančního systému by mohla být zdrojem příští krize. Současné napětí na trzích představuje "první zkoušku" finančního systému "obrněného" po finanční krizi v r. 2007. Např. velké banky by nyní měly být odolnější, zdrojem rizika by však mohlo být zadlužení firem. Centrální banky se ocitají v obtížné situaci: v boji s inflací by měly zpříšnit měnovou politiku, zároveň by však neměly narušit dění na finančních trzích. -- Viz i příspěvek na s. 13-14.

Trouble in Hikelandia : consumer prices**Potíže v zemích, kde se zvyšují úrokové sazby : spotřebitelské ceny**

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9319, p. 67-68

Na podzim 2022 se vyspělé země potýkají s vysokou inflací, kvůli čemuž dochází ke zvyšování úrokových sazeb. Centrální banky v některých zemích ale začaly zvyšovat úrokové sazby už před více než rokem. V článku jsou tyto země označovány souhrnně jako "Hikelandia" - je to např. Brazílie, Maďarsko, Nový Zéland, Norsko, Jižní Korea, Peru či Polsko. Ani těmto zemím se však i přes včasný zásah centrálních bank nedaří inflaci zkrotit. Proč tomu tak je? Článek nabízí tři různá vysvětlení. Podle prvního je za současných podmínek nereálné, aby inflace klesla (mj. kvůli časovému zpoždění mezi zvýšením sazeb a poklesem inflace, či kvůli silnému dolaru). Je také možné, že byl růst sazeb dosud nedostatečný, podat pomocnou ruku by však mohly i vlády prostřednictvím omezování výdajů či zvyšování daní (to má ale další omezení a rizika). Třetí (a dle článku nejobávanější) možnost, proč inflace neklesá, je skutečnost, že domácnosti a firmy v době vysoké inflace přizpůsobily své chování - v době nízké inflace cenám nevěnovaly pozornost, když ale ceny rostou, chování se mění. To vede posléze k ukotvení vysoké inflace (sebenaplňující se proroctví).

Adam Samson, Tommy Stubbington, Josephine Cumbo

UK gilts sell off as BoE fails to calm market**Výprodej britských dluhopisů, protože Bank of England nedokázala uklidnit trh**

Financial Times, Vol. 2022, No. 41142 (11.10.2022), p. 2

Výprodej britských státních dluhopisů posunul dlouhodobé výpůjční náklady země na nejvyšší hodnotu od doby, kdy Bank of England zasáhla, aby zabránila kolapsu finančního trhu. Nová opatření centrální banky a vlády nedokázala investory uklidnit. K poklesu zlatých dluhopisů došlo navzdory tomu, že BoE dříve intervenovala a oznámila novou možnost krátkodobého financování, aby se vyhnula problémům, až tento týden skončí nouzový program centrální banky na nákup dluhopisů v hodnotě 65 miliard liber.

Andrzej R. Stopczynski, Marika Ziembra

Why do consumers purchase further financial services? : application of the theory of planned behaviour**Proč spotřebitelé nakupují další finanční služby? : aplikace teorie plánovaného chování**

Finance a úvěr, Vol. 72, (2022) No. 3, p. 265-293

Některé problémy trhu finančních služeb jsou důsledkem špatných rozhodnutí spotřebitelů ovlivněných emocemi nebo nekalými marketingovými praktikami. Pochopení mechanismů takových rozhodnutí může zvýšit účinnost opatření na ochranu spotřebitele. Ke zjištění determinantů rozhodnutí o koupi další finanční služby provedli autoři pilotní studii. K interpretaci výsledků použili teorii plánovaného chování, která popisuje vliv psychologických faktorů na chování spotřebitelů. Zjištění ukazují, že záměr zakoupit novou finanční službu je převážně určován společenskými normami. Úroveň finančního vzdělání a povědomí o právech spotřebitelů mohou mít na záměry respondentů zanedbatelný vliv. Podpora finančního vzdělávání je pravděpodobně nedostatečná a k prosazení žádoucí změny společenských norem je nutné další úsilí. - Poznámky.

Malte Fischer

Zentralbanken im Rückwärtsgang?**Zařadily centrální banky zpátečku?**

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 43, S. 36-37

Recese vytváří politický tlak na centrální banky. Strážci měnové politiky v Americe a Evropě slibují, že udělají vše pro omezení inflace. Hrozí však, že vysoké zadlužení států a nejistá situace na finančních trzích jim udělají čáru přes rozpočet. Dojde ke změně úrokových sazeb a nákupu dluhopisů?

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank**Sv. 30, (2022) č. 10**

Fintechovou velmocí být můžeme, musíme se ale otevřít (s. 7); Veřejné finance? K dlouhodobým nerovnováhám se přidaly i střednědobé (s. 10-11); Výběr regulatorních novinek za třetí čtvrtletí

roku 2022 (s. 16-19); DeFi v datech - kudy tečou finance? (s. 28-29); Zájem o ESG fondy pomalu roste (s. 32-33); "Prašivé" dluhopisy a rizikové fondy mohou připravit investory o úspory - rizikové investice (s. 34-35); Akcie na houpačce: podaří se zastavit propady? (s. 36-37); Penzijní systém 2.0 aneb investiční penzijní účet (s. 40-41); Zlatý standard rublu? Spíše zbožné přání než ekonomická realita (s. 42-43); Pojišťovny mohou být lídry v boji proti klimatickým změnám. Nejdříve ale musí změnit samy sebe (s. 48-49); Pár postřehů z pražského Eurofi Financial Forum (s. 50-53); Kybertest poběží až do konce roku. Zapojit se může každý - vzdělávací kampaň v oblasti kyberbezpečnosti (s. 55-56).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Veronika Grimm, Jürgen Trittin ; rozhovor vedli Cordula Tutt, Florian Gűßgen

"Die Preise sind einfach toxisch"

"Ceny jsou prostě toxické"

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 40, S. 30-33

Více jaderné energie? Cenový strop na plyn? Ekonomka V. Grimmová a bývalý ministr životního prostředí za Zelené J. Trittin diskutují v rozhovoru o správné cestě Německa z energetické krize.

Kishore Mahbubani ; Sebastian Matthes, Jens Münchrath

"China ist mit der Weltwirtschaft verflochten - und will es bleiben"

"Čína je propojená se světovým hospodářstvím – a tak to zůstane"

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 199 (14.10.2022), S. 50-51

Rozhovor s Kishorem Mahbubaním, singapurským diplomatem a stálým zástupcem při OSN. Předním tématem rozhovoru je role Číny v mezinárodní politice, bezpečnosti, ale zejména v kontextu globálního hospodářství. Věnuje se Trumповě éře a politice tzv. decouplingu, provázanosti hospodářské situace Číny a její bezpečnosti, potažmo silové zahraniční politiky, dopadu tzv. strategie nulového covidu na mezinárodní trh a otázky, nakolik fundamentálně je Čína provázána se světovými trhy a dodavatelskými řetězci. -- Viz také souhrnný článek "Xi, Allmächtig" (s. 42-44), shrnující dosavadní působení Si-Ťin Pchinga v čele státu a poukazující na klíčové výzvy jeho funkce (zejm. otázky vnitřní politiky, bezpečnosti, trvalá krize reálného trhu a konfrontační politika), a článek rekapitulující současnou situaci německých investic v Číně na s. 45-49.

George Parker

Are the Tories ungovernable?

Jsou torývové neovladatelní?

Financial Times, Vol. 2022, No. 41152 (22.10.2022), p. 6

Rezignace premiérky Velké Británie Liz Trussově znamenala rozhodující okamžik v bouřlivé éře postbrexitové britské politiky. Přinesla konec plánů konzervativní pravice o tom, že se země, osvobozená z byrokratického sevření Bruselu, promění v prosperující trh. Historicky krátké premiérství L. Trussově poškodilo podporu pravicových a volnotržních řešení mezi poslanci a strana navíc zůstává hluboce rozdělená a stále jí zmítají dlouhodobé osobní spory.

Samuel Pelech

Britská krize hospodářského růstu

Finanční a ekonomické informace, Sv. 2022, č. 9, s. 4-7

Článek se zaměřuje na současnou hospodářskou situaci Velké Británie. Ostrovní monarchie, bez „diktátu z Bruselu“, momentálně trpí nízkým hospodářským růstem, inflací a neproduktivním trhem. Následky brexitu představují pro nově nastupující premiérku náročnou výzvu, žádající si rychlá, neotřelá a hlavně účinná řešení. Dle posledních náznaků se ovšem zdá, že cesta, kterou britská premiérka zvolila, je poměrně riskantní a komentátoři ve světovém tisku jsou v jejím hodnocení přinejlepším opatrní. - Poznámky.

Ceny energií a šance domácností

Profi poradenství & finance, Sv. 10, (2022) č. 9, s. 24-25

Stručný komentář k vývoji energetické krize a k jejím zvažovaným řešením na národní i evropské úrovni. Jsou zmíněna specifika obchodování na energetické burze, obrovská nejistota na trzích i strmý

nárůst cen omezujících objemy obchodů. Zvažuje se regulace evropského trhu ve formě zastropování cen i tuzemské cenové stropy. Graf ukazuje vývoj cen elektřiny od října 2021 do konce září 2022.

Hélène Drouot

Chile: the "right balance" : an economic and political challenge [elektronický zdroj]

Chile: "správná rovnováha" : ekonomická a politická výzva

Conjoncture, No. 6 (2022), p. 1-8

Příspěvek v návaznosti na výsledky prezidentských voleb v Chile v r. 2021, ve kterých zvítězil G. Boric jako představitel levicové koalice, zkoumá současnou hospodářskou i politickou situaci v zemi. Výzvou do budoucna bude pro Chile nalezení vhodné rovnováhy mezi potřebou provést hospodářské reformy a mezi udržením fiskální odpovědnosti. V zemi dále došlo v září 2022 k paradoxnímu odmítnutí nové ústavy, která reagovala na protesty z r. 2019. Ústava měla přispět k lepší sociální spravedlnosti i energetické transformaci. Nyní dojde k přípravě nového textu. Již dlouho se také diskutuje o potřebě reformy penzijního systému. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Conjoncture_6_2022.pdf

Thomas Hale, Hudson Lockett, Edward White

China's delayed data show growth target missed

Zpožděné údaje z Číny ukazují, že cíl růstu nebyl dosažen

Financial Times, Vol. 2022, No. 41154 (25.10.2022), p. 4

Hrubý domácí produkt Číny byl ve třetím čtvrtletí r. 2022 výrazně nižší, než plánovaná cílová hodnota. To následně prohloubilo pokles čínských akcií, protože investoři se obávají dlouhodobějšího výhledu druhé největší ekonomiky světa. HDP meziročně vzrostl o 3,9 %, což je lepší výsledek, než předpovídali analytici (3,3 %), ale nižší než celoroční cíl Číny (5,5 %), který je nyní nejnižší za posledních třicet let. Čína se potýká s krizí na trhu nemovitostí a s přísnými kontrolami v souvislosti s politikou nulového covidu. Opatření do značné míry omezily šíření viru, ale ochromily také spotřebitelskou aktivitu.

It's not just inflation : the risks of Bidenomics

Nejde jen o inflaci : rizika bidenomiky

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9319, p. 18

8. listopadu 2022 proběhnou v USA volby do Kongresu v polovině funkčního období prezidenta J. Bidena (tzv. midterms). V příspěvku je v souvislosti s tím zhodnocena dosavadní Bidenova hospodářská politika, tzv. "bidenomika". Obří ekonomický stimul z počátku r. 2021 spustil nevídanou inflaci, která se ještě zhoršila po invazi Ruska na Ukrajinu. Dopady bidenomiky však nespočívají pouze v inflaci - kritici nejdůležitějším zákonům (o čípech, infrastruktuře, životním prostředí) vyčítají přílišný protekcionismus, což může zhoršit vyhlídky na naplnění cílů. Spojeným státům by přitom místo vytváření nových bariér prospělo využívání výhod plynoucích z otevřenosti. Protekcionistická opatření bidenomiky sice mohou být oblíbená a mohou pomoci USA v boji s jejich problémy, ale cílů by mohlo být dosaženo levněji a efektivněji. -- Viz i příspěvek "Adieu, laissez-faire: bidenomics" na s. 21-23.

A. Dörner, J. Hildebrand, J. Olk

IWF mahnt zur Disziplin

MMF nabádá k disciplíně

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 200 (17.10.2022), S. 1, 4

Mezinárodní měnový fond varuje před možnými negativními důsledky uvolněné peněžní politiky v souvislosti s celosvětově vysokou inflací, doznívajícími hospodářskými a finančními dopady pandemie koronaviru a energetickou krizí a příslušnými státními podpůrnými programy. Za rizikovou považuje MMF kombinaci zpomalujícího hospodářského růstu a inflace (až stagflace) a zvýšenou zátěž státních rozpočtů. V prognóze předpokládá v celosvětovém měřítku propad růstu pod 2 % pro r. 2023. Článek se blíže věnuje vztahu inflace a propadu hospodářského růstu v Německu a zmiňuje celosvětový dopad opakovaných lockdownů v Číně. -- Viz také rozhovor s viceprezidentkou MMF G. Gopinath na s. 4-5.

Mathias Brüggmann

Lukaschenko verbietet Preiserhöhungen : Inflation

Lukašenko zakazuje zvyšování cen : inflace

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 202 (19.10.2022), S. 13

Běloruská vláda v čele s prezidentem A. Lukašenkem přijala zákaz zvyšování cen o více než 10 % jako řešení rostoucí inflace, která z 9 % na přelomu let 2021/2022 vzrostla na současných 17 %. Autoritářský prezident rozhodnutí zdůvodnil „neúnosnou výší cen“, zdražení nad státem povolenou hranici je nově trestným činem. Zatímco inflace ve většině zemí EU je způsobena především rostoucími cenami energií, v případě Běloruska je hlavním důvodem přerušení zásobovacích řetězců v důsledku sankcí, uvalených kvůli potlačení protestů po prezidentských volbách v r. 2020 a v souvislosti s běloruskou rolí v ruské invazi na Ukrajinu v letošním únoru.

Mathias Brüggmann

Putin geht das Geld aus

Putinovi dochází peníze

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 196 (11.10.2022), S. 12

Shrnutí stavu ruského hospodářství a veřejných financí Sergejem Gurijevem, bývalým ekonomickým vedoucím Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD). Zmrazení ruských zahraničních aktiv začátkem března zamezilo Rusku v přístupu k finančním prostředkům o objemu 900 miliard rublů, tj. 8 % HDP. Gurijev poukazuje na údaje ruského ministerstva financí, podle nichž bude tamní státní rozpočet v letošním roce ve 28miliardovém schodku, který se postupně do r. 2025 sníží na 22 miliard, mj. vlivem výpadku příjmů z daní. Zdůrazňuje efektivitu mezinárodních sankcí a nutnost jejich důsledného vymáhání a prevence obcházení. Blíže se věnuje zátěži, kterou pro ruské hospodářství a finance představuje válka vedená proti Ukrajině, a možnosti jeho finančního vyčerpání. Poukazuje také na skutečnost, že v růstu inflace za poslední dvě desetiletí je Rusko po Turecku (1200 % od r. 2002) státem s druhou nejvyšší inflací (580 %).

Henry Curr

Regime change : special report: the world economy

Změna režimu : zvláštní zpráva: světová ekonomika

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9316, centr. sect. (12 p.)

K aktuálním výzvám měnové a fiskální politiky ve světě. Po předchozím desetiletí, kdy centrální banky držely uvolněnou měnovou politiku, zatímco fiskální politika byla zpřísněná, se během pandemie trend obrátil. Státy uvolnily fiskální politiku, ale centrální banky jsou ve snaze zkrotit inflaci nuceny zvyšovat úrokové sazby. Tlak na státní pokladny přitom pravděpodobně neustane ani do budoucna. Co to v době rostoucích úrokových sazeb bude znamenat pro udržitelnost dluhů a boj s inflací? Jednotlivé články speciální přílohy se zabývají stárnutím populace ve vyspělých zemích a důsledky pro fiskální a měnovou politiku; příčinami nízkých úrokových sazeb od 80. let; náklady na energetickou transformaci; tlakem na veřejné finance kvůli stárnutí populace, výdajům na obranu a energetickou transformaci; možným vývojem inflace do budoucna (s odkazy na studie různých ekonomů); i možným opuštěním 2% inflačního cíle. -- Viz i příspěvek na s. 13-14.

Gökhan Kartal

Relationship between energy security and economic growth : a bootstrap panel Granger causality analysis

Vzájemná vazba mezi energetickou bezpečností a hospodářským růstem : analýza Grangerovy kauzality metodou bootstrap panel

Politická ekonomie, Vol. 70, (2022) No. 4, p. 477-499

Studie zkoumá příčinnou souvislost mezi energetickou bezpečností a hospodářským růstem 74 států (vysoko-, středně- i nízkopříjmových) za použití přístupu bootstrap panel kauzality. U většiny států byly analyzované údaje získány za období 1980-2018. Výsledky ukazují jednosměrný kauzální vztah míry rizika energetické bezpečnosti k HDP u 14 zemí a také kauzální vztah HDP k míře rizika energetické bezpečnosti u 20 zemí. Na druhou stranu byla u 22 států vymezena obousměrná příčinná souvislost mezi HDP a mírou rizika energetické bezpečnosti a zároveň u 18 států nebyla potvrzena žádná příčinná souvislost. Zjištění naznačují, že příčinná souvislost mezi zkoumanými veličinami

nemůže být zevšeobecněna. Z pohledu výše příjmů jednotlivých států je dovozeno, že u převážné většiny vysokopříjmových států nebyla objevena žádná kauzalita. Vztah obousměrné kauzality se potvrdil téměř u všech nízkopříjmových zemí. - Poznámky.

George Parker, Jim Pickard, Jasmine Cameron-Chileshe

Sunak warns UK faces 'economic crisis'

Sunak varuje, že Spojené království čelí hospodářské krizi

Financial Times, Vol. 2022, No. 41155 (26.10.2022), p. 1

Rishi Sunak se stal třetím britským premiérem během dvou měsíců a okamžitě začal sestavovat svůj kabinet, který má řešit "hlubokou hospodářskou krizi", jíž země čelí. Nový premiér prohlásil, že jeho prioritou bude ekonomická stabilita a důvěra. Jeremy Hunt, muž pověřený odstraněním ekonomického nepořádku, který po sobě zanechala Liz Trussová během svého krátkého premiérství, zůstane ministrem financí a v nadcházejících dnech předloží plán na snížení dluhu. Ve snaze stabilizovat vládnoucí Konzervativní stranu po měsících chaosu si Sunak ponechal řadu vysoce postavených ministrů, kteří předtím podpořili neúspěšný pokus o návrat bývalého premiéra Borise Johnsona. -- K tématu viz také s. 17.

The long march back : conflict economics

Dlouhá cesta zpět : hospodářství uprostřed konfliktu

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9318, p. 64

Zhodnocení současné hospodářské situace na Ukrajině v době válečného konfliktu. Dosavadní údaje ukazují, že se ekonomika nové situaci zatím umí přizpůsobovat a dokonce se zdá, že roste. Příčinou je mj. dohoda o vývozu obilí z července (ta však vyprší v listopadu 2022 a objevují se obavy, že nebude prodloužena), dále vývoj války, úspěšné řízení (měnová politika) i zahraniční pomoc. Tu však bude potřebovat Ukrajina i do budoucna, přičemž evropská pomoc je zatím oproti USA pomalá. Podle analýzy CEPR by Ukrajině nicméně pomohla i vhodnější rozpočtová politika (cílenější pomoc lidem namísto plošných opatření, či zvýšení daní po vzoru USA během 2. světové války). Ačkoli tedy nyní ukrajinská ekonomika roste, vyhlídky do budoucna zůstávají nejisté. -- K tématu viz i příspěvek "Defying the odds: Ukraine" na s. 13.

Aleksandra Fedorska, Karin Finkenzeller, Max Haerder, Henryk Hielscher, Stephan Knieps, Christian Ramthun, Jürgen Salz, Christian Schlesiger, Jan Schulte

Treck nach Osten

Výprava na východ

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 40, S. 14-21

Drahé energie, nedostatek kvalifikovaných pracovníků a byrokracie vyhánějí firmy z Německa. Odborníci varují před deindustrializací země. Manažeři dávají přednost přemístění závodů do východní Evropy. Místo Číny jsou nyní na pořadu dne zcela jiné země (Polsko, Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko, ČR, SR, Slovinsko ad.).

Minouche Shafik

UK government's plan is both bad economics and a lost opportunity

Plán britské vlády je nesprávný z ekonomického pohledu a je také promarněnou příležitostí

Financial Times, Vol. 2022. No. 41132 (29.9.2022), p. 19

Nedávný fiskální plán britské vlády nereaguje na hospodářskou krizi ve Spojeném království způsobem, který by zohledňoval fakta nebo zkušenosti. Ekonomika Velké Británie má dva naléhavé problémy. Prvním z nich je krize životních nákladů, která je vyvolána dramatickými změnami v nabídce a poptávce po zboží (zejména u energií). Druhým je více než deset let trvající slabý růst a nízká produktivita. Podle prognóz Bank of England čelí britské domácnosti největšímu propadu životní úrovně od doby, kdy se takové záznamy před 60 lety začaly vést. Extrémní reakce trhu na "minirozpočet" odráží skutečnost, že vláda nepředložila adekvátní hospodářskou strategii.

Edward White

Xi's last chance to revive the Chinese economy

Siova poslední šance oživit čínskou ekonomiku

Financial Times, Vol 2022, No. 41138 (6.10.2022), p. 15

Koncem r. 2013 představila čínská komunistická strana pod vedením svého nového vůdce Si Ťin-pchinga razantní program reform, jehož cílem bylo obnovit rovnováhu druhé největší ekonomiky světa ve prospěch tržních sil a soukromého sektoru. Čínská administrativa slíbila, že se zbaví překážek, které brzdily spotřebitelsky orientovaný růst. Téměř deset let poté zůstává mnoho z těchto slibů nesplněno. V důsledku kontroverzní Siovy politiky „nulového covidu“, špatných ekonomických podmínek a propadu trhu s bydlením se letos poprvé od počátku 90. let 20. století stane, že tempo růstu Číny zaostane za zbytkem regionu. Článek se také zabývá otázkou, jak může čínská ekonomika bez nemovitostního sektoru jako klíčového motoru prosperity dále růst. -- Více ke zpomalení růstu v Číně viz FT ze dne 14.10.2022, s. 19.

Informatika. Počítače

Martin Zbořil, Vlasta Svatá

Comparison of cloud service consumption in the Czech Republic, Visegrád Group and European Union

Srovnání spotřeby cloudových služeb v České republice, Visegrádské skupině a Evropské unii

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 25, (2022) No. 3, p. 158-173

Využívání cloudových služeb má již řadu let rostoucí tendenci a v důsledku pandemie covid-19 se spotřeba cloudových služeb ještě zvýšila. Článek popisuje provedenou analýzu oficiálních údajů poskytnutých Evropskou unií o spotřebě cloudových služeb v členských zemích a její výsledky. Autoři se zaměřili zejména na porovnání spotřeby cloudových služeb v ČR, Visegrádské skupině a Evropské unii jako celku. Srovnání ukázalo, že úroveň spotřeby cloudu se napříč zeměmi liší a že průměrná spotřeba za Evropskou unii je vyšší než v České republice a ve Visegrádské skupině.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

David Rennie

A world divided : special report: the world China wants

Rozdělení světa : zvláštní zpráva: svět, který si přeje Čína

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9317, centr. sect. (14 p.)

Zvláštní zpráva, kterou týdeník The Economist publikoval vzhledem k výročnímu sjezdu čínské komunistické strany, se zaměřuje na aktuální vztahy Číny se zbytkem světa. Jednotlivé články popisují, jak Čína usiluje o změnu mezinárodních pravidel a vztahů, jak získává stále větší moc nejen v Asii, či informují mj. o postoji Číny k Tchaj-wanu. V úvodním článku autor také připomíná některé komentáře, podle kterých hospodářské zpomalení Číny způsobí, že pro zemi bude stále těžší hledat podporovatele - podle autora jsou podobné komentáře až příliš nevšimavé. K tomu, aby Čína změnila svět, nepotřebuje nahradit úplně všechna pravidla. -- Viz i další články na s. 13, 20-29, 42, 73-74.

Christoph Herwartz, Moritz Koch

Deutschland will EU-Gaspreisdeckel abwehren

Německo chce odmítnout evropský cenový strop na plyn

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 198 (13.10.2022), S. 10

Německo a Nizozemsko představily návrh plánu společného evropského nákupu plynu jako alternativu k cenovému stropu, pro nějž se na pražském summitu vyslovilo 17 států evropské sedmadvacítky. Předním německým argumentem proti cenovému stropu je vyšší výsledná spotřeba, což se může promítnout i do topné sezóny 2023/2024. Sven Giegold se na pražském summitu k cenovému stropu vyjádřil jako k výsledku situace, kdy EU nebyla s to najít shodu na společném nákupu plynu. I přesto je Německo pod silným tlakem většiny ostatních členských zemí EU, aby cenový strop přijalo.

Bert Rürup

Europa muss gemeinsam Verantwortung übernehmen

Evropa musí společně převzít odpovědnost

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 194 (7.10.2022), S. 12

Komentář prof. Rürupa k aktuálnímu slabému kurzu eura vůči americkému dolaru jako k výsledku společné peněžní i integrační politiky eurozóny, potažmo EU, i jako k dlouhodobému selhání ambicí, aby euro bylo plnohodnotným mezinárodním ekvivalentem dolaru. Mezinárodní konkurenceschopnost autor řadí mezi role, které má společná evropská měna plnit, a staví ji do kontextu fiskální politiky jednotlivých členů měnové unie a rizika možného nárůstu euroskepticismu. V závěru se věnuje možným směrům hlubší evropské integrace, kterou vidí jako nutný předpoklad zachování jak stability, tak rostoucí konkurenceschopnosti eura i EU jako ekonomického a finančního bloku.

Alice Hancock, Sam Fleming

Germany's €200bn aid plan angers EU

Německý plán pomoci ve výši 200 miliard eur rozzlobil EU

Financial Times, Vol. 2022, No. 41134 (1.10.2022), p. 2

Plán v hodnotě 200 miliard eur, který představil německý kancléř O. Scholz, by měl v Německu pomoci chudým domácnostem i průmyslu zaplatit v zimě vyšší účty za energie. Rozsah podpory a načasování oznámení v předvečer mimořádného zasedání ministrů energetiky v Bruselu však vyvolaly v EU odpor, protože se členské státy snaží vytvořit společný přístup ke snižování cen plynu a elektřiny.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Ewa Gwardzińska and Jakub Chowaniec

Application of the European Union (EU) non-preferential rules of origin for goods as a measure to extend the scope of trade restrictions [elektronický zdroj]

Aplikace nepreferenčních pravidel původu zboží Evropské unie (EU) jako opatření k rozšíření rozsahu obchodních restrikcí

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 37-48

Autoři v příspěvku shrnují obsah Dohody o pravidlech původu WTO (Agreement on Rules of Origin) a poté popisují tzv. nepreferenční pravidla původu zboží v EU (non-preferential rules of origin) a jejich účel. Následně se věnují metodám pro určení nepreferenčního původu zboží EU, představují tzv. "závazné informace o původu zboží" (binding origin information, BOI) jako rozhodnutí celních orgánů a uvádějí, jaké dokumenty bývají vyžadovány pro doložení nepreferenčního původu (tato problematika není v EU sjednocena, jednotlivé členské státy mají vlastní pravidla). Autoři také konstatují, že nepreferenční pravidla bývají v praxi zneužívána k rozšiřování obchodních restrikcí. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

Hanns-Thilo von Spankeren

Combinations of goods and services and their treatment under World Trade Organization (WTO) law [elektronický zdroj]

Kombinace zboží a služeb a jejich posuzování podle práva Světové obchodní organizace (WTO)

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 87-100

V článku, který vychází z autorovy disertační práce, jsou popsány různé typy produktů, u kterých se jedná o kombinace zboží a služeb, z hlediska práva WTO. Autor tyto služby člení na čtyři typy: tzv. "zahrnuté služby" (embodied services), což je okruh služeb zahrnutých ve výrobním procesu (např. výzkum a vývoj); služby vztahující se k výrobku (product-related services); tzv. "systémy orientované na použití/výsledky" (usage-/outcome-oriented systems), jako např. pronájem či leasing; a na digitální produkty. Některé z typů služeb se ještě dále dělí na podtypy. Autor se zejména zabývá tím, zda není odlišná regulace zboží a služeb v zahraničním obchodu již přežitá (členění na GATT/GATS), dochází ale k závěru, že je současná klasifikace odpovídající. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

P. Sean Morris

Economic sanctions as the fifth front

Hospodářské sankce jako pátá kolona

Global trade and customs journal, Vol. 17, (2022) No. 9, p. 362-363

Autor v úvodníku ke speciálnímu monotematickému číslu o hospodářských sankcích přibližuje obsah jednotlivých článků v časopise. Týkají se tzv. sekundárních sankcí uvalovaných ze strany USA, zejména pak v souvislosti s nástrojem INSTEX (Instrument in Support of Trade Exchanges, Nástroj na podporu obchodních výměn), který představila Evropská unie v r. 2019 po zavedení amerických sankcí na Írán. Sekundární sankce se vztahují i na třetí země, přičemž USA jsou vzhledem k pozici dolaru ve světě i vzhledem k významu své ekonomiky při uvalování sankcí ve výjimečném postavení. Nástroje jako INSTEX pomáhají sankce obcházet. Jednotlivé články se tak zamýšlejí mj. nad tím, zda by podobný účelový nástroj ("special purpose vehicle") mohl vzniknout i v reakci na sankce proti Rusku, srovnány jsou také různé další metody obcházení sankcí. -- Viz i další příspěvky věnované ekonomickým sankcím a nástrojům jejich obcházení na s. 364-407.

Gabriela Dufková, Pavel Šálek

Effects of development aid on donor's exports : a case of the Czech Republic [elektronický zdroj]

Vliv rozvojové pomoci na vývoz dárcovské země : případ České republiky

Národohospodářský obzor, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 171-191

Příspěvek se snaží zodpovědět otázku, zda oficiální rozvojová pomoc (official development aid, ODA), kterou poskytuje Česká republika rozvojovým zemím, podporuje vývoz do těchto zemí. Pozitivní efekt dárcovství na export již potvrdila literatura v případě Německa, Nizozemí či některých asijských zemí. V ČR však na základě výzkumu prezentovaného v článku pozitivní vliv mezinárodní pomoci na export potvrzen nebyl. Pokud by vztah platil, bylo by mj. jednodušší pomoc obhájit před daňovými poplatníky či by se usnadnilo získávání prostředků pro nevládní organizace. Příčiny toho, proč v ČR rozvojová pomoc nepomáhá vývozu, mohou být dle článku různé. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.2478/revecp-2022-0008>

Guy Chazan, Yuan Yang

Germany's dilemma over China

Německé dilema ohledně Číny

Financial Times, Vol. 2022, No. 41161 (2.11.2022), p. 15

Dohoda o plánované akvizici podílu v hamburském kontejnerovém terminálu čínskou přepravní společností Cosco narazila na silný odpor šesti německých ministerstev. Přesto se obchod uskutečnil. Kancléř Olaf Scholz si však zjevně nemohl dovolit, aby dohoda zkrachovala. Zmaření transakce se společností Cosco by vrhlo dlouhý stín na vztahy obou zemí. Koaliční dohoda, kterou loni vyjednali SPD, Zelení a FDP, se vyznačovala kritickým tónem vůči Číně a důrazem na lidská práva. Koalice je však rozdělena v názoru na to, jak má Německo snížit svou hospodářskou závislost na jednom z největších trhů na světě. Hamburská dohoda ukazuje, že mezi Zelenými a částí SPD přetrvávají hluboké rozpory ohledně budoucích vztahů s Čínou.

Samuel Pelech

Investice v Africe : Evropská unie a Čína soupeří o přízeň na kontinentu

Finanční a ekonomické informace, Sv. 2022, č. 6, s. 4-8

Článek se věnuje investičním aktivitám Číny a Evropské unie v nejrychleji se urbanizujícím regionu světa - Africe. Nastíněna je dynamika investic a vzájemného obchodu mezi Afrikou a Čínou, resp. mezi Afrikou a EU, dále se článek zaměřuje na odlišné podmínky, jež investice těchto významných hráčů provází. Pozornost je zejména věnována propojení investičních balíčků Evropské unie s požadavky na dodržování lidských práv, popř. dalšími politickými cíli, jako diverzifikace afrických zdrojů energie, dosažení klimatických cílů, bránění migraci či omezení globálního vlivu Číny. - Poznámky.

Hüseyin Yaren

Is blockchain technology a silver bullet for a customs environment? [elektronický zdroj]

Je technologie blockchainu skutečně silnou zbraní pro celní prostředí?

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 101-111

Autor se v příspěvku soustředí na nevýhody technologie blockchainu v celním prostředí. Nevýhody jsou ilustrovány na několika případových studiích a faktorech, které vstupují do výpočtu cla (sazební zařazení zboží, původ zboží, hodnota zboží). Blockchain sice dokáže data přenášet a zabezpečit je, hlavním problémem, se kterým si ale blockchain neporadí a na který bylo poukazováno ve všech případových studiích (dodavatelské řetězce se dřevem, kávou a potravinami), je riziko vložení nesprávné vstupní informace (i záměrně, s cílem podvádět). - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

Mikuláš Pýcha

Providing export credit support right : consequences for public budgets [elektronický zdroj]

Správné poskytování podpory vývozních úvěrů : dopady na veřejné rozpočty

Prague economic papers, Vol. 31 (2022), No. 3-4, p. 217-235

Autor formuluje model, s jehož pomocí je možné hodnotit dopady podpory exportu na domácí ekonomiku, a který může posloužit exportním úvěrovým agenturám jako nástroj pro posuzování, které projekty podpořit. V modelu byly zohledněny následující faktory: hodnota vývozu vyrobeného v domácí zemi; vliv na zaměstnanost (podpora může být cílená na určité vývozce, což může pomoci snížit nezaměstnanost v určitém regionu); multiplikační efekt (pozitivní vliv na další sektory v ekonomice); teritoriální diverzifikace; vstup na nové trhy; inovační efekt (náklady vývozců na výzkum a vývoj). Následně jsou předloženy tři případové studie - projekty, u kterých jsou s využitím modelu vypočteny přínosy pro domácí ekonomiku. Pro případové studie byla použita data z ČR (mj. data o nezaměstnanosti). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.pep.803>

Ümit Çelebi

The impact of trade costs upon gross domestic product : the customs efficiency index as a mediator [elektronický zdroj]

Vliv obchodních nákladů na hrubý domácí produkt : index celní efektivity jako mediátor

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 23-35

Zefektivnění celních procesů vede ke snížení obchodních nákladů, přičemž vysoké obchodní náklady mohou být v době nízkých cel významnou brzdou hospodářského rozvoje. Autor v příspěvku prostřednictvím tzv. analýzy mediace zkoumá vliv obchodních nákladů na HDP. Při mediaci dochází k zapojení další proměnné do vztahu mezi dvěma proměnnými. Použit byl soubor dat pro 80 zemí z let 2007, 2010, 2012, 2014 a 2016. Analýza potvrdila roli indexu efektivity celních procesů jako mediátora mezi obchodními náklady a HDP. Pro dosažení vyššího HDP prostřednictvím snížení obchodních nákladů je podstatné zefektivnit celní procesy. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

Derek Brower, David Sheppard, Andrew England, Felicia Schwartz

The new oil war

Nová ropná válka

Financial Times, Vol. 2022, No. 41140 (8.10.2022), p. 6

Saúdská Arábie a její ropní spojenci ve skupině Opec+, k nimž nyní patří i Rusko, opět narušili světový energetický řád. Rozhodli se snížit produkci o 2 miliony barelů denně, což představuje 2 % celosvětové nabídky. V době, kdy se ropa Brent prodávala za vysokou cenu 90 dolarů za barel, což je téměř dvojnásobek její dlouhodobé historické ceny, je to hrozba pro světovou ekonomiku, kterou pronásleduje inflace a rostoucí obavy spotřebitelů z cen a nedostatku energie. A znamená to nový a možná nebezpečný rozkol mezi producenty a spotřebitelskými zeměmi, zejména mezi USA a Saúdskou Arábií. -- Více ke snižování produkce ropy státy OPEC viz FT z 10.10.2022, s. 1.

Mathias Peer

Wie China Sanktionen aushebelt : Energiekrise

Jak Čína přetlačuje sankce : energetická krize

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 208 (27.10.2022), S. 11

Čínský úspěch při hledání nových dodavatelů energií a paliv má pravděpodobně pozadí v obcházení sankcí, zejm. proti Íránu a Venezuele, ale i Rusku. Článek stručně popisuje maskování pravého původu energií a paliv při tranzitu přes Malajsii metodou překládky zboží z lodí na loď v malajských přístavech. Americká organizace UANI (United against nuclear Iran) napočítala od r. 2021 přes 270 případů. Malajsie je zmíněna i jako jedna z tras nelegálního exportu ruské ropy.

Podnik a podnikání

Patrik Marek

Analýza přeshraničních fúzí českých společností s primárním zaměřením na česko-německé [elektronický zdroj]

Český finanční a účetní časopis, Sv. 17 (2022), č. 1, s. 59-88

Autor se v příspěvku věnuje přeshraničním fúzím realizovaným českými podniky v letech 2008-2020. Nejprve je po úvodu do problematiky shrnuta platná česká i evropská legislativa, poté již autor komentuje statistiky z daného období (vývoj počtu fúzí, geografické hledisko). Následně jsou blíže rozebrány fúze mezi českými a německými podniky, včetně drobných legislativních rozdílů (celkově je však tato problematika harmonizovaná evropským právem). Nejčastěji byla realizována fúze formou sloučení, nejčastější právní formou fúzujících podniků pak byla společnost s ručením omezeným. Dále je v článku analyzován vývoj hospodaření daných podniků po sloučení. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.18267/j.cfuc.573>

Imène Berguiga, Philippe Adair

Are there barriers to funding female entrepreneurs in MENA countries?

Existují překážky pro financování podnikatelek v zemích Blízkého východu a severní Afriky?

Finance a úvěr, Vol. 72, (2022) No. 3, p. 200-221

Studie se zaměřuje na otázku, zda podnikatelky v zemích Blízkého východu a severní Afriky čelí překážkám při financování svého podnikání. Na základě dat z průzkumu Světové banky o podnikání z r. 2019 zahrnující tři severoafrické země (Egypt, Maroko a Tunisko) a tři země Blízkého východu (Jordánsko, Libanon a Palestinu) autoři dokumentují finanční chování vlastníků i manažerů podle pohlaví. Výsledky ukazují, že u vlastníků dochází k diskriminaci na základě pohlaví. Podnikatelky v těchto zemích čelí diskriminaci především ze strany bank.

Muhammad Yousaf and Sandeep Kumar Dey

Best proxy to determine firm performance using financial ratios : a CHAID approach

[elektronický zdroj]

Nejlepší měřítko pro určení výkonnosti firmy prostřednictvím finančních ukazatelů : metoda CHAID

Národohospodářský obzor, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 219-239

Autoři v článku prostřednictvím metody CHAID (rozhodovací strom založený na strojovém učení) zkoumají na datech z let 2016-2020 a vzorku 287 českých průmyslových firem, který z indikátorů je nejvhodnější pro predikci výkonnosti podniku. Jako nejvhodnější indikátor se při použití zvolená metody ukázala rentabilita (návrstnost) aktiv (ROA). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.2478/revecp-2022-0010>

Debt, denial and deleveraging : the corporate-credit crunch

Zadlužení, popírání a snižování zadluženosti : úvěrová krize podniků

The Economist, Vol. 444, (2022) No. 9315, p. 53-54

V době zprísňování měnové politiky (zvyšování úrokových sazeb) kvůli vysoké inflaci ztrácejí investoři zájem o rizikové korporátní dluhopisy ve prospěch státních dluhopisů. Ceny korporátních dluhopisů prudce klesají a výnosnost dluhopisů (zejména "horších") roste. Korporátní zadlužení vzhledem k HDP se v USA zvýšilo za poslední dvě dekády z 64 % na 81 % (podobný trend nastal i ve Velké Británii a eurozóně). Vyvstává otázka, co se s tímto dluhem bude dít do budoucna a jak situace dopadne na

různé dlužníky. Článek identifikuje trojí dopady vzestupu výpůjčních nákladů - kromě nepříznivých dopadů na firmy s nejrizikovějšími půjčkami (a jejich věřitele) by mohlo dojít k ukončení činnosti "zombie firem", což by ekonomikám pomohlo. Největší obavy jsou z dopadů na podniky s horším ratingem, popř. na firmy, jejichž ukazatel úrokového krytí je nižší než 2. Těchto podniků je pětina a jejich dluhopisy bude nutné v blízké době refinancovat, avšak za nepříznivých podmínek.

Lubica Lesáková, Miroslava Vinczeová, Alena Kaščáková

Measures supporting entrepreneurship in Slovak SMEs in the most vulnerable industries in times of the covid-19 pandemic

Opatření na podporu podnikání slovenských malých a středních podniků v nejzranitelnějších odvětvích během pandemie covid-19

E+M *Ekonomie a Management* = *Economics and Management*, Vol. 25, (2022) No. 3, p. 4-18

Protipandemická opatření přijatá k zabránění šíření koronaviru nejvíce ohrozila malé a střední podniky, které vzhledem k povaze své činnosti zaznamenaly během pandemie výrazné omezení činnosti nebo ji dokonce musely ukončit. Klíčem k zajištění jejich přežití jsou vládní podpůrná opatření. Cílem článku je zjistit, zda existuje závislost mezi odvětvím, v němž tyto podniky působí, a opatřeními na podporu podnikání během druhé vlny pandemie covid-19 na Slovensku, a posoudit, zda vládní opatření odpovídají opatřením navrhovaným podniky v těchto odvětvích. Výsledky potvrdily, že mezi typem odvětví a opatřeními navrženými malými a středními podniky nejsou žádné významné rozdíly. Určité minimální rozdíly byly zjištěny u nejzranitelnějších odvětví (ubytování a stravování).

Peak profit? : global business

Vrchol zisku? : globální podnikání

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9317, p. 56-57

Ziskovost podniků a její růst ve světě nyní nevypadá příliš "růžově". Např. společnost FedEx, která je považována za ukazatele vývoje celé ekonomiky, výhled zisku na příští rok snížila. Nejinak je tomu i u dalších významných firem a trend se projevuje i v indexu S&P. Objevují se obavy z trvalejšího nepříznivého vývoje, kvůli faktorům, které ziskovost ovlivňují. Globalizace je nyní oslabena geopolitickým vývojem, rostou úrokové sazby i daně, po desetiletích poklesu podílu práce na HDP během pandemie tento podíl vzrostl. Zaměstnanci začínají projevovat zájem o odbory, vyhrožuje se stávkami.

Michal Dvořák

Rozdělení společností rozštěpením či odštěpením : co zvážit a na co nezapomenout?

Daně a právo v praxi, Sv. 27, (2022) č. 9, s. 18-22

Autor popisuje základní a důležité oblasti, se kterými se potká každá společnost v případě uskutečnění své přeměny formou rozdělení. Nejprve charakterizuje rozdíl mezi rozštěpením a odštěpením a souvislosti s oceněním jmění, dále zdůrazňuje zásadní důležitost stanovení rozhodného dne, který ovlivňuje účetní období a s tím související zdaňovací období společnosti. Zúčastněné společnosti musejí hlídat povinnost auditu účetních závěrek a zahajovacích rozvah i dodržení lhůt pro podání daňového priznání k dani z příjmů právnických osob, které se v návaznosti na rozhodný den mohou lišit od standardní lhůty. V závěru autor stručně představuje problematiku DPH v souvislosti s rozdělením a výčet dalších daňových dopadů.

Pojišťovnictví. Sociální péče

Penzijní fondy v pololetí : v novém penziju je více než 1,5 milionu lidí

Profi poradenství & finance, Sv. 10, (2022) č. 9, s. 48-49

Pohled na počet účastníků a strukturu III. penzijního pilíře (doplňkové penzijní spoření, transformované fondy), dále na objem prostředků a na trendy hospodaření fondů penzijních společností v prvním pololetí r. 2022. Jsou charakterizovány faktory stojící za poklesem výnosnosti investic a kapitálových trhů i vývoj hodnoty penzijní jednotky od počátku války na Ukrajině. Článek také zmiňuje připravované zavedení investičního penzijního účtu (investiční nástroj se státní podporou, dříve účet dlouhodobých investic).

Jana Brodani

Penzijní systém 2.0 aneb investiční penzijní účet

Bankovníctví, Sv. 30, (2022) č. 10, s. 40-41

Příspěvek seznamuje s návrhem nového produktu v rámci třetího penzijního pilíře, tzv. investičním penzijním účtem. Jeho hlavním pozitivem je rozšíření možností pro dlouhodobé spoření na stáří o další investiční nástroje, než jaké v současnosti nabízejí penzijní společnosti a životní pojištění, a narovnání daňových podmínek pro investiční produkty. Článek přibližuje výhody investičního penzijního účtu oproti dosavadním produktům zajištění na stáří (variabilita, bezpečnost, jednoduchost), upozorňuje na podmínky daňového osvobození a doporučuje schválení návrhu zákona bez dalších prodlev. Zatím se počítá s tím, že investiční penzijní účet by měl být investorům k dispozici od r. 2024.

Mirela Mitrasevic, Miloš Pjanic, Milijana Novovic Buric

Relationship between insurance market and economic growth in the European Union

Vztah pojistného trhu a hospodářského růstu v Evropské unii

Politická ekonomie, Vol. 70, (2022) No. 4, p. 395-420

Pojistný trh má klíčovou úlohu ve finančním a ekonomickém rozvoji a v rozvinutých evropských státech představuje významný prvek hospodářství. Autoři analyzují trendy v oblasti pojištění a zaměřují se na vzájemný vztah mezi rozvojem pojistného trhu a hospodářským růstem v zemích Evropské unie v letech 1998-2018. Zkoumají, zda k ekonomickému rozvoji přispívá stejným dílem jak životní, tak neživotní pojištění a také zda se výsledky odlišují v návaznosti na míru vyspělosti ekonomiky. Výsledky neukazují žádnou příčinnou souvislost mezi výší pojistného na obyvatele a výší růstu HDP na obyvatele v případě jedenácti ze 23 zkoumaných ekonomik (včetně čtyř států s rozvíjejícími se ekonomikami). Nicméně u některých zemí se potvrdil významný pozitivní vliv výše pojistného na hospodářský růst v dlouhodobém horizontu (např. Belgie, Kypr, Bulharsko, Rumunsko a Slovinsko).

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Pojistný obzor : časopis českého pojišťovnictví

Sv. 99, (2022) č. 3

Spotřebitelská novela dopadne i na pojišťovny (s. 8-10); Pojištění onkologických pacientů a právo být zapomenut (s. 11-14); Udržitelné finance aneb jak zelená tsunami postihne pojišťovny (s. 15-18); Jak předávat osobní údaje do USA? (s. 20-21); Novela zákona o evidenci skutečných majitelů dopadne i na pojišťovny - č. 37/2021 Sb. (s. 22-24); 25 let škod z přírodních katastrof (s. 26-28); Povodně změnilo pojišťovny (s. 29-30); Jak může ochrana majetku obcí pozitivně působit na životní prostředí (s. 34-35); První legislativní úprava umělé inteligence se blíží - Artificial Intelligence Act, AIA (s. 36-39); Hannah Gurta: jistoty uprostřed nejistoty spojené s brexitem (s. 42-43); S Pojistným obzorem od normalizace až po převrat (s. 49-53); Vliv měnové stability na pojišťovnictví v roce 1968 a dnes (s. 54-55).

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Thomas Carré, Lennig Chalmel, Eloïse Villani and Jingxia Yang

China's dependence on the property sector as an engine of growth [elektronický zdroj]

Závislost Číny na realitním sektoru jako na motoru hospodářského růstu

Treasure-economics, No. 311 (2022), p. 1-7

Čínský trh s nemovitostmi fungoval už od 80. let minulého století jako tahoun čínského "hospodářského zázraku", zároveň byla prostřednictvím tohoto sektoru stabilizována ekonomika (benevolentní nebo naopak restriktivní přístup k investicím do nemovitostí podle hospodářského vývoje). Sektor tvořil 14-30 % čínského HDP. Nyní je ale růstový model vlivem několika faktorů oslaben (nepříznivá hospodářská situace, zadlužení, vyšší ceny nemovitostí). Kvůli přísnější regulaci v r. 2020 došlo na čínském trhu s nemovitostmi k prudkému propadu. Opatření byla sice částečně uvolněna, ale situace se příliš nezlepšila a sektor se bude pravděpodobně i do budoucna potýkat se strukturálními problémy. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Treasure_economics_311_2022.pdf

The crack-up : property markets**Zhroucení : trhy s nemovitostmi**

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9318, p. 60-62

Horečka na trhu s nemovitostmi je v západním světě u konce - ceny klesají, stejně tak i objemy transakcí, což dokládají příklady z Austrálie, Kanady, USA, Nového Zélandu, či např. Švédska. Od finanční krize pomáhaly boom žít nízké úrokové sazby - ty spolu s omezenou nabídkou vyhnaly ceny nemovitostí do závratných výšin. Hypoteční sazby se však kvůli restriktivní měnové politice centrálních bank rychle zvýšily. Důsledky budou dle článku záviset na třech faktorech: nejvíce zasaženy budou země, kde ceny prudce vzrostly během pandemie, podstatná je i výše zadlužení vzhledem k příjmům a rychlost, s jakou se vyšší úrokové sazby přenesou na majitele nemovitostí (po jak dlouhou dobu jsou hypoteční sazby v zemi obvykle fixovány). Propad cen nemovitostí nedopadne na domácnosti rovnoměrně - více zranitelní jsou první majitelé nemovitostí a lidé, kteří si půjčku vzali nedávno. Banky by situaci měly ustát, přesto se ale dají očekávat důsledky změn na trhu s nemovitostmi ve zbytku ekonomiky. -- K tématu viz i článek "House-price horror show" na s. 12.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Dominik Reintjes, Niklas Hoyer

Da muss mehr drin sein**Musí v tom být víc**

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 42, S. 14-21

Ze zprávy o platech v Německu vyplývá, že rostoucí ceny snižují reálné mzdy zaměstnanců. Manažeři od automobilového průmyslu až po farmaceutický sektor tak stojí před otázkou, jak si udržet své nejlepší zaměstnance. Inflation ztěžuje vyjednávání o platech mezi manažery a zaměstnanci a nutí firmy hledat kreativní řešení.

Wolfgang Kleinebrink

**Die Erhöhung des gesetzlichen Mindestlohns auf 12 € brutto: Risiken und Folgen :
Reaktionsmöglichkeiten auf ein verfassungsrechtlich bedenkliches Gesetz****Zvýšení zákonné minimální mzdy na 12 eur hrubého: rizika a důsledky : možné reakce na ústavně sporný zákon**

Der Betrieb, Jg. 75, (2022) Nr. 38, S. 2279-2285

Zákonem stanovená minimální mzda v Německu se od 1.10.2022 zvýší na 12 eur, naposledy byla zvýšena na 10,45 eur k 1.7.2022. Tento nárůst o 14,8 % během tří měsíců povede u mnoha společností k výraznému zvýšení personálních nákladů. Proto budou hledat způsoby, jak tuto finanční zátěž alespoň částečně kompenzovat. Dále se nabízí otázka, zda toto nové zvýšení není protiústavní a jaké jsou případné možnosti reakce. Článek se těmito okruhy problémů zabývá. - Poznámky.

Lenka Farkačová

Dlouhodobá udržitelnost zdravého trhu práce v kontextu Evropské unie

Scientia et Societas, Sv. 18, (2022) č. 2, s. 81-89

Dlouhodobá udržitelnost zdravého trhu práce by měla být prioritou pro každou zemi EU i pro EU jako celek. Nadcházející pracovní krize (nedostatek zaměstnanců) ale vyvolává tendenci vybočovat z ideálního stavu dlouhodobě udržitelného trhu práce. Autorka charakterizuje problematiku udržitelnosti v kontextu pracovní migrace a upozorňuje na rizika spojená s pracovní migrací na trhu práce EU. Tato problematika je zásadní pro jednotlivé státy, které jsou nuceny dopady selhání trhu práce řešit, kupříkladu v podobě poskytování sociálního zabezpečení, rekvalifikace nebo zvyšování kvalifikace pracovníkům ze zahraničí, kteří přijdou o práci a stanou se nezaměstnanými. Článek si klade za cíl poukázat na aktuální problémy na evropském trhu práce a definovat doporučení, která by ho pomohla stabilizovat.

Anita Dodds, Anneka Farrington, Phillip Dowler, Joel Carruthers, Michelle Bond, Anne Linn Jensen and Ulrich Meiser

Get ready for a new mindset on women in customs leadership [elektronický zdroj]

Připravte se na nový pohled na ženy ve vedení celních úřadů

World customs journal, Vol. 16 (2022), No. 1, p. 117-124

Příspěvek popisuje roli žen v celním odvětví a zdůrazňuje, proč celní profese potřebuje diverzitu. Dále je představen vzdělávací program "Container Control Programme – Women's Professional Development Programme" (CCP – WPDP), jenž si klade za cíl právě podporu rozmanitosti, tak, aby úřady fungovaly efektivně. Vzdělávací program proběhl v r. 2021 pod záštitou Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (United Nations - Office on Drugs and Crime, UNODC) a zúčastnilo se ho téměř šest desítek osob z 11 zemí světa. -- K působení žen ve vedoucích pozicích celních správ viz i články na s. 125-133 a 157-163. -- K personální problematice v celních správách v dalších kontextech (mj. sdílení znalostí mezi zaměstnanci, posilování odolnosti či bezúhonnosti zaměstnanců) viz články v druhé sekci časopisu (s. 113-171). Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/WCJ_1_2022.pdf

Jörn Petring

Pizzaboten statt Programmierer

Rozvozci pizzy místo programátorů

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 39, S. 38-39

Slabý růst, tlak na technologické společnosti a přísná politika nulového covidu zatěžují trh práce v Číně. Absolventi nemohou najít práci, ve střední třídě roste nespokojenost, což znamená rostoucí riziko pro komunistické vedení a prezidenta Si Ťin-pchinga.

Alena Křížková

Prodlužující se pracovní dráhy, digitalizace, propouštění a gender v peněžnictví

Fórum sociální politiky, Sv. 16, (2022) č. 3, s. 2-10

Článek se zabývá strukturou zaměstnanosti starších osob v sektoru peněžnictví v ČR a zkušenostmi žen a mužů ve věku 50+ s prodlužováním pracovního života a s propouštěním v souvislosti s probíhající digitalizací a reorganizací oborů. Autorka se zaměřuje na to, jak možnost propouštění pro nadbytečnost vnímají starší zaměstnanci v souvislosti s jejich měnícími se pracovními podmínkami. Provádí tematickou analýzu polostrukturovaných rozhovorů s muži a ženami zaměstnanými v bankách a pojišťovnách a zjišťuje, že negativní stereotypy o nižší produktivitě práce a dalších charakteristikách starších zaměstnaných v praxi fungují a mohou způsobovat nerovnost. Starší zaměstnaní jsou významně ohroženi propouštěním, které pro ně představuje zdroj stresu, jejich zkušenosti jsou ale různé.

Adéla Nekvasilová

Přísnější pravidla pro home office i brigády : zákoník práce se odklání od flexibility

Právní rádce, Sv. 30, (2022) č. 10, s. 20-22

Autorka přibližuje změny, které přináší návrh novely zákoníku práce z r. 2022. Většina změn vychází z nutnosti implementovat evropské směrnice č. 2019/1158/EU o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a č. 2019/1152/EU o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v Evropské unii. Novela také zavádí v ČR právní rámec práce z domova (home office), nově je na zaměstnavatele kladena řada povinností a některým skupinám zaměstnanců v podstatě vzniká nárok na práci z domova. Nová úprava se má významně dotknout i dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti, které se mají řídit striktnějšími pravidly omezujícími jejich flexibilitu. Další změna se týká pravidel v oblasti elektronického podepisování a doručování, kdy v některých případech dochází ke zjednodušení. -- Viz také čas. Ekonom č. 46/2022, s. 46-47.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce a mzda

Sv. 70, (2022) č. 10

Odstupné, jeho vrácení a odvod pojistného (s. 5-9); Koučování zaměstnanců, jeho cíle a metody (s. 14-20); Splatnost dosažené mzdy za práci přesčas - judikát NSS sp. zn. 6 Ads 138/2022 (s. 21-24); Pracovní řád:

vzory na Portálu Práce a mzda (s. 25-42); Dohoda v průběhu roku 2022 a zdravotní pojištění (s. 43-48); Jednatel s.r.o. ze státu EU a zdravotní pojištění (s. 49-51).

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 17, (2022) č. 12

Třetí valorizace rent - zvýšení důchodů (s. 3-5); Platby státu zdravotním pojišťovněm a odpočty po změně (s. 6-8); Nové limity pro daňové příspěvky na stravování (s. 9-11); Vedlejší činnost zaměstnance (s. 12-16); Kdy může zaměstnavatel zaměstnance převést na jinou práci (s. 22-26); Může nebo musí manželka znát příjem svého manžela? (s. 30-32); Nepeněžní dary - benefity zaměstnanců (s. 33-35); Osoby zdravotně znevýhodněné v souvislostech zdravotního pojištění (s. 38-40); Nájem automobilu z pohledu daně z příjmů (s. 41-45); Soukromý automobil OSVČ (s. 46-47); Informace o využití tzv. milostivého léta a žádost o sdělení dlužné částky (s. 57-58); Změna platových poměrů zaměstnanců ve VS a státních zaměstnanců - nařízení vlády č. 264/2022 Sb. (s. 59-62); Odpovědnost zaměstnance za škodu ve veřejné správě (s. 67-70); Kybernetická bezpečnost - změny v důsledku zákona č. 226/2022 Sb. (s. 71-74).

Právo

Aneta Krulcová

Aktuální vývoj skutkové podstaty praní peněz

Trestněprávní revue, Sv. 21, (2022) č. 3, s. 147-153

Článek se zabývá dvěma vybranými otázkami týkajícími se vymezení skutkové podstaty trestného činu praní špinavých peněz podle § 216 a násl. trestního zákoníku. Nejprve autorka rozebírá stíhatelnost tzv. samopraní, tzn. posouzení, zda tatáž osoba může být trestně odpovědná za spáchání hlavního trestného činu a zároveň i za trestný čin praní peněz, který na předcházející trestnou činnost navazuje. Dále pak řeší možnost sloučení legalizace výnosů z trestné činnosti s trestným činem podílnictví. - Poznámky.

Šimon Klein

Elektronický podpis a zákon o právu na digitální služby

Ad Notam, Sv. 28, (2022) č. 3, s. 27-28

Praktický pohled na problematiku nahrazení úředně ověřeného podpisu elektronickým podpisem. Autor uvádí, jaká právní úprava je v současnosti účinná, a charakterizuje varianty nahrazení úředně ověřeného podpisu dle § 6 zákona o právu na digitální služby. Rozebírá důsledky pro notářskou praxi a zvažuje také, zda je nová úprava v souladu s evropským nařízením eIDAS.

Jan Ondřej

Několik poznámek k vládě práva ve vnitrostátním a mezinárodním právu : (zejména v oblasti mezinárodní bezpečnosti)

Právník, Sv. 161, (2022) č. 9, s. 833-847

V současnosti jsou tendence dodržovat pravidla právního státu (vlády práva, rule of law) jak na úrovni jednotlivých států, tak i na úrovni mezinárodního společenství. Vláda práva na mezinárodní úrovni se projevuje zejména v oblasti mezinárodní ochrany lidských práv. Vliv mezinárodního práva je zřejmý zvláště v regionálních úpravách lidských práv, na druhé straně lze pochybovat o vládě práva v oblasti zákazu použití ozbrojené síly. Důležitost vlády práva je jedním z klíčových prvků v otázkách mírových operací, předcházení konfliktů, budování míru apod. Nicméně v praxi je velkým problémem dodržování norem mezinárodního práva, vzhledem k neexistenci jednotné výkonné moci, která by byla pod soudní kontrolou. Autor se v příspěvku speciálně zaměřuje na vládu práva v oblasti mezinárodního míru a bezpečnosti a v otázkách mírových operací dle OSN. - Poznámky.

Nový návrh právní úpravy ochrany oznamovatelů předložen vládě k legislativnímu projednání

Právní rozhledy, Sv. 30, (2022) č. 19, příl. Legislativa s. i-ii

Informace o návrhu zákona o ochraně oznamovatelů, předloženém k legislativnímu projednání vládě ČR v září 2022. Jedná se o opakovanou snahu předkladatele připravit ucelený návrh zákona, který by implementoval evropskou směrnici č. 2019/1937/EU a upravoval ochranu oznamovatelů v České republice. Zavedením ochrany oznamovatelů má být poskytnuta osobám v pracovněprávních a jiných obdobných

vztazích možnost lépe se domáhat svých práv, pokud jsou v souvislosti s jejich oznámením protiprávního jednání narušována. Návrh vymezuje předmět úpravy, definuje oznámení a související pojmy, stanoví ochranu před odvetným opatřením a právo na přiměřené zadostiučinění. Povinným subjektům ukládá povinnost zavést vnitřní oznamovací systém a další náležitosti pro jeho řádné fungování. Stanoví rovněž způsoby oznamování, postupy pro přijetí a vyřízení oznámení a práva a povinnosti osob podílejících se na ochraně oznamovatelů.

Jana Petrov Křiváčková

Postavení spotřebitelských organizací v civilním soudním řízení

Jurisprudence, Sv. 31, (2022) č. 4, s. 1-7

Článek se nejprve věnuje aktuálnímu stavu právní úpravy možnosti zapojení spotřebitelských organizací do civilního soudního řízení v ČR. Autor zdůrazňuje, že spotřebitelské organizace mohou ve vymezených případech podat na ochranu spotřebitele žalobu, jde-li o zdržení se závadného jednání, popř. i odstranění závadného stavu. Současná právní úprava je však dlouhodobě kritizována. Návazně autor představuje evropskou směrnici o zástupných žalobách (č. 2020/1828/EU), jejímž účelem je dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele a sblížení určitých aspektů právních a správních předpisů týkajících se zástupných žalob a zlepšení přístupu spotřebitelů ke spravedlnosti. V té souvislosti se autor zamýšlí nad možnostmi právní úpravy problematiky spotřebitelské organizace jako zástupce spotřebitele v občanskoprávním řízení de lege ferenda. - Poznámky.

Adam Hexner

Praktický úvod do novely zákona o evidenci skutečných majitelů

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 46-54

Autor poskytuje základní přehled o novinkách, které přináší novela č. 245/2022 Sb. s účinností k 1.10.2022 do evidence skutečných majitelů. Novelizace byla vyvolána požadavky Evropské komise a zavádí dvě hlavní změny: redefinici pojmu skutečný majitel a omezení výjimek z evidenční povinnosti, jež autor představuje v praktickém kontextu. Návazně přibližuje další změny motivované dosavadními praktickými zkušenostmi s fungováním evidence skutečných majitelů. Je zdůrazněno, že řada změn by měla proběhnout automatizovaně prostřednictvím úprav informačního systému evidence skutečných majitelů a že v některých ohledech novela dosavadní režim zjednodušuje. - Poznámky.

Mélanie Thoinet and Léa Dardelet

Privacy protection and competition in the digital world [elektronický zdroj]

Ochrana soukromí a hospodářská soutěž v digitálním světě

Tresor-economics, No. 310 (2022), p. 1-7

Ochrana soukromí a hospodářská soutěž byly dříve dvěma oddělenými oblastmi. S nástupem internetových platforem, kterým uživatelé poskytují své osobní údaje výměnou za digitální služby, kdy platformy mohou díky těmto datům lépe cílit reklamu, se ale obě oblasti prolínají. Příspěvek mj. shrnuje novou evropskou regulaci v této oblasti (Digital Markets Act, Data Governance Act) a také zmiňuje, že úřady na prolínání ochrany soukromí a hospodářské soutěže reagují vzájemnou spoluprací. Součástí příspěvku jsou i dva informační boxy o zprávě australské Komise na ochranu hospodářské soutěže a ochranu spotřebitele (ACCC) z r. 2021 o protisoutěžním jednání společnosti Google a o akvizici WhatsAppu společností Facebook v r. 2014. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Tresor_economics_310_2022.pdf

Tristan Florian

Roboti ve světle teorií subjektivních práv

Jurisprudence, Sv. 31, (2022) č. 4, s. 19-30

Autor aplikuje teorii subjektivních práv na problematiku robotů. Nejprve vysvětluje pojem umělé inteligence, představuje jak filozofické dělení, tak i praktické pojetí, dále se věnuje samotnému pojmu robot. Uvádí čtyři základní komponenty subjektivních práv, pro které se vžil označení hohfeldovské incidenty (privilegium, nárok, pravomoc a imunita); zabývá se také základními teoriemi - volní a zájmovou. Autor uvádí, že volní i zájmovou teorií lze obhájit práva robotů a obě teorie mohou sloužit jako základ pro další argumentaci. Poukazuje nicméně na slabiny volní i zájmové teorie. Samostatně též rozebírá problematiku odpovědnosti robotů související s otázkou právní osobnosti umělé inteligence. - Poznámky.

Fabiola Annacondia

The Court of Justice of the European Union - recently decided and pending cases

Soudní dvůr Evropské unie - nedávné rozsudky a projednávané případy

International VAT monitor, Vol. 33, (2022) No. 5, p. 217-223

V článku je podán přehled rozsudků Soudního dvora EU a posudků generálních advokátů týkajících se daně z přidané hodnoty za období 1.9.2021 - 31.8.2022. Dále jsou uvedeny seznamy projednávaných případů k 31.8.2022 a případů, které byly v průběhu uvedeného období vyňaty z rejstříku. - Poznámky.

Transpoziční novelizace zákona o přeměnách obchodních společností

Právní rozhledy, Sv. 30, (2022) č. 18, Aktualita s. ii

Informace o připravované novelizaci zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, obsahující úpravu vycházející z evropské směrnice č. 2019/2121/EU (přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení). Přeměnami obchodních korporací se rozumí fúze, rozdělení, převod jmění na společníka, změna právní formy a přeshraniční přemístění sídla. Změnová směrnice uceleně harmonizuje nejen pravidla pro přeshraniční fúze, ale nově zavádí i dosud chybějící unijní úpravu přeshraničního rozdělení a přeshraničního přemístění sídla. Tyto oblasti jsou nově detailně upraveny v zákoně č. 125/2008 Sb. Pro méně složité typy přeshraničních přeměn budou k dispozici zjednodušené, zrychlené postupy; posiluje se rovněž využívání digitálních nástrojů.

Ondřej Drachovský

Určení hodnoty předmětu započtení na dědický podíl a povinný díl

Ad Notam, Sv. 28, (2022) č. 3, s. 3-8

Bližší k problematice určení výše hodnoty započitatelných plnění v českém dědickém právu po rekodifikaci. Autor analyzuje otázky spojené s okamžikem rozhodným pro stanovení hodnoty plnění a mimořádné případy dle druhé věty § 1659 občanského zákoníku (bližší kritéria pro posouzení mimořádné povahy konkrétního případu, stanovení hodnoty ke dni zůstavitelovi smrti). Rozebírá také režim stanovení hodnoty některých zvláštních předmětů započtení (plnění trvajících či opětvajících se charakteru, smíšená darování, zohlednění věcných břemen a jiných zatížení). - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Unes - účetnictví neziskového sektoru

Sv. 20, (2022) č. 9

Whistleblowing a ochrana oznamovatele v českém právním prostředí (s. 3-10); Hackerské útoky mohou být i porušením ochrany osobních údajů podle Obecného nařízení (GDPR) (s. 18-20); Legislativní novinky s komentářem: změny v oblasti spotřebitelského práva v České republice - sněmovní tisk č. 213 (s. 30-32).

Statistika. Demografie. Sociologie

Radek Dědeček and Viktor Dudzich

Exploring the limitations of GDP per capita as an indicator of economic development : a cross-country perspective [elektronický zdroj]

Výzkum omezené vypovídací schopnosti HDP na obyvatele jako ukazatele hospodářského rozvoje : mezinárodní pohled

Národohospodářský obzor, Vol. 22 (2022), No. 3, p. 193-217

Příspěvek zkoumá limity poměrového ukazatele HDP na obyvatele v paritě kupní síly (PPP) jako měřítka ekonomického rozvoje. Nejprve jsou nastíněny problémy HDP jako indikátoru, následně jej pak autoři srovnávají s indexem HDI (human development index; index lidského rozvoje) a vypočítávají rozdíly mezi indikátory pro 141 zemí. Je zjištěno, že země s vyšší mírou příjmových nerovností a ekonomické svobody jsou méně rozvinuté, než odpovídá hodnotě HDP na obyvatele. Rozdíl mezi HDI a HDP dále ovlivňuje i řada jiných faktorů. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.2478/revecp-2022-0009>

Účetnictví

David Homola, Marie Paseková, Michal Šindelář, Jana Helová

Differences in the view of auditors and tax advisors in the event of error occurrence in the financial statements

Rozdíly v pohledu auditorů a daňových poradců na případy chyb v účetní závěrce

Scientia et Societas, Vol. 18, (2022) No. 2, p. 3-17

Auditoři a daňoví poradci hrají důležitou roli v procesu sestavování a ověřování účetní závěrky podniku. Cílem příspěvku je zhodnotit pohled auditorů a daňových poradců na účetní chyby a jak je vnímají v praxi. Názory auditorů a daňových poradců jsou porovnávány na základě dotazníků, sběr dat probíhal v r. 2019 v České republice. Výsledky ukazují, že chyby v účetnictví se vyskytují zřídka nebo ojediněle. Potvrzují, že auditori identifikují chyby v účetní závěrce častěji a tyto chyby jsou významnější, což je v souladu s vymezením jejich profese i s předchozími výzkumy. Výzkum může poskytnout poznatky pro další vývoj v oblasti účetních chyb. - Poznámky.

Faisal D. Alfordy

Effective detection and prevention of fraud : perceptions among public and private sectors accountants and auditors in Saudi Arabia

Efektivní odhalování a prevence podvodů : náhledy účetních a auditorů veřejného a soukromého sektoru v Saudské Arábii

E+M Ekonomie a Management = Economics and Management, Vol. 25, (2022) No. 3, p. 106-121

Studie zkoumá názory účetních a auditorů z veřejného a soukromého sektoru v Saúdské Arábii na účinnost odhalování a prevence podvodů. Jedná se o případovou studii v rámci saúdskoarabského sociálního, ekonomického a kulturního prostředí. Výsledky ukázaly, že účetní a auditori v saúdských soukromých a veřejných firmách mají vysoké povědomí o podvodech, obecných pokynech, následných povinnostech a místech vykazování.

Martin Křivánek

ESG: kde se vzalo a jak k němu jako auditor přistupovat?

Interní auditor, Sv. 26, (2022) č. 3, s. 3-6

ESG je mezinárodně uznávaný termín označující tzv. udržitelné investice, které splňují podmínky v oblasti životního prostředí, sociální oblasti a oblasti správy (environmental, social and governance). Jedná se o kritéria, která pomohou s orientací v budoucí finanční výkonnosti podniku. Autor v článku shrnuje, kam sahají kořeny ESG, kdo ho zpopularizoval a jak k němu může přistupovat interní auditor. - Poznámky. -- Viz také další příspěvky tematicky zaměřeného čísla časopisu k ESG a internímu auditu na s. 7-29.

Klára Lukešová

Evropské standardy vykazování o udržitelnosti (CSRD) - změny požadavků na nefinanční výkaznictví

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 38-39

Evropská unie postupně zavádí nové legislativní požadavky vedoucí k harmonizaci vykazování nefinančních informací (nově "informací o udržitelnosti"). Autorka přibližuje aktuální vykazovací povinnost dle směrnice o vykazování nefinančních informací č. 2014/95/EU, pro velké podniky, které jsou subjekty veřejného zájmu, jejíž požadavky byly transponovány v ČR novelou č. 462/2016 Sb. zákona o účetnictví s účinností od 1.1.2017. Návazně pak seznamuje s návrhem nové evropské směrnice CSRD, upravující požadavky na vykazování informací o udržitelnosti pro širší okruh subjektů s detailnějšími pravidly vykazování. Pro zajištění konzistentních a porovnatelných zpráv podniků budou vytvořeny nové standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti zohledňující environmentální a sociální oblast a záležitosti týkající se správy a řízení. Návrh požaduje zveřejňování informací v samostatném oddílu zprávy vedení podniku (ve výroční zprávě) a ověření zpráv o udržitelnosti auditorem. - Poznámky. -- Viz také Účetnictví č. 10/2022, s. 10-13.

Ladislav Mejzlík

K novému zákonu o účetnictví a definici pojmů v něm

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 6-19

Autor nejprve charakterizuje hlavní nedostatky stávajícího zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. a důvody pro vytvoření zákona nového. Popisuje průběh přípravy nového zákona o účetnictví a účel, obsah a postavení koncepčního rámce účetnictví. Podrobněji se věnuje koncepčnímu rámci zákona, cílům a zásadám účetního výkaznictví, požadavkům na kvalitu účetních informací a definicím jednotlivých prvků účetních výkazů (aktivum, podmíněné aktivum, dluh, rezerva, podmíněný dluh, vlastní kapitál, pasivum, výnos, náklad). Dále vymezuje hlavní zásady účetního výkaznictví a připojuje jejich komentované definice. Autor uvádí, že text připravovaného zákona čeká vnější připomínkové řízení a další legislativní proces, jeho nedílnou součástí je také příprava prováděcích vyhlášek. Účinnost se očekává k 1.1.2024. -- Viz i další příspěvky zaměřené na oblast účetnictví a připravovaného zákona na s. 21-39.

Alice Šrámková

Konsolidovaná účetní závěrka z pohledu připravovaného nového zákona o účetnictví

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 23-30

Příspěvek seznamuje s připravovanými změnami v oblasti sestavování konsolidované účetní závěrky, které jsou obsaženy v návrhu nového zákona o účetnictví. Upozorňuje na terminologické změny a dále rozebírá pravidla určení kategorie účetních jednotek u mateřské entity, vymezení konsolidačního celku a jeho kategorizace i entity nezahrnuté do konsolidačního celku. Zaměřuje se také na pojem konsolidační povinnost, konsolidační období, měnu konsolidovaného výkaznictví a obecná ustanovení o konsolidované účetní závěrce. Autorka rovněž uvádí změny v sestavení konsolidované zprávy vedení, konsolidované zprávy o platbách správním orgánům a zavedení konsolidované zprávy o daních z příjmů a zveřejnění vykazovaných informací. -- Viz i další příspěvky o připravovaném zákonu o účetnictví na s. 3-2 a s. 31-39.

Stanislav Kouba ; rozhovor vedl Ladislav Mejzlík

O účetnictví, daních a přípravě nového zákona o účetnictví

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 3-5

Rozhovor s náměstkem ministra financí pro daně a cla S. Koubou přináší zhodnocení propojení agend regulace účetnictví a daní na MF, vzájemného vztahu účetnictví a daní i informace související s připravovaným novým zákonem o účetnictví.

Jana Skálová

Účetní řešení přeměn v novém zákoně o účetnictví

Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2022, č. 3, s. 31-34

Autorka přibližuje navrhované změny, které přináší nový zákon o účetnictví do účetního zobrazení přeměn právnických osob a jiných entit. Zákon rozděluje účetní pravidla na dvě možné alternativy: první řešení je určeno pro přeměny, kde právní nástupce nebo všichni právní nástupci jsou účetní jednotkou, druhé pak pro přeměny, kde právní nástupce účetní jednotkou není (často přeshraniční přeměny). Zaměřuje se na určení rozhodného dne, účetní období při přeměnách a možnost jeho prodloužení, na účetní závěrky při přeměně i na specifika přeměn, kdy právní nástupce není účetní jednotkou. - Poznámky. -- Digitalizaci účetnictví dle nového zákona se věnuje příspěvek na s. 35-37.

Pavla Slavičková

Vývoj kamerálního účetnictví v českých zemích a v zahraničí [elektronický zdroj]

Český finanční a účetní časopis, Sv. 17 (2022), č. 1, s. 21-34

V příspěvku, který se týká historie účetnictví, autorka na základě studia odborné literatury analyzuje vývoj tzv. kamerálního účetnictví (také nazývaného "kameralistika") na území Čech a v zahraničí. Kameralistika se používala pro účetnictví rozpočtových organizací. I přesto, že byly Čechy součástí habsburské monarchie, se jednotlivé fáze kamerálního účetnictví definované v literatuře promítaly na našem území později. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Cesky_finaneni_a_ucetni_casopis_1_2022_str_21-34.pdf

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Auditor**Sv. 29, (2022) č. 7**

Kdy a proč v účetnictví (ne)kompenzovat? (s. 7-10); Kompenzace účetních položek v závěrkách podle IFRS (s. 11-13); Vybrané případy zápočtů a kompenzací pohledávek a závazků (s. 14-17); Zápočty v oblasti daní (s. 18-22); Zápočty z právního hlediska (s. 23-25); Odpovědnost za podvody leží zejména na managementu a kontrolním orgánu: rozhovor s Pavlem Racochoou, prezidentem Rady pro veřejný dohled nad auditem (s. 26-28); Judikát NSS a výnosy z dlouhodobých smluv ve stavebnictví - rozsudek NSS č. j. 2 Afs 296/2020-64 (s. 29-30).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi**Sv. 2022, č. 21**

Významné chyby minulých let a dopady do účetnictví - účetní chyby (s. 1-5); Cestovní náhrady pro obchodního zástupce - dotazy a odpovědi (s. 6); Osвобоzení od daně z příjmů z prodeje nemovitostí - dotazy a odpovědi (s. 7-8); Účtování skonta - dotazy a odpovědi (s. 8).

Unes - účetnictví neziskového sektoru**Sv. 20, (2022) č. 10**

Účtování o majetku u ÚSC - 1. část - obecná pravidla evidence a účtování (s. 15-20); Očekávané změny v právní úpravě práce z domova - připravovaná novela zákoníku práce (s. 31-32).

Veřejná správa

Axel Mathot and Flavia Giannini

Evaluation framework and practices : a comparative analysis of five OECD countries**Hodnotící rámec a praxe : srovnávací analýza pěti zemí OECD**

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 2, p. 1-32

Příspěvek popisuje a srovnává rámce pro hodnocení opatření v pěti zemích OECD (Kanada, Německo, Nizozemí, Velká Británie, Spojené státy). Nejprve autoři definují pojem "hodnocení opatření" (policy evaluation) dle OECD i dle legislativy daných zemí, následně se věnují právnímu rámci pro hodnocení opatření se zaměřením na oblast veřejných financí a rozpočtů, organizaci hodnocení (centralizace vs. decentralizace, výhody a nevýhody) a mj. i nastavení rozsahu a frekvence hodnocení. Popsán je také samotný evaluační proces (existence pokynů či standardů, zda je hodnocení prováděno externě či interně, jak posílit transparentnost) a jsou zhodnoceny podmínky nezbytné pro provádění kvalitního hodnocení. V každé podkapitole jsou přímo popsány zkušenosti ze zemí, které byly zahrnuty do hodnocení, k daným bodům. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/911cc792-en>

Karel Marek

K připravované novela zákona o zadávání veřejných zakázek

Daně a právo v praxi, Sv. 27, (2022) č. 9, s. 27-29

Evropská komise zastává názor, že některá ustanovení českého zákona o zadávání veřejných zakázek jsou v rozporu s ustanoveními evropských zadávacích směrnic (2014/23/EU, 2014/24/EU a 2014/25/EU), jelikož stanoví neoprávněné výjimky z uplatňování pravidel pro ZVZ a při širokém výkladu mohou představovat příčinu obcházení těchto pravidel. Český zákon také stanoví širší pravidla pro komunikaci, než která směrnice výslovně uvádějí. V příspěvku je přiblíženy reakce a argumenty českých orgánů na výtku EK a je uvedeno, že v současné době připravuje ČR novelizaci zákona č. 134/2016 Sb. Krátce je rozebrána i aktuální úprava elektronické komunikace v ZZVZ.

Tomáš Mosinger, Eva Marečková

Novinky a odlišnosti v Metodickém pokynu pro oblast zadávání zakázek pro programové období 2021-2027 pohledem IROP

Veřejné zakázky, Sv. 2022, č. 5, s. 28-30

Zadávání veřejných zakázek malého rozsahu v projektech spolufinancovaných z evropských dotací má svá, poněkud odlišná pravidla oproti obvyklému postupu zadavatelů při zadávání veřejných zakázek

malého rozsahu. V rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) jsou pravidla obsažena v metodickém pokynu pro oblast zadávání zakázek (MPZ) pro příslušné programové období. Článek přibližuje nejzásadnější změny a úpravy, které MPZ přináší pro programové období 2021-2027 do pravidel a postupů pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu. Z textu je patrné, že na zadavatele jsou kladeny relativně vysoké nároky týkající se dodržení pravidel a jejich nedodržení může mít vliv na výši poskytnuté dotace z IROP 2 v případě konkrétních pochybení. - Poznámky.

Vilém Podešva, David Mlíčko, Adéla Lindnerová

Obce a veřejné zakázky na svoz a odstraňování odpadu

Veřejné zakázky, Sv. 2022, č. 5, s. 24-27

Odpadová legislativa přinesla na počátku r. 2021 změny v postavení osoby poplatníka poplatku za ukládání odpadu na skládku. S ohledem na skutečnost, že poplatek má daňovou povahu, je nutné, aby jej obec řádně zohlednila ve svém hospodaření. Uvedená změna vyvolává potřebu aktualizace smluv na odstranění komunálního odpadu mezi obcemi a jejich dodavateli. S tím pak bezprostředně souvisí otázka změny závazku z hlediska zákona o zadávání veřejných zakázek. Autoři podrobněji rozebírají nutnost změny cenových kalkulací ve smlouvách na odstranění odpadu a z hlediska změny závazku dle ZZVZ a zvažují možnost změny cenové kalkulace jakožto "nepodstatné změny" dle § 222 odst. 4 a 6. Zdůrazňují, že obec by měla strukturu cen za služby správně zohlednit v zadávacích podmínkách veřejné zakázky. - Poznámky.

Ladislav Jouza

Odpovědnost zaměstnance za škodu ve veřejné správě

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 17, (2022) č. 12, s. 67-70

Zaměstnanci veřejné správy se mohou při výkonu veřejné moci dopustit pochybení, nesprávného úředního postupu nebo vydat nezákonné rozhodnutí. Občané pak mají právo na náhradu škody od státu. Příspěvek rozebírá problematiku odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím veřejné moci, charakterizuje porušení povinnosti úředníka, zpětnou náhradu a možné snížení i promlčení náhrady škody. Dále se věnuje odpovědnosti úředníka za nekvalitní práci, jejím právním předpokladům, možné výši náhrady škody i potenciálnímu skončení pracovního poměru zaměstnance.

Ondřej Preuss

Povinné datové schránky i pro OSVČ : již za půl roku vám stát zřídí datovou schránku - at' chcete, nebo ne

Profi poradenství & finance, Sv. 10, (2022) č. 9, s. 30

Stručné shrnutí změn v používání datových schránek v ČR od r. 2023. S cílem posílit elektronickou komunikaci mezi občany a státem a zefektivnit a zrychlit fungování státní správy se nově povinné používání datových schránek bude týkat všech právnických osob, každé fyzicky podnikající osoby (OSVČ) i "digitálně gramotných" nepodnikatelů - fyzických osob zapsaných v základním registru obyvatel, kteří sice dosud nemají datovou schránku, ale budou během příštího roku komunikovat se státem přes svou elektronickou identitu (bankovní identita, eObčanka s čipem, služba Moje ID). V příspěvku je zmíněn postup pro osoby, na něž s povinností vztahuje, i možnost odmítnutí či zneprístupnění datové schránky. -- Více k tématu datových schránek viz Obec & Finance č. 4/2022, s. 47-49 a Daňový a účetní TIP č. 13/2022, s. 4-5. -- Viz také čas. Ekonom č. 44/2022, s. 44-45.

Tal Shapsa Heiman and Danielle Israel

Using behavioural insights to inform budget policy making : eight Israeli case studies

[elektronický zdroj]

Využití behaviorálních poznatků při tvorbě rozpočtové politiky : osm případových studií z Izraele

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 2, p. 1-28

Příspěvek popisuje využití poznatků behaviorální ekonomie v agendě izraelského ministerstva financí i při nastavování veřejných politik v Izraeli obecně. V minulosti se v této souvislosti zmiňovalo především využití poznatků behaviorální ekonomie k tzv. "tax compliance" (posílení dodržování daňových předpisů), zkušenosti z Izraele ale ukazují, že jsou možnosti širší. Na osmi případových studiích je doloženo, že lze poznatky behaviorální ekonomie využít např. i ke zvyšování zaměstnanosti určitých skupin osob (osoby se zdravotním postižením, ženy z národnostních menšin, zaměstnávání

žen v technologickém sektoru), k omezení praní špinavých peněz prostřednictvím omezení používání hotovostních peněz v ekonomice či k zefektivnění veřejné dopravy a zlepšení digitálních rozhraní veřejné správy. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/ff21d87f-en>

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Egovernment : elektronizace veřejné správy

Sv. 2022, č. 2

e-Government aktuálně a přehledně (s. 10-13); Nová krev do žil eGONA? - transformace koordinace a řízení digitalizace, Digitální informační agentura (DIA) (s. 14-16); eIDAS 2.0 - elektronická peněženka na obzoru (s. 22-24); Směrnice NIS2 a kybernetická bezpečnost ve veřejné správě (s. 26-28); Dlouhodobé uchovávání elektronických podpisů/pečetí - nová služba I.CA LTA (s. 34-35).

Obec & finance : odborné periodikum pro ekonomické otázky obcí a měst a regionů

Sv. 27, (2022) č. 4

Komunální volby 2022 (s. 6-7); Majetek obcí - hospodaření s obecním majetkem, jeho jednotlivé složky, dlouhodobý hmotný majetek, financování kapitálových výdajů (s. 12-14); Výnosy z hazardu jako finanční zdroj sdružení obcí (s. 18-19); Obec, sociální práce a finance (s. 29-31); Obec a odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci (21) (s. 37); Vyřizování žádosti o informace (14): další důvody pro odmítnutí žádosti o informace II (s. 38-39); Datové schránky se mění pod rukama - DEPO (s. 47-49).

Veřejná správa

Sv. 33, (2022) č. 10

Rychlost zpracování volebních hlasů ovlivňuje velikost obce (s. 4-5); Miroslav Veselý: Jestli starosta, místostarosta či další zastupitelé budou pracovat na plný úvazek, záleží na velikosti a finančních možnostech obce (s. 6-8); V říjnu a listopadu by obce měly finišovat přípravu rozpočtu (s. 9); Jak na to: rady pro novopečené starosty (s. 10-12); Lukáš Kintř: Největším problémem je nedostatečné povědomí uživatelů o kybernetické bezpečnosti (s. 14-17); Komunitní energetika je cestou k energetické soběstačnosti (s. 21-23); Průběh ustavujícího zasedání zastupitelstva obce (s. 24-25); Transpoziční novelizace zákona o svobodném přístupu k informacím (s. 26-27); Už tři měsíce předsedáme Evropské unii (s. 30-31); Chyby při zveřejňování smluv v registru smluv (V. část) (s. 33-35); Osobní údaje jsou cenným druhem zboží (s. 36-37); Co přinesla účinnost zákona o státní službě? (s. 38-39).

Veřejné finance. Rozpočet

Auf wiedersehen, pact

Na shledanou, Pakte stability a růstu

The Economist, Vol. 444, (2022) No. 9315, p. 27

Pakt stability a růstu (Stability and Growth Pact, SGP), jenž koordinuje fiskální politiku v zemích EU, je již více než dva roky pozastaven (důvodem bylo nejprve propuknutí pandemie covid-19, nyní pozastavení pokračuje kvůli energetické krizi způsobené invazí Ruska na Ukrajinu). Diskutuje se o jeho opětovném spuštění, Německo, které upřednostňuje původní verzi pravidel, je ale mezi členskými státy osamoceno. Pokud bude Pakt obnoven, bude jeho podoba zřejmě mírnější a státy budou moci za určitých podmínek pravidla porušit (např. v případě provádění reform). To, že jediné Německo nyní prosazuje původní verzi pravidel, je známkou slabšího vlivu Německa uvnitř EU. Článek dále připomíná pozadí SGP (včetně jeho dlouhodobého nedodržování ze strany různých států) a uvádí, proč jsou alespoň nějaká pravidla potřeba. I bez nich by ale rozpočty byly limitovány jinak, jak naznačuje příklad Velké Británie a panické reakce trhů na příliš uvolněnou fiskální politiku.

Bail-outs for everyone! : the saviour state

Záchrana pro každého! : spásitelský stát

The Economist, Vol. 444, (2022) No. 9315, p. 63-65

Příspěvek poukazuje na rostoucí tendenci států (Evropa, ale i USA) široce finančně pomáhat subjektům v úzkých. Trend odstartovala finanční krize, kdy státy pomohly bankám a finančnímu sektoru, během pandemie a energetické krize se pak začalo pomáhat všem. Celkový objem

podpůrných opatření ("bail-outu ze státních kapes") je obtížné vypočítat (ne všechny závazky jsou na první pohled vidět). Pomoc ze státních rozpočtů má různé důsledky. Ekonomické subjekty nemusí tolik utrácet za pojištění, na druhou stranu mizí "kreativní destrukce" - ekonomiky jsou škrceny a chybí inovace. Bezprostřední obrat trendu se neočekává.

Tommy Stubbington, Adam Samson, Jasmine Cameron-Chileshe

BoE ramps up bond-buying in battle against fresh gilts sell off

Bank of England zvyšuje nákupy dluhopisů v boji proti novému výprodeji zlatých dluhopisů

Financial Times, Vol. 2022, No. 41144 (13.10.2022), p. 4

Bank of England musela opět bojovat s obnoveným výprodejem britských vládních dluhopisů poté, co slib ukončit program nouzového nákupu zneklidnil trhy, které již byly znervózněny fiskálními plány premiérky Liz Trussové. Centrální banka nakoupila od investorů dluhopisy v hodnotě 4,4 mld. liber, což byla její největší intervence od minulého měsíce, kdy vstoupila na trh, aby zabránila výprodejům ze strany britských penzijních fondů v důsledku vládních plánů na snížení daní. -- Více viz s. 12 a 18.

George Parker

Can anything save Truss?

Může Trussovou něco zachránit?

Financial Times, Vol. 2022, No. 41146 (15.10.2022), p. 7

Článek hodnotí neúspěchy britské premiérky Trussové, která čelí politickému tlaku po krachu svého ekonomického programu a odstoupení ministra financí. Jen měsíc poté, co se ujala úřadu a slíbila novou radikální konzervativní vládu, která sníží daně, čelí premiérka odporu, neboť trh, voliči i její vlastní poslanci odmítli její hospodářskou politiku. V době, kdy Trussová začíná upravovat "mini" rozpočet, který byl představen teprve před třemi týdny, si konzervativní poslanci kladou otázku, jak dlouho může tato vláda přežít.

M. Koch, C. Volkery

EU plant neues Schuldenziel

EU plánuje nový dluhový cíl

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 203 (20.10.2022), S. 1, 7

Evropská komise v průběhu listopadu 2022 předloží návrh na reformu Paktu stability a růstu. Členské státy EU s vysokým rizikem státního zadlužení, tedy s dluhem vyšším než 90 %, mají podle návrhu čtyřletou lhůtu pro nastavení udržitelného kurzu k 90% hranici. Po jejím dosažení budou posuzovány jako státy se středním rizikem a mohou zpomalit tempo redukce státního dluhu k 60% hranici. Nově bude také EK posuzovat případy zadlužených zemí bilaterálně. Reforma přichází v souvislosti s pandemií koronaviru, kdy se dosavadní nastavení kritérií ukázalo jako neaktuální, a fungování paktu bylo začátkem r. 2020 dočasně pozastaveny až do r. 2024.

Mathias Dolls, Clemens Fuest, Andreas Peichl, Christian Wittneben

Fiscal consolidation and automatic stabilization : new results

Fiskální konsolidace a automatická stabilizace : nové výsledky

IMF Economic Review, Vol. 70, (2022) No. 3, p. 420-450

Studie vytváří nový způsob měření stabilizace příjmů domácností a zjišťuje, jak změny daňově-dávkového systému v období 2007-2014 ovlivnily fungování automatických stabilizátorů v zemích EU. Výsledky ukazují, že heterogenita automatických stabilizátorů v jednotlivých zemích EU se ve sledovaném období mírně snížila. Až na několik výjimek mohly automatické stabilizátory v počáteční fázi finanční a hospodářské krize fungovat volně, ale v několika zemích EU byly omezeny následnými opatřeními fiskální konsolidace. Porovnání odhadů automatických stabilizátorů obsažených v daňově-dávkových systémech s opatřeními na makroúrovni, jako jsou změny cyklicky očištěných rozpočtových sald, ukazuje, že odhady na mikroúrovni poskytují přesnější informace o míře stabilizace příjmů domácností. - Poznámky.

Andrew Blazey and Margaux Lelong

Green budgeting : a way forward [elektronický zdroj]

Zelené rozpočtování : cesta vpřed

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 2, p. 1-18

Příspěvek se věnuje tzv. "zelenému rozpočtování" (green budgeting), které dle OECD spočívá v zahrnutí klimatických a environmentálních aspektů do rozpočtového procesu. V jednotlivých částech článku jsou popsány různé způsoby, jak zelené rozpočtování implementovat (mj. zahrnutí problematiky ochrany životního prostředí do vydávaných opatření - např. zohlednění klimatické změny v makroekonomických a fiskálních predikcích po vzoru Velké Británie či Dánska, potřeba prioritizace, využití stávajících rozpočtových rámců, podpora transparentnosti). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/dc7ac5a7-en>

Gerd Höhler

Griechische Bonds im Strudel der Italien-Wahl

Řecké dluhopisy ve víru italských voleb

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 191 (4.10.2022), S. 33

Řecká agentura pro správu veřejného dluhu PDMA (Public Debt Management Agency) vlivem rostoucích úrokových sazeb a návazně výnosů ze státních dluhopisů upustila od původního emisního plánu na r. 2022, který počítal s finančními prostředky z aukcí státních dluhopisů ve výši až 12 miliard eur. Jedním z faktorů, ovlivňujících tlak na řeckou fiskální politiku, je výsledek voleb v Itálii a skutečnost, že obě země patří mezi nejzadluženější státy eurozóny (veřejný dluh Itálie činil ke konci prvního kvartálu r. 2022 152,6 % HDP, Řecko 189,3 % HDP). Růst rentit dluhopisů je odrazem mj. možné řecké politické nestability, ačkoli tamní hospodářství vlivem reforem K. Mitsotakise vykazuje stabilní růst (odhady pro r. 2022 se pohybují okolo 5 %) a postupné snižování veřejného dluhu, u něhož je ke konci roku očekávána redukce na 175 % HDP. Jako riziková je však finančními trhy vnímána politická situace vzhledem k nadcházejícím volbám, kdy je nejméně stabilním scénářem menšinová vláda stávajícího premiéra Mitsotakise (Nea Dimokratia) se sociálnědemokratickou stranou Pasok v toleranci komunistické strany.

Camila Vammalle and Laura Córdoba Reyes

Health budgeting and governance responses to COVID-19 in Latin America and the Caribbean : lessons for improving health systems' resilience [elektronický zdroj]

Reakce na pandemii nemoci covid-19 v oblasti rozpočtování a řízení zdravotnictví v Latinské Americe a Karibiku : poučení, jak zlepšit odolnost zdravotních systémů

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 2, p. 1-62

Studie detailně analyzuje opatření v oblasti zdravotnictví, kterými země v Latinské Americe a Karibiku reagovaly na propuknutí pandemie nemoci covid-19, s důrazem na rozpočtové dopady. Cílem je identifikovat tzv. dobrou praxi a posílit do budoucna odolnost systémů financování zdravotnictví pro případ, že by propukla další podobná krize. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/d62fa6ef-en>

Scott Cameron

How can independent fiscal institutions make the most of assessing past economic forecasts? [elektronický zdroj]

Jak mohou nezávislé fiskální instituce využít co nejpřínosněji hodnocení předchozích hospodářských prognóz?

OECD journal on budgeting, Vol. 22 (2022), No. 2, p. 1-10

Jedním z úkolů tzv. "IFIs" - nezávislých fiskálních institucí - je nezávislé hodnocení ekonomických prognóz, které obvykle připravují ministerstva financí a ze kterých se vychází při tvorbě rozpočtu. Autor v příspěvku komentuje různá úskalí při hodnocení prognóz ze strany IFIs a uvádí několik doporučení, jak prognózy posuzovat (mj. upřednostňovat jejich transparentnost nad přesností, posuzovat používané modely či upozorňovat na chyby v minulých prognózách, které mohou ovlivňovat smysluplnost současných opatření). - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://doi.org/10.1787/5aa7765a-en>

Nový zákon o financování obrany ČR

Právní rozhledy, Sv. 30, (2022) č. 19, Aktualita s. ii

Bližší informace k návrhu zákona o financování obrany České republiky, jehož cílem je přispět k dodržování aliančního závazku dosáhnout ve státním rozpočtu ročního podílu výdajů na obranu státu na úrovni minimálně 2 % HDP, a to právním zakotvením této povinnosti vládě. Zakotvením zásady minimálního výdajového rámce na obranu bude dán základ pro plynulé financování strategických projektů armády. Pod výdaji na financování obrany zákon rozumí jak financování vlastních obranných potřeb ČR, tak i financování mezinárodních závazků o společné obraně proti napadení. Nově jsou do právního řádu zaváděny jako právní institut strategické projekty armády.

Chris Giles

Only way out of the UK's fiscal impasse is backwards**Jediná cesta z fiskální slepé uličky ve Spojeném království vede zpět**

Financial Times, Vol. 2022, No. 41145 (14.10.2022), p. 19

Autor v článku kritizuje ekonomickou důvěryhodnost a "mini" rozpočet britské premiérky Trussové a ministra financí Kwartenga. Finanční trhy ztratily v oba důvěru a chtějí, aby byla opatření zrušena v plném rozsahu. Politická cena takového obratu by byla obrovská a je pravděpodobné, že by ho politicky nepřežil ani premiér, ani ministr financí. Pro zemi by však tento krok byl pozitivní věcí.

Bundesministerium der Finanzen

Schutz der finanziellen Interessen der EU - gestärkt für neue Herausforderungen**Ochrana finančních zájmů EU - posílena pro nové výzvy**

Monatsbericht des BMF, Jg. 2022, Nr. 7, S. 38-46

Představení prioritních cílů v oblasti ochrany finančních zájmů Evropské unie pro období 2021-2027. Důraz je kladen na vnitřní i externí finanční kontrolu, koordinaci úřadů na unijní a státní úrovni a finanční management (mj. programy a fondy EMFAF, EFRE a ESF, ERH pro externí kontrolu). Dále je uvedena prevence podvodů (program „Hercule“), transparentnost, úsilí v oblasti dokumentace a jsou představeny přední výzvy ve srovnání s předchozím obdobím (2014-2020). - Poznámky.

Mathias Brüggmann

Startsignal für den Wiederaufbau : Ukraine**Startovní signál pro obnovu : Ukrajina**

Handelsblatt, Jg. 2022, Nr. 207 (26.10.2022), S. 16

Evropská Unie představila na summitu G7 plán pro finanční pomoc Ukrajině. Přední složkou je financování schodku ukrajinského státního rozpočtu, jehož výše byla pro letošní rok vyčíslena na 38 miliard USD, aby zůstaly zachovány funkce kritické infrastruktury, zdravotnictví, školství a civilní správy. Ursula von der Leyen nastínila možnost, kdy EU zafinancuje 1/3 ukrajinského schodku a současně vyjádřila očekávání, že se do programu zapojí další mezinárodní instituce (MMF) i jednotlivé státy. Program bude fungovat paralelně s podporou od Světové banky ve výši 349 miliard dolarů. Zvláštní vyslanec při EU a ukrajinský ministr místního rozvoje zdůraznil provázání podpůrných programů s reformami veřejné správy na ukrajinské straně. -- Viz také komentář na s. 19.

Jiří Šindelář

Úspěšnost plánování státního rozpočtu ČR [elektronický zdroj]

Český finanční a účetní časopis, Sv. 17 (2022), č. 1, s. 35-58

Autor analyzuje rozpočtové plánování u státního rozpočtu ČR z hlediska toho, zda se ve vládních rozpočtových plánech vyskytují systematické chyby. Posuzováno bylo časové období 1993-2019. Zjištěné odchylky nejsou statisticky významné. Z posuzovaných faktorů, které by mohly ovlivnit přesnost plánování státního rozpočtu (makroekonomické, politické, institucionální faktory), byla jako významný faktor identifikována míra nezaměstnanosti. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2022/10/Cesky_financi_a_ucetni_casopis_1_2022_str_35-58.pdf

Jaroslava Kypetová

Výnosy z hazardu jako finanční zdroj sdružení obcí

Obec & finance, Sv. 27, (2022) č. 4, s. 18-19

Autorka charakterizuje účinnost regulace hazardu na území obcí, trendy výnosů daně z hazardu i přesouvání provozu hazardních her z větších měst na jejich okraj nebo do sousedních malých obcí. Dále na základě údajů finanční správy přibližuje rozdělení příjmů z hazardu mezi obce ČR a upozorňuje na rostoucí nespravedlnost dělení výnosů hazardní daně. Zvažuje, zda by se daň z hazardních her mohla stát nástrojem podpory meziobecní spolupráce (nárok na výnos by mělo sdružení obcí). -- K tématu viz také s. 20.

Zdravotnictví

Daniel Mechl

Alternativy určování výše plateb pojistného za státní pojištění

Fórum sociální politiky, Sv. 16, (2022) č. 3, s. 11-18

Článek se zabývá způsoby určování výše plateb za státní pojištění v systému veřejného zdravotního pojištění. Autor nejprve seznamuje se systémy financování zdravotnictví, které jsou ve světě využívány (soukromý a veřejný systém zdravotního pojištění). Poté shrnuje způsoby stanovení výše plateb za státní pojištění v ČR, kteří představují více než polovinu všech pojištěnců. Zdůrazňuje, že pro udržení finanční stability ve zdravotnictví je klíčovým faktorem způsob stanovení vyměřovacího základu pro státní pojištění. Návazně autor analyzuje možné alternativy určování vyměřovacího základu a na základě dosažených výsledků určuje nejvhodnější alternativu. Pro analýzu byly využity ukazatele průměrné mzdy, nominální mzdy, mediánové mzdy, nominálního HDP a reálného HDP. Stanovená kritéria nejlépe splnila alternativa spjatá s úrovní mzdového ukazatele, ve které se vyměřovací základ odvíjí od výše mediánové mzdy. - Poznámky.

Pavel Havlík

Kvantifikace faktorů ovlivňujících výdaje na léčbu novotvarů v České republice

Scientia et Societas, Sv. 18, (2022) č. 2, s. 28-40

Výdaje na zdravotnictví neustále rostou. Finančně náročná jsou zejména medicínská odvětví, která se starají o léčbu pacientů s některým typem nádorového onemocnění. Článek zkoumá zejména tři faktory ovlivňující výdaje na tuto léčbu: naději dožití, počet obyvatel a měnový kurz. Naděje dožití významně zvyšuje výdaje na léčbu rakoviny, neboť s rostoucím věkem roste i počet pacientů, kteří trpí nějakou formou nádorového onemocnění. Velký význam při růstu výdajů má i počet obyvatel; s nárůstem počtu obyvatel přibývá i počet nemocných nádorovým onemocněním. Výdaje na léčbu onkologických pacientů v ČR značně ovlivňuje i měnový kurz.

Životní prostředí

Solarpunked

Přechod k ekologické energetice z pohledu ekonomické vědy

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9317, p. 68

Po ropných šocích v 70. letech 20. století svět ve velkém nepřešel na "čistou energii", jak se očekávalo. Vysvětlení, proč přechod k ekologičtějším zdrojům energie nenastal, nabízí ekonomická věda - ať už starší práce slavného ekonoma J. Hickse z 30. let minulého století, popř. novější práce D. Acemoglu z MIT či dalších odborníků citovaných v článku. Úsporná opatření mohou někdy paradoxně vést ke zvýšení poptávky (tzv. "rebound effect"), jako např. v Dánsku - díky lepší izolaci nemovitostí (a zlepšení energetické účinnosti) začaly domácnosti stavět větší nemovitosti a nebyly nuceny energiemi šetřit (spotřeba energií se za poslední tři desetiletí nezměnila). Podobný jev nastal také např. v USA u automobilů. V příspěvku se dále diskutuje o tom, zda může být tentokrát vývoj odlišný, tedy za jakých podmínek může současná krize přimět domácnosti a průmysl k přechodu na ekologičtější zdroje.

Životní úroveň

Daniel Goffart, Bert Losse, Annina Reimann, Anabel Schröter

Panik in der Mitte

Panika ve střední třídě

WirtschaftsWoche, Jg. 2022, Nr. 41, S. 16-23

Rostoucí nájem, vysoké daně a pak epidemie koronaviru: život obyčejných lidí v Německu byl dost těžký i před válkou na Ukrajině. Nyní inflace, hrozba bankrotů podniků a obrovské náklady na energie vyvolávají existenční obavy - především u těch, kteří tvrdě pracují a platí daně.

Ostatní

In search of a bright light

Hledání nových nápadů

The Economist, Vol. 445, (2022) No. 9319, p. 73

Odborníci se domnívají, že s tím, jak narostl objem poznání, je stále těžší přicházet s novými nápady, poznatky a vynálezy. Zpomaluje se vědecký proces, což může škodit i hospodářskému růstu. Převratným nápadům také příliš nepomáhá proces peer-review (hodnotitelé mívají tendenci upřednostňovat nápady, které se shodují s jejich dosavadními zkušenostmi – neortodoxní myšlenky tak nemusí uspět). V příspěvku jsou diskutovány různé možnosti, jak se pokusit tyto problémy překonat prostřednictvím změny financování (DARPA model, financování vědců namísto projektů). Zatím je zřejmé, že nelze nalézt jeden způsob financování vhodný pro všechny a že je nutné i do budoucna podporovat experimentování (v článku je např. zmíněna možnost opětovného posouzení projektů s mnoha protichůdnými dosavadními posudky).

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 66, (2022) č. 42

Letošní Nobelovka ocenila výzkum krizí - Ben Bernanke, Douglas Diamond a Philip Dybvig získali cenu za výzkum bank a finančních krizí (s. 8); Tuzemská inflace na 18 procentech (s. 8); Vláda, kterou je obtížné mít rád: drahé energie a inflace ničí renomé vlády Petra Fialy. Ta sice tyto problémy nezpůsobila, reaguje ale na ně pomalu - téma čísla (s. 10-17); Žádná důchodová reforma už v Česku nebude. Nastal čas utahování šroubů - rozhovor s V. Bezděkem, někdejší šéfem expertních důchodových komisí (s. 18-22); 166 let tradice nepomáhá. Credit Suisse bojuje o důvěru investorů (s. 24-26); Investoři v depresi. Historie ale učí, že prodat teď akcie by byla chyba (s. 40-41); Novou firmu založí online ostřílený byznysmen spíš než startupista - prezident Notářské komory R. Neubauer: musíme hledat rovnováhu mezi usnadněním vstupu do podnikání a ochranou byznysu před nepoctivci (s. 42-45).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 66, (2022) č. 43

Ceny nemovitostí. Vysoké, nebo reálné? (s. 8-9); Německo táhne eurozónu do recese (s. 10); Velmoci si znovu poroučí svět. Vydělají na tom chudší státy: globalizace se kvůli sporům Západu s Ruskem a Čínou promění. Obchod bude více probíhat uvnitř regionů, zvýší se role jižní Asie - téma čísla (s. 12-18); Bojovat s inflací teď musí hlavně vláda, ČNB už toho moc nezmůže - rozhovor se členem bankovní rady ČNB Oldřichem Dědkem (s. 20-25); Zéland chce zavést daň z "pšouků" krav a ovcí. Zemědělci se bouří (s. 26-27); České účetnictví zaspalo, stále více firem přechází na mezinárodní pravidla (s. 28-29); Dotace jsou tu pro domácnosti i firmy. Nejvíce táhne fotovoltaika - seriál Jak ušetřit na energiích: stručný dotační manuál (s. 30-33); Gutmannové: dodavatelé uhlí a železa pro císaře i republiku - seriál České podnikání: Wilhelm Gutmann, železo z Moravy (s. 36-39); Trh s luxusem zatím válku, inflaci ani akciový propad nevnímá (s. 42-43); Kterou inflaci sledovat? (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 66, (2022) č. 44**

Plyn se zlevňuje, v Evropě se dostal pod 100 eur (s. 10); Zapomeňte na vlastní byty z cihel. Trendem jsou nájmy a domy ze dřeva - téma čísla k dostupnosti bydlení (s. 12-19); Máte smůlu, nemůžeme vás připojit. Zájemci o fotovoltaiku to slyší stále častěji - fotovoltaický boom v ČR (s. 26-29); Bateriové elektrokamiony dlouhé tratě nezvládnou. Výrobci mají jiné řešení (s. 34-35); Boj o sdílení elektřiny. Komunitní energetika pomůže zlevnit energie - seriál Jak ušetřit na energiích: energetické komunity a družstva (s. 40-43); Stát datové schránky pro všechny odloží, nechce lidi naštvat: digitalizace státní správy není možná bez široké společenské dohody. V Česku však zatím nevznikla, pomoci má i nová Digitální a informační agentura (s. 44-45); Jádro, plyn i slunce aneb Český energetický mix - infografika (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 66, (2022) č. 45**

Příjmy a výdaje energetické války (s. 8); Trh s uměním láme rekordy, přesto před inflací úspory neochrání - téma čísla o investičním umění (s. 12-19); Žijeme na rozhraní věků. Určíme, jak technologie ovlivní život generací - rozhovor s podnikatelem Martinem Holečkem (s. 20-25); Globalizace vymanila svět z chudoby, přinesla ale nerovnost a změnu sil - seriál Dějiny ekonomiky: vzestup a pád globalizace (s. 30-33); Byznys s vodíkem začíná ve skladech, z nich se pak snadno může dostat na silnice - rozhovor s L. Ornstem věnujícím se vodíkovému podnikání (s. 38-41); Obce chtějí vyrábět elektřinu a ulevit rozpočtu. Stát to protahuje - seriál Jak ušetřit na energiích: energeticky soběstačné obce (s. 42-43); Čím topí Češi - infografika (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 66, (2022) č. 46**

Vánoční nadělení: méně dárků, propad obchodu, ale i lék na drahotu: obchody bojují s nízkými prodejmi a vysokými zásobami zboží i dalšími náklady. Tvrdý dopad ale přijde až začátkem příštího roku - téma čísla (s. 10-17); Je-li třeba zvýšit daně, tak se má zvýšit zdanění zisků obecně, ne sektorově - rozhovor s V. Hořejším, šéfem banky Creditas (s. 18-22); Teplárny bez uhlí. Hledají cestu, jak nahradit nejvyužívanější surovinu - výroba tepla v ČR (s. 34-37); Náhrada škody v soutěžním právu je boj s nejistým koncem (s. 44-45); Zabije novela zákoníku práce flexibilitu pracovního trhu? (s. 46-47).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2022, č. 41**

Zájem o hypotéky dál chladne (s. 8); Kdy začneme opravdu šetřit? Úspora energií - nejsilnější zbraň proti ruskému plynovému vydírání. Vyzývá k ní vláda i výrobci a distributoři energie. Česko je přitom zemí s třetí největší energetickou náročností v Evropské unii a neplní v šetření ani vlastní závazky - energetika (s. 20-22); LNG jako plyn "online": zkapaňování plynu umožňuje zajistit Evropě univerzální dostupnost tohoto fosilního paliva, a proto v něm řada politiků vidí řešení energetické krize (s. 26-27); Pravda o inflaci: chceme-li vidět, co se teď děje s cenami, je třeba sledovat jejich růst v daném měsíci (s. 32); Credit Suisse: evropští Lehman Brothers? (s. 34-35); Dobré zprávy jsou pro bitcoin špatné - seriál Kované investice (s. 40); Superpočítače proti bouřím - ve spolupráci s Financial Times (s. 52-57).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2022, č. 42**

EU přepisuje inflační historii (s. 12); Zastavit stroj dluhů - komentář k rozpočtové politice (s. 14); Pozor, brzdíme: recese. Všichni se toho slova bojí a zatím ho vyslovují jen s velkou opatrností. Je ale skoro jisté, že příští rok se řada ekonomik po celém světě dostane do hospodářského útlumu. Česko nevyjímá - téma čísla (s. 16-22); Nová energetická válka: rozhodnutí Organizace zemí vyvážejících ropu ze začátku října způsobilo další trhlinu v globální ekonomice. Na jedné straně stojí země kolem Saúdské Arábie spolu s Ruskem, na druhé USA (s. 32-34); Plynový stres-test Evropu teprve čeká: pokud letos udeří tuhá zima, kterou tak ráda straší ruská propaganda, plynová krize EU se může opět vyhroutit a na trh vrátit paniku - seriál Kované investice (s. 52-53); Proč technologičtí giganti ničí miliony funkčních harddisků - ve spolupráci s Financial Times (s. 54-59); Hotovost limituje další státní zvůli (s. 82).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2022, č. 43**

Británie má letos už třetího premiéra (s. 8); Elektromobilita: Spousta ambic, ale ještě víc problémů - téma čísla o elektrických autech a problémech automobilového průmyslu (s. 12-17); Investice v době energetické nejistoty: přes fond kvalifikovaných investorů J&T Arch Investments můžete získat podíl ve stejných firmách jako Patrik Tkáč a skupina J&T, vysvětluje Adam Tomis, investiční ředitel J&T Finance Group (s. 18-24); Hotovost čeká na příležitost: čím přesněji investor "uhodne" dno a náležitě investuje, tím vyššího zhodnocení se během následného býčího vzestupu dočká - seriál Kované investice (s. 28-29); Slovensko 2022: žádné východisko z pohrom - komentář k politickému vývoji SR (s. 34-35); Jedině odolné zemědělství nás ochrání: kvůli vysokým cenám vstupních surovin, jako jsou hnojiva, a rostoucí hrozbě klimatických změn se zemědělci vrací k tradičním metodám hospodaření - ve spolupráci s Financial Times (s. 38-43); Brusel chystá emisní normu Euro 7: požadované snížení výfukových zplodin se zřejmě nekoná (s. 52).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2022, č. 44**

Sunak tlačí na pilu, windfall tax chce ještě zvýšit (s. 8); Inlace v eurozóně opět rekordní - 10.7 % (s. 9); Možná už přišel čas na Churchilla: ekonom Mojmír Hampl, předseda Národní rozpočtové rady a bývalý viceguvernér centrální banky, přirovnává české veřejné finance k letadlu, které dlouho letělo v bezpečných hladinách, teď letí na autopilota, klesá, blíží se ke skalám a nikoho to příliš nevzrušuje (s. 12-18); Američtí republikáni míří k vítězství (s. 20-22); Čas akcií ještě nenadešel: před ohledy na ceny akcií zatím Fed dává jednoznačnou přednost boji s inflací - seriál Kované investice (s. 24); Rozdrť energetická krize evropský průmysl? Zatímco firmy sbírají sílu na dlouhou zimu, manažeři a politici se obávají vlny deindustrializace - ve spolupráci s Financial Times (s. 42-47); Jak pozvolna mizí rasismus - věda a rasismus (s. 48-52); Bez výstavby nových zdrojů to nepůjde - energetická soustava (s. 58).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 198 (12.10.2022)**

Jurečkovy změny zákoníku práce ostře kritizují firmy i úřady (s. 1); Vyděláváte prodejem zboží na internetu? Aukro či Vinted to budou nově hlásit finančákovi - důsledky evropské směrnice DAC 7 (s. 3); Německo prý s cenami energie pomůže celé Evropě. Vyděsily ho stížnosti, že se chová sobecky (s. 8); Inlace opět překvapila. Ceny rostou nejrychleji od prosince 1993 kvůli dramatickému zdražení energií (s. 9) a související komentář na s. 15; Vyplatí příští rok ČEZ vysokou dividendu? Návrh státního rozpočtu naznačuje, že ano (s. 10); Výroba baterií a solárních panelů má dostat větší podporu státu - investiční pobídky pro strategické investory (s. 11).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 199 (13.10.2022)**

Německá vláda čeká příští rok hospodářskou recesi (s. 2); Evropští ministři se shodli na společných nákupech plynu (s. 4); Bitcoin se propadl, salvadorská vláda mu však stále věří. České firmy v jejím optimismu vidí šanci (s. 6); Kdo vydrží déle. Finanční trhy sledují britskou přetahovanou a dluhopisy trpí - prudký růst výnosů desetiletých dluhopisů (s. 13); Ukrajina hodlá posílit vývoz obilí přes Evropu. Na černomořské přístavy nespolehá - alternativní cesty do evropských přístavů (s. 14); Potraviny se nezlevní, ceny ale porostou pomaleji. Záleží na cenách energií a výši DPH (příl. Udržitelné zemědělství, s. 5).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 202 (18.10.2022)**

Češi chtějí společně s Němci prosadit v unii více peněz pro průmysl - volnější pravidla pro podporu firem v krizi (s. 1); Tým expertů zkritizoval způsob sestavování rozpočtu (s. 2); Pro ostatní jsme sázka na jistotu, věří nám. Až mě to překvapilo: Češi zaujali svou prací v Bruselu ostatní státy. Všechny mimořádné schůzky EU k energetice, které svolali, skončily dohodou - rozhovor s vrchním českým vyjednavatelem J. Zajíčkem (s. 8-9); Britové dostali od investorů vypráskáno. Vláda ruší většinu z plánovaných reforem (s. 11) a související komentář na s. 13; Česko dostalo oddechový čas od důležité ratingové agentury - Standard & Poor's potvrdili rating na úrovni AA- (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 204 (20.10.2022)**

Vládní chaos kolem "válečné daně" odnesly akcie ČEZ a bank: daň z mimořádných zisků (s. 1); Nejdřív zablokovat, potom k soudu. Koalice hledá "vypínače" dezinformačních webů (s. 3); Windfall tax je nesystémová a to je v daních vždycky špatně, říká expert - rozhovor s M. Jelínkem o mimořádné dani pro banky, těžáře a obchodníky s palivy či energiemi (s. 5); Pod ministrem obrany Šojguem se třese křeslo. Může ho nahradit bývalý Putinův bodyguard (s. 8); Banky zase rády vidí střadatele. Úspory to před inflací nezachrání - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 207 (25.10.2022)**

Berňáky získají data z STK. Kvůli odhalování fiktivních jízd: finanční správa už nebude muset žádat o stav tachometru, získá jej z registru automaticky. Daňoví poradci se obávají, že novou pravomoc bude zneužívat (s. 1); Konečně někdo dospělý. Rishi Sunak bude novým britským premiérem, letos už třetím (s. 8); Čínské akcie prudce klesly. Si Ťing-pching získal absolutní moc, růst ekonomiky už není priorita (s. 9) a související komentář na s. 14; WFT nebo WTF? Daň z mimořádných zisků je vymyšlená špatně - komentář (s. 14); Doba růstová končí spolu s levnými energiemi. Od teď se budeme potáčet z jedné krize do druhé (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 209 (27.10.2022)**

Vláda hledá nové příjmy, ale nižší daně pro Sazku ministr Stanjura podporuje: poslanec ODS Marek Benda zaskočil koaliční kolegy návrhem na snížení daňové sazby pro loterie (s. 1) a související komentář na s. 16; Vláda počítá na příští rok s deficitem 295 miliard (s. 2); Chaos a amatérismus? Bartoše tepou za přípravu digitální agentury i její budoucí zaměstnanci (s. 6); Síkela: návrh na zastropování ceny plynu v EU bude do měsíce. Evropská komise: ne, ne ne (s. 10); Japonsko zápasí s propadem měny. Investoři toho využívají, v hledáčku mají i levné akcie (s. 12); Jsou si banky jisté, že je k nim mimořádná daň nespravedlivá? - komentář (s. 16).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 211 (1.11.2022)**

Vyšší daně, pozdní důchod. Vláda má seznam opatření, jak zlepšit rozpočet: ekonomové radí vládě zvýšit zdanění práce, posunout odchod do důchodu či zavést školné na vysokých školách (s. 1); Ceny potravin půjdou nahoru, do potíží se dostanou chudé země (s. 2); Elektřina v Česku se zdražila nejvíce v Evropské unii (s. 2); Naděje pro "plíce země". Lula vyhrál prezidentský duel - Brazílie (s. 8); Slevy v Česku letí nejvíce za posledních 18 let. Ve hře je navíc nižší DPH na potraviny (s. 10); Cena za snížení inflace bude vyšší, než si dnes představujeme - komentář M. Singera (s. 15).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 215 (7.11.2022)**

Dodavatelé energií opět nabírají nové klienty. Vyplatit se může i spotový tarif (s. 1); Windfall tax zaplatíme všichni. Pro investory je to signál, aby se Česku do budoucna vyhnuli, hodnotí expert (s. 5) a související komentář na s. 14; Stát nejvíce zkrouhne jádro, vstřícný je vůči uhlí - novela energetického zákona (s. 8); Američané k sobě lákají evropské firmy dotacemi, EU zuří (s. 12); Investice v době stagflace - komentář (s. 12).

Hospodářské noviny**Sv. 66, (2022) č. 216 (8.11.2022)**

Chaos kolem výběru válečných miliard od firem roste: kritika windfall tax a tzv. evropského stropu na ceny energií výrobců neustává. Energetický regulační úřad se obává, že dohled nad odvody nezvládne (s. 1); Česká spořitelna kupuje zbytek z česko-ruské Sberbank (s. 3); Vítězství republikánů ve volbách by zmrazilo Bidenovu agendu. Co pak udělá Trump? (s. 7); Konec rekordních zisků bank. Příští rok se zhorší splácení úvěrů a přijde daňová optimalizace (příl. Nej banka, Nej pojišťovna, s. 7); Vysoká inflace dopadá i na pojištění majetku. Aktuální hodnotu nemovitostí nepokryjí dvě třetiny smluv (příl., s. 9); Česko je velmocí v bezhotovostních platbách. Až čtvrtina je přes mobil (příl., s. 11).

Hrot**Sv. 2022, č. 42**

U vesla vrazi: v Moskvě se rodí nová mocenská garnitura. Jejými prvními oběťmi jsou ukrajinští civilisté, Sergej Šojgu a pozice Vladimira Putina - téma čísla (s. 6-11); Není čas sedět v ČNB na zadku - komentář k měnové politice (s. 16); Jestřáb s medvědem za humny - výsledky lotyšských voleb (s. 28); Nobelovka za studium krize: ocenění za ekonomii dostali letos tři laureáti. Nejzajímavější příběh z nich nabízí oceněný bývalý šéf Fedu Ben Bernanke (s. 29); Pohádky o levném plynu od Putina (s. 30-31); Kuba, Suez, ropná krize a stagflace dohromady: MMF ve svém výhledu nevidí příští rok vůbec dobře. I za pět let bude svět o hodně chudší, než jsme před ruskou invazí na Ukrajinu doufali - makropohled M. Zámečnicka (s. 36-37); BBC je sto. Zajímá ještě někoho? Slavná britská mediální organizace byla ve 20. století téměř u všeho. V digitální éře bojuje o relevanci a přežití - ve spolupráci s The Economist (s. 42-43); Velký Chan je vidí všude: svědectví o děsivé dystopii, kterou s využitím nejmodernějších technologií vytvořil současný čínský režim nejen v Sin-ťiang (s. 50-51).

Hrot**Sv. 2022, č. 43**

Jak uzdravit nemocný rozpočet: vláda slíbila vyléčit veřejné finance a nezvyšovat přitom daně. První slib bez porušení toho druhého je téměř nemožné splnit - téma čísla (s. 6-9); Evropská inflace atakuje jedenáct procent (s. 10); Smysl vysvětlující poznámky pod čarou - komentář k novele rozpočtu ČR (s. 15); Největší byznys bude obnova Ukrajiny - rozhovor se šéfem Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu J. Hynkem (s. 16-21); Klienti si připlatí, stát na to nemá: v budoucnu bude nutná větší spoluúčasť klientů a jejich rodin na financování sociální péče (s. 22-25); OSVČ odborům zdar! Nazdar!: Evropská komise vydala pokyny, dle nichž nelze osobám samostatně výdělečně činným bránit v kolektivním vyjednávání s firmou. Společnosti Uber či Bolt to mohou brzy pocítit (s. 31); Si na třetí: čínský komunistický vůdce Si Ťin-pching bude pravděpodobně vládnout, dokud toho bude fyzicky a mentálně schopen - makropohled M. Zámečnicka (s. 34-35); Vítejte v Británii: v zemi politické nestability a nízkého růstu, vydané na milost a nemilost dluhopisovým trhům - ve spolupráci s The Economist (s. 38-39); Bez barelu neodejdu: proč Amerika a Saúdská Arábie ještě dlouhé roky zůstanou uvězněny v nešťastném svazku - ve spolupráci s The Economist (s. 40-41); Groteskní chaos - esej o politické situaci Velké Británie (s. 42-44).

Hrot**Sv. 2022, č. 44**

Druhá zkouška pro minipivovary: energetická krize prověří životaschopnost minipivovarů ještě víc než covid - téma čísla (s. 6-9); Nepoučitelné Německo: fiasko s energetickou závislostí na Rusku nestačilo. Teď Berlín úplně stejně koketuje s Čínou - komentář (s. 15); Nestrašme, penzijní systém se nezhroutí: největším problémem je v případě penzí chybějící dlouhodobá vize politiků, říká doyen tuzemské sociální politiky, profesor Vojtěch Krebs (s. 16-21); Nejistá sezona solárních parků (s. 22-25); Díky za každé ráno bez mrazu: Evropa začala hledat alternativní dodavatelské zdroje plynu a posilovat infrastrukturu (s. 28-29); Americký sen ve slepé uličce: Amazonu hrozí, že během dvou let spotřebuje na území Spojených států veškerou dostupnou pracovní sílu (s. 30-31); Nemožný job v Brutánii: Rishi Sunak bude rok a půl nenáviděn všemi a všude. Odměnou mu může být, že v roce 2024 prohraje volby důstojně (s. 32-34); Zuckerbergův průšvih jako Meta: Facebook ztrácí vliv, Metaverzum ho nikdy nezískalo. Tentokrát může Mark Zuckerberg doplatit na to, že předběhl dobu - ve spolupráci s The Economist (s. 36-38).

Hrot**Sv. 2022, č. 45**

Panda vs. Kapitán Amerika: čínská věda dohání - a podle jednoho žebříčku dokonce už předehнала - tu americkou. Má to své důsledky. V některých zemích je Čína už dnes hlavním dodavatelem vědy, vyššího vzdělání a "pokroku" - téma čísla (s. 6-11); Nezkrotná americká inflace (s. 12); Stagflace ve dveřích - komentář (s. 16); Přímo štěpivá volba: Česko čeká tvrdá prezidentská kampaň (s. 18-20); Pád černého koně - série rozhovorů s prezidentskými kandidáty - šéf odborů Josef Středula (s. 22-27); Gigafactory: jedna, dvě, nebo...nic? - továrna na baterie do elektroaut v ČR (s. 28-29); Krach kryptobanky s českou stopou - Celsius Network (s. 30-31); Rozlučte se s 1,5 stupně: svět nemůže splnit ambiciózní klimatické cíle. Nastal čas na trochu realismu - ve spolupráci s The Economist (s. 38-39); Erdoganovy fake news: Turecko zavedlo tvrdý "dezinformační" zákon. Patrně zničí poslední zbytky nezávislého tisku - ve spolupráci s The Economist (s. 40).

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí

Sv. 2022, č. 3

Připravovaná změna v rámci centrálního systému účetních informací státu (CSÚIS) (s. 2-5); Vybrané aspekty výběru auditora v souvislosti se zákonem o zadávání veřejných zakázek (s. 14-23); Specifika (zvláštnosti) ve vedení účetnictví nejen územních samosprávných celků a příspěvkových organizací - 1. pokračování (s. 24-28); Důležitost a obtížnost třídění příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby a některé související problémy (s. 29-33); Nepřiměřená délka daňového řízení (s. 34-36); Transfery v roce 2022 (s. 37-44).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	61
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	61
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	62
Právo.....	62
Veřejná správa	63
Veřejné finance. Rozpočet.....	64
Ostatní	64

Daně

E-9642

Mazars

CEE tax guide 2022 : daňový průvodce zeměmi regionu střední a východní Evropy

Praha : Mazars s.r.o., ©2022, 58 stran : tabulky, grafy, portréty

Přehled daňových systémů v 22 státech střední a východní Evropy (CEE). Průvodce zahrnuje státy Visegradské čtyřky a státy jihovýchodní Evropy, Německo, Rakousko, Ukrajinu, Moldavsko a pobaltské státy. Informace o dani z příjmů právnických osob, dalších přímých daních, DPH, dalších nepřímých daních, dani z příjmů fyzických osob a o systému sociálního zabezpečení. Přehledné tabulky daňového zatížení práce v uvedených zemích, daňové sazby, hlavní charakteristiky daně z příjmů právnických osob. Kontakty na pobočky mezinárodní společnosti Mazars v uvedených státech. Údaje jsou převzaty z konce ledna 2022. - (brožováno)

29945VII

Zdeněk Burda ; kolektiv autorů

Daňová kontrola ; Dotazy z praxe

Praha : Svaz účetních České republiky, 2022, 64 stran

Základní pravidla, práva a povinnosti, které jsou stanoveny pro daňovou kontrolu, včetně příkladů. Zaměření daňových kontrol, výběr subjektů. Zahájení kontroly, průběh, obsah zprávy o kontrole. Statistika kontrolních činností za rok 2020. Odborná stanoviska k dotazům se v tomto čísle věnují prodeji zboží přes digitální platformu z pohledu DPH a účetnictví, účtování vývozu zboží, povinnosti provést zajištění daně, odstoupení od kupní smlouvy - přijaté smluvní pokutě aj. - Rubrika okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-029-0 (brožováno)

30085

Petr Koubovský, Monika Novotná

Zákon o dani z nemovitých věcí : komentář

Praha : Wolters Kluwer, 2022, ix, 129 stran

Komentované znění zák. č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších zákonů. Komentář je doplněn o relevantní části důvodových zpráv, relevantní judikaturu a související právní předpisy. Právní stav publikace je ke dni 1.8.2022. - 2. vydání - Vybraná ustanovení novel. - ISBN: 978-80-7676-500-9 (brožováno)

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

30074

Eswar S. Prasad

The future of money : how the digital revolution is transforming currencies and finance

Budoucnost peněz : jak digitální revoluce mění měny a finance

Cambridge, Massachusetts, and London, England : Harvard University Press, 2021, 485 stran : grafy, fotografie

Svět financí stojí na prahu zásadního narušení, které ovlivní podniky, bankéře, státy a vlastně nás všechny. Proměna peněz zásadně přepíše způsob života běžných lidí. Autor předpovídá konec fyzické hotovosti. Hnací silou nebudou telefony ani kreditní karty, ale spíše centrální banky, které vznik kryptoměn podnítí k vývoji vlastních, stabilnějších digitálních měn. Mezitím se budou nepředvídatelně vyvíjet samotné kryptoměny, protože se do hry zapojí globální korporace jako Facebook a Amazon. Změny budou doprovázeny nabíláním inovací, které mění podobu financí a již začaly revolučně měnit způsob investování, obchodování, pojišťování a řízení rizik. Prasad ukazuje, jak tyto a další změny nově definují samotný koncept peněz a oddělí jejich tradiční funkce jako zúčtovací jednotky, prostředku směny a uchovatele hodnoty. Příslibem je větší efektivita a flexibilita, větší citlivost na potřeby různých spotřebitelů a lepší přístup na trh pro nebankovní subjekty. Rizikem je nestabilita, nedostatek odpovědnosti a narušení soukromí. - Poznámky. - ISBN: 978-0-674-25844-0 (vázáno)

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

30073

Javier Blas and Jack Farchy

The world for sale : money, power and the traders who barter the Earth's resources**Svět na prodej : peníze, moc a obchodníci, kteří směňují zdroje Země**

[London] : Penguin Books, 2022, v, 410 stran : tabulky, graf, mapky

Vstupujeme do věku energetické krize a nedostatku potravin. Tato kniha odhaluje proč. Seznamuje čtenáře s podnikavými obchodníky s komoditami, kteří zásobují svět energií, potravinami a kovy. Jejich cílem je vydělat miliardy nákupem a prodejem surovin - dodávat ruský plyn do Evropy, saúdskou ropu do Ameriky a konžské kovy do Silicon Valley. Kniha popisuje jejich metody, ať už jde o přisun peněz do Kremlu Vladimira Putina, na který byly uvaleny sankce, o domlouvání se s ruskými metalurgickými oligarchy po rozpadu Sovětského svazu nebo o uzavírání dohod s libyjskými povstalci v době vrcholícího arabského jara. - Poznámky. - ISBN: 978-1-847-94267-8 (brožováno)

Právo

30075

editors Alexander J. Bělohávek, Naděžda Rozehnalová

Czech (& Central European) yearbook of arbitration. Volume XII (2022), Jurisdiction of arbitral tribunals**Česká (& středoevropská) ročenka rozhodčího řízení. Díl XII (2022), Pravomoc rozhodčích soudů**

Hague : Lex Lata, 2022, xiii, 311 stran

Ročenka sdružuje odborné články, knižní recenze a zajímavé odkazy zaměřené na mezinárodní právo veřejné, mezinárodní právo soukromé, právo EU, politologii a ústavní právo s nadnárodním přesahem. Tato publikace je věnována pravomoci rozhodčích soudů. Obsahuje tyto články: Předložení "pravopisu rozhodčí smlouvy" ve smyslu článku IV Newyorské úmluvy, když takový dokument neexistuje; Vnitrostátní právo a pravomoc rozhodčích soudů v mezinárodních sporech z investic; Výkon předběžných opatření vydaných rozhodci v mezinárodní obchodní arbitráži; Poskytuje nezpochybnitelná pravomoc rozhodců stranám efektivní kontrolní mechanismus ze strany soudů?; Pravomoc rozhodčích soudů, Kompetenz-Kompetenz a doktrína oddělitelnosti ve vybraných zemích jihovýchodní Asie: stav, vývoj a globální srovnání; Platnost a posouzení patologických rozhodčích doložek v souvislosti se zásahem soudu v rámci jím vedeného přezkumu; Pravomoc v souběžně vedených řízeních: soudní pravomoc v. rozhodčí smlouva. - Poznámky. - ISBN: 978-90-829824-7-3 (vázáno)

30083

Kateřiny Demová, Margerita Vysokajová

Náhrada újmy vzniklé pracovním úrazem či nemocí z povolání

Praha : Wolters Kluwer, 2022, 230 stran

Expertky na pracovní právo se ve výkladu zaměřují nejen na teoretická východiska, ale především na přehled druhů náhrad a dalších právních důsledků souvisejících s náhradou újmy na zdraví. Názvy kapitol: Koncepce povinnosti k náhradě újmy; Historický exkurs; Subjekty povinnosti k náhradě újmy; Předpoklady povinnosti k náhradě újmy; Liberace; Zákonné pojištění povinnosti zaměstnavatele k náhradě újmy; Druhy náhrad; Další vybrané právní důsledky pracovních úrazů a nemocí z povolání; Komparace vybraných aspektů s občanskoprávní úpravou; Právní úprava de lege ferenda. Právní stav publikace je ke dni 8.3.2022. - Vydání první - Judikatura. - ISBN: 978-80-7676-296-1 (brožováno)

30086

Petr Hůrka, Karel Eliáš, Michal Vrajík, Petr Bezouška

Praktický komentář zákoníku práce a souvisejících ustanovení občanského zákoníku s příklady

Praha : BOVA POLYGON, 2022, 1046 stran

Publikace, kromě detailního komentáře jednotlivých ustanovení zákoníku práce (zák. č. 262/2006 Sb.), připojuje ve druhé části výklad k souvisejícím institutům občanského zákoníku. Hlavní pozornost je

ovšem věnována zákoníku práce a ustanovení občanského zákoníku jsou vykládána ve vazbě na něj. Rovněž veškeré příklady jsou výlučně pracovněprávní. Množství modelových příkladů je druhým aspektem, v němž je komentář jedinečný. Nechybí také odkazy na související ustanovení a předpisy. Uvedený právní stav v publikaci je ke dni 1.2.2022. - Vydání I. - ISBN: 978-80-7273-182-4 (vázáno)

30082

Jana Boháčková Šváblová

Průvodce věřitele : praktické a přehledné postupy

Praha : Grada, 2022, 173 stran

Praktický přehled právní úpravy týkající se správy a vymáhání pohledávek ve velkých korporacích, ale také metod vymáhání pohledávek drobných věřitelů. Publikace shrnuje základní informace o aktuální legislativě, včetně odkazů na nejnovější změny i soudní rozhodnutí a poskytuje odpovědi na často kladené otázky. Obsahem jednotlivých kapitol je vznik pohledávek a jejich monitoring, zajištění a utvrzení dluhu, předsoudní možnosti řešení dluhu, soudní řešení dluhu, vymáhání pohledávek v řízení a pozůstalosti, v insolvenčním a v exekučním řízení, rizika vymáhání pohledávek a přeshraniční vymáhání pohledávek v rámci EU. Právní stav publikace je ke dni 15.4.2022. - První vydání - ISBN: 978-80-271-1228-9 (brožováno)

30089

M. Janků a kolektiv

Základy práva pro posluchače neprávnických fakult

V Praze : C.H. Beck, 2022, xlv, 731 stran

Základy českého práva v kontextu s evropským právním prostředím. První část učebnice obsahuje základy veřejného práva a soukromého práva v dílčích kapitolách: Základy teorie práva; Základy práva EU; Základy ústavního práva; Veřejná správa a správní právo; Vybrané otázky trestního práva hmotného; Základy právní úpravy trestního řízení; Právo a bezpečnost státu; Vybrané otázky občanského práva; Základy závazkového práva; Soukromoprávní spory a jejich rozhodování soudy; Základy individuálního a kolektivního pracovního práva. Druhá část učebnice se věnuje podnikání a přináší výklad v kapitolách: Prameny a vývoj právní úpravy podnikání; Základy živnostenského podnikání; Základy práva hospodářské soutěže; Obchodní rejstřík; Obchodní závazkové vztahy; Právní ochrana spotřebitele; Základy práva duševního vlastnictví; Právo obchodních korporací; Základy mezinárodního práva soukromého; Mimosoudní rozhodování obchodních sporů. - 7., přepracované a doplněné vydání 2022 - ISBN: 978-80-7400-875-7 (brožováno)

Úplné znění zákonů (ÚZ)

29950/1500

Vnitřní správa : redakční uzávěrka 1.9.2022

Veřejná správa

30079

Miroslav Kunt, Tomáš Lechner

Spisová služba

Praha : Leges, 2022, 412 stran

Stručná historie vývoje spisové služby v ČR. Aktuální pohled na současnou situaci v oblasti vedení spisové služby, a to po stránce teoretické i praktické, legislativní i procesní, a také v kontextu elektronizace veřejné správy. Obsah publikace je rozčleněn do částí: legislativa, výkon spisové služby, přístupy k řešení a implementaci spisové služby, archivace a získávání informací z nich. Publikace dále reflektuje rozvoj využívání elektronických nástrojů, elektronických dokumentů a elektronických zabezpečovacích prvků. Právní stav publikace je k 1.5.2022. - 3. aktualizované vydání - Vzory pro spisový řád a spisový a skartační plán. - ISBN: 978-80-7502-616-3 (brožováno)

Veřejné finance. Rozpočet

30084

Pavla Chmelová

Národohospodářská analýza financování rezortu dopravy v ČR od 90. let do současnosti

Praha : Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2022, 192 stran : ilustrace

Studie se zabývá tématem financování rezortu dopravy v ČR od roku 1993 do roku 2019. Analyzováno je i institucionální zajištění rezortu (od roku 1969). Detailně je analyzován rozpočtový rámec sektoru ústředních vládních institucí, kapitola 327 Ministerstvo dopravy a státní mimorozpočtový fond Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI, zřízený v roce 2000). Studie představuje zevrubnou analýzu významného národohospodářského sektoru, a to za využití makroekonomického pohledu, fundovaného vzhledu do konkrétních dopravních a ekonomických problematik a multidisciplinárního přístupu. Zohledněn je i vliv členství ČR v EU. Po závěrečné identifikaci hlavních determinantů negativně ovlivňujících financování a hospodaření resortu je hlavním závěrem studie doporučení zásadní institucionální změny současného systému (zrušení SFDI nebo jeho posílení úpravou kompetencí). - ISBN: 978-80-88018-45-2 (brožováno)

Ostatní

30072

Vaclav Smil

Grand transitions : how the modern world was made

Velké proměny : jak se utvářel moderní svět

New York : Oxford University Press, ©2021, xi, 363 stran : obrázky, grafy

Díky čemu funguje moderní svět? Odpověď na tuto zdánlivě jednoduchou otázku se skrývá ve čtyřech "velkých přechodech" civilizace, které změnily způsob našeho života - v populaci, zemědělství, energetice a ekonomice. Společnosti, které prošly všemi čtyřmi přechody, se vyvíjejí v éře radikálně odlišné populační dynamiky, přebytků (a plýtvání) potravin, hojného využívání energie a rozšiřování ekonomických příležitostí. Současně v jiných částech světa zůstávají stovky milionů lidí těmito změnami z velké části nedotčeny. Autor zkoumá fascinující a složité interakce těchto proměn. Tvrdí, že morální imperativ podělit se o výhody moderní doby se s rostoucí ekonomickou nerovností stává stále naléhavějším, ale řešení této nerovnováhy by nesmírně ztížilo provedení změn nezbytných pro dlouhodobé zachování životního prostředí. Zvládnutí pátého přechodu - environmentálních změn způsobených vyčerpáním přírodních zdrojů, ztrátou biologické rozmanitosti a globálním oteplováním - tak rozhodne o úspěchu či případném neúspěchu velkých přechodů, které vytvořily svět, v němž dnes žijeme. - Příloha. - ISBN: 978-0-19-006066-4 (vázáno)

30081

James Kirchick ; přeložil Jan Kalandra

Konec Evropy : diktátoři, demagogové a doba temna před námi

Praha : Argo : 2018, 254 stran : 1 mapa

Napříč Evropou získává pevnou půdu pod nohama levicový i pravicový neliberální populismus. Děje se tak na úkor mainstreamových politických stran, které sehrály rozhodující roli při nastolení a udržení poválečného evropského uspořádání, založeného na liberální demokracii, sociálním zabezpečení a strategickém partnerství s USA. Autor ve svých varovných reportážích odkrývá hrozící tragédii: ukazuje nedomyšlenost brexitu a povrchnost jeho strůjců, zkoumá, jak migrace zhoršuje neshody mezi Evropany a existujícími muslimskými minoritami, zkoumá nárůst antisemitismu ve Francii a Německu, popisuje, jak imperiální ambice Ruska destabilizují země od Estonska po Ukrajinu. V době, kdy hrozí, že Spojené státy přestanou plnit tradiční roli Ameriky jako zastánce liberálního světového uspořádání a garanta evropské bezpečnosti, se může stát, že Evropa bude těmto novým, nebývalým problémům muset čelit sama. Starý kontinent motivuje Evropany k různým zájmům (ekonomické, sociálně liberální, suverenita), ale jejich prioritou by mělo být přijetí občanského patriotismu. - Vydání první - End of Europe (originál). - ISBN: 978-80-257-2463-7 (Argo ; vázáno)

30080

Michail Zygar ; přeložil Libor Dvořák

Všichni muži Kremlu : stručná historie současného Ruska

Příbram : Pistorius & Olšanská, 2022, 413 stran

Politický vývoj v Rusku v letech 2000-2015 a ruské kroky na mezinárodní scéně v tomto období. Autor sleduje působení V. Putina (1999-2008 a od r. 2012) a D. Medveděva (2008-2012) v úřadu ruského prezidenta. Zpovídá lidi z nejbližšího Putinova okolí, rešeršuje rozhovory, které s nimi vedl a poskytuje tak portréty jeho spolupracovníků a ukazuje, jakým vývojem V. Putin prošel. Kromě ruského vnitropolitického a ekonomického vývoje se autor zabývá rovněž postavením Ruska na mezinárodní scéně i proměnami ruské zahraniční politiky v sledované době (vztahy Ruska k Západu a zemím bývalého SSSR atd.). - Druhé vydání - Ruský originál: Vsja kremlevskaja rať. - ISBN: 978-80-7579-148-1 (vázáno)

Odbor Vnější vztahy a komunikace Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>